

2023
5a època
Núm. 9

ARXIV

des de l'any 1911
del Centre Excursionista de Terrassa

2023
5a època
Núm. 9

ARXIV

des de l'any 1911

del Centre Excursionista de Terrassa

Publicació periòdica del
CENTRE EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

Medalla d'Or de la Ciutat
i Creu de Sant Jordi

Sant Llorenç, 10
08221 Terrassa
(Vallès Occidental)
Telèfon 93 788 30 30
Fax 93 788 69 06
centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

Entitat adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes
de Catalunya

Federació Catalana
d'Espeleologia

Federació Catalana
d'Esports d'Hivern

Institució Catalana
d'Història Natural
Societat Catalana
de Micologia

Redacció:

Martí Puig i Cabeza,
Eduard Vives i Noguera,
Salvador Vives i Jorba

Els autors dels articles són
els únics responsables de les
opinions i comentaris

Imprimeix: JM Gràfic, Terrassa
Dipòsit legal: B-5793-1963
Edició novembre 2024

6

Apassionats per la natura. L'estudi i la protecció de la natura a Terrassa

Per Josep GERMAIN i OTZET

26

Sobre tres comunitats vegetals properes a Terrassa molt interessants

Per Manuel VIVES i NOGUERA

36

Trec del Kanchenjunga i ascensió al Dhromo Ri (5.958 m)

Per Jordi SEBASTIÀ i GALÍ

55

La vall de Serradell i la cova Cuberes

Per Josep M. VICTÒRIA i Pere CANTONS (SIE del C.E. Àliga)

85

Florenci Soriguera i Soriguera (15.04.1927-01.03.2023)

Semblança excursionista

Per Martí PUIG i CABEZA

88

50 Anys del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

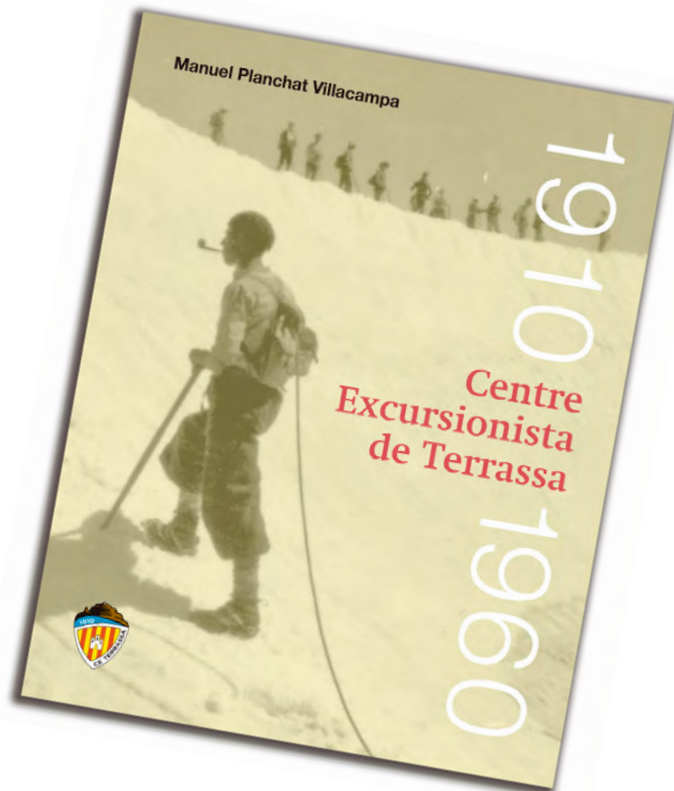
Per Pau PÉREZ DE PEDRO

EDITORIAL:

- Obres 3
- Llibre del CET 1910-1960 5

CRÒNICA:

- Memòria d'activitats 2023 104
- Miscel·lània 113
- Concurs de Fotografia 124

OBRES

Fent un repàs al llibre del Centenari d'en Manuel Planchat, hom constata que al llarg de la seva trajectòria, el Centre Excursionista de Terrassa ha canviat de seu social unes 7 vegades. Algun cop obligats, d'altres per voluntat. Amb el pas dels anys, també s'han succeït les obres d'adaptació i de manteniment del local, tal i com es pot apreciar en les pàgines de l'ARXIV o de la circular del CET, on hi han quedat recollides les aportacions desinteressades que en diferents moments de la seva trajectòria, socis i sòcies han efectuat, destinades a sufragar una part de les despeses que se'n deriven.

Les obres i els canvis de local són indestriables a la vida d'una entitat. I quan no ho són per obligació, són un símptoma de vitalitat, doncs sovint responen a una necessitat, que deriva de l'execució d'un idea, d'un projecte, d'una estratègia, i que indueix a cercar o adaptar la seu social per tal de poder-la portar a terme, i respondre d'aquesta manera a unes necessitats que amb el pas dels anys són canviants.

Com és normal, els canvis de local i les obres, o més ben dit els costos que se'n deriven, fan respecte als seus associats: no estirar més el braç que la màniga; ens tocarà el rebre; ja estem bé com estem;... I és un dels temes que encara mobilitza a un major nombre de membres a assistir a les assemblees on s'han d'aprovar, de manera que aquestes compten amb un quòrum més nodrit del que és habitual, i dels habituals (tot i així no gaires). I són motiu de sentides intervencions, de discussions acalorades, de llançament de dards en totes direccions, d'enutjos passatgers, per bé que en qualsevol dels casos tenen el mateix objectiu: defensar cada una de les parts el què consideren millor per a l'entitat. És també tema de debat en múltiples tertúlies que

aquí i allà s'improvisen, i que serveixen per contrastar visions, opinions, fonamentacions, sovint no mancades de sentit de l'humor.

Actualment, el Centre es troba immers en l'execució d'un ambiciós projecte d'obres d'ampliació i condicionament de la seva seu social, amb bar inclòs, que pot durar anys, i que va ser aprovat en l'assemblea general celebrada just abans del confinament, al que ens va sumir la COVID-19, i en la qual una jove junta entrant ens va il·lusionar i omplir de temors a parts iguals, però que va ser aprovat per la majoria dels assistents, presencials i virtuals.

L'Editorial de l'ARXIV no és lloc per valorar el grau d'encert d'una decisió aprovada en assemblea, i menys quan la seva execució no ha conclòs. És un projecte a mig-llarg termini, i només el temps i els fets ho mostraran. Però passen els anys, i encara que potser més lent del què voldríem, amb un pas endavant i un enrere, aquella idea abstracta a poc a poc va esdevenint una realitat, al mateix temps que es programen i es porten a terme activitats, que en part justificaven aquesta necessitat d'ampliar i donar una altra forma a la seva social.

Però més o menys favorables a les obres, en la fragor del debat, uns i altres potser hem pecat en no trobar el moment i la manera en reconèixer la tasca portada a terme per part d'aquelles persones, que han agafat la responsabilitat i dedicat part del seu temps en pensar, preparar, presentar, defensar i executar una proposta per a la seva social de la nostra entitat, també lligada a un projecte, l'objectiu i la intenció dels quals sens cap mena de dubte és i ha estat sempre el benefici del CET, d'igual manera que totes aquelles altres persones que en algun moment de la història han hagut d'afrontar obres o un canvi de local. Serveixin aquestes ratlles per esmenar aquesta mancança, i de reconeixement a totes elles.

LLIBRE DEL CET 1910-1960

El dia 12 de desembre de 2023 fou presentat al nostre local, el llibre “Centre Excursionista de Terrassa 1010-1060”. Aquest volum de 285 pàgines conté més de quatre-centes il·lustracions, i posa a les vostres mans la crònica que el nostre desaparegut consoci Manuel Planchat Villacampa confeccionà per encàrrec de la Junta Directiva, amb motiu de la celebració del Centenari del CET.

Moltes han sigut les vicissituds perquè l’elaboració dels textos i les il·lustracions que l’acompanyen arribessin a bon port. En primer lloc, i com si fos un acte de suprema responsabilitat, l’autor va lliurar el text definitiu poc abans del seu decés. La tasca de revisió i selecció de les imatges que l’il·lustren no ha estat fàcil, sortosament la Secció de Fotografia de l’entitat tenia ben elaborat l’arxiu digitalitzat del fons fotogràfic del CET, la qual cosa facilità la recopilació d’imatges.

Mans a l’obra. La tasca de la Comissió Editora que es veié interrompuda pels dos anys de confinament provocats per la pandèmia de la COVID. A principis de 2021 la Comissió ja havia finalitzat la tasca d’il·lustració i maquetació i entregà l’original a la Junta Directiva per tal que es fes càrrec de fer-lo imprimir. Però en aquells moment els costos de les obres d’adquisició del nou espai del local del Centre dificultaven la despesa de l’edició.

Finalment el 2023 sortia a la llum el llibre dels primers cinquanta anys del Centre, de la qual cosa hem de felicitar-nos, ja que el resultat es magnífic. Recomanem plenament als nostres associats i a totes aquelles entitats i persones interessades en la història de Terrassa i de l’excursionisme català que llegeixin aquest llibre, on podran copsar els nostres orígens i vicissituds dels primers cinquanta anys del Centre Excursionista de Terrassa.

APASSIONATS PER LA NATURA. L'ESTUDI I LA PROTECCIÓ DE LA NATURA A TERRASSA

Per Josep Germain i Otzet

Presentació

No cal ser un expert naturalista ni un avesat excursionista per adonar-se que el medi natural i el paisatge terrassenc no té l'espectacularitat de la serralada pirinenca ni atreu tant l'atenció dels turistes com és el cas dels espais litorals, però malgrat la seva modèstia no deixa de ser prou destacable, tant per l'interès del seu medi natural com per l'afabilitat i bellesa del seu paisatge.

D'ençà el s. XIX ha estat objecte d'estudi, els excursionistes l'han recorregut incansablement i en el subconscient de tots els terrassencs hi ha la imatge d'una ciutat rodejada de camps, emmarcada per la serra de l'Obac i amb la silueta de la Mola al seu darrera, cosa que vol dir que tothom, sigui o no científic o excursionista, sap distingir i apreciar prou bé el valor del patrimoni natural terrassenc.

I precisament perquè per no cal ser cap expert o recórrer a la darrera tecnologia per reconèixer els valors i la bellesa del paisatge terrassenc, val la pena recordar la descripció que l'escriptor terrassenc Ferran Canyameres en feia en el llibre *El Vallès, vigor i bellesa* (1961) en el seu apartat dedicat a Terrassa:

“De can Poal, de Vista Alegre o de les Martines, Terrassa dona una cabal impressió de la seva grandesa, en concordança amb el paisatge circumdant. Al fons, a guisa de capçalera, s'eleva la silueta ben retallada de Sant Llorenç del Munt, la muntanya brava, la muntanya mare del Vallès, rematada pel Puig de la Creu a la dreta de l'observador, i a l'esquerra per les Pedritxes i la serralada de l'Obac, tot recamat, d'un cap a l'altre, per la verdor austera dels boscos compactes amb ardor de pins i fortalesa d'alzines que fan ressaltar l'espectacle dilatat de la fabril ciutat, folgadoament cenyida per terres vinyateres, hortícoles i pradenques, solcades per les rieres de Palau i de les Arenes, i per bon nombre de torrents que els són afluents, alguns d'un pintoresc remarcable. Cal només contemplar Terrassa des d'aquests llocs elevats per a convèncer-se que la seva situació geogràfica és excel·lent”.

La natura i el paisatge terrassenc

Terrassa és el municipi més extens del Vallès, té una superfície de poc més de 70 km², cosa que fa que contingui una considerable diversitat d'ambients naturals. És com un pla inclinat que va dels 939 m d'altitud de Castellsapera, al seu extrem nord, als 160 m de la riera de Rubí quan aquesta abandona el terme. La part més elevada és muntanyosa i de caire forestal, formant part de la Serralada Prelitoral, mentre que la resta es troba a la Depressió del Vallès i presenta un relleu força planer, cosa que ha afavorit la seva urbanització i la implantació d'un bon nombre d'infraestructures de tota mena, tot i que encara hi resten extenses superfícies agrícoles. Tot aquest pla inclinat que forma el terme terrassenc és creuat per un seguit de rieres que de nord a sud i de manera gairebé paral·lela el travessen d'un extrem a l'altre.

LA SERRA DE L'OBAC

La part més elevada del terme terrassenc s'estén des de Castellsapera fins a l'Obac i es caracteritza per la presència de conglomerats, un tipus de roca que ha generat un

paisatge força singular, el qual ha merescut ser protegit amb la figura de Parc Natural.

Aquests conglomerats formen part dels cons de dejecció de tipus deltaic d'uns antics rius cabalosos provinents de la desapareguda Serralada Costanera Catalana i es

El Castellsapera.

van dipositar durant l'Eocè, fa uns 40 milions d'anys. La seva característica morfologia, afavorida per l'alternança entre capes més calcàries, que es corresponen amb les cingleres, i altres d'una naturalesa més argilosa i planeres, així com la tectònica i els processos erosius actuals, han modelat un paisatge singular i de notable interès. No és doncs d'estranyar que tot aquest sector també s'hagi inclòs a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya.

La naturalesa predominantment calcària dels conglomerats i de la matriu que uneix els còdols i la fracturació que els afecta, n'ha facilitat la dissolució per part de l'aigua que penetra per les seves fissures i la formació de coves i avencs. En el terme de Terrassa han estat catalogades deu cavitats en conglomerats, entre les quals cal destacar l'avenc de Castellsapera, de 84 m de fondària, i el Caus, una surgència intermitent que alimenta la riera de Gaià i que es comporta com un sobreixidor del sistema hidrològic subterrani d'aquesta zona.

A mesura que es descendeix cap a la plana, i per sota els conglomerats, es troben les pissarres del Paleozoic, que donen peu a un relleu més suau i ondulat i, per tant, amb una aparença forestal més homogènia, són les conegudes serres de la Pineda, de les Pedritxes i del Troncó.

Tot i que a primera vista aquest sector pissarrenc no sembla especialment remarcable, els geòlegs destaquen també la seva singularitat, atès que aquestes pissarres resulta que es troben tant al damunt de les calcàries i gresos del Triàsic com dels conglomerats eocens, de manera que s'inverteix l'ordre estratigràfic lògic ja que en aquest sector els materials del Paleozoic –de fa més de 400 milions d'anys– es troben fins i tot damunt

de part dels conglomerats eocens —d'uns 40 milions d'anys— constituint una làmina encavalcant transportada tectònicament durant l'orogènia que va portar a la formació dels Pirineus. Cal també destacar que els estudis del geòleg terrassenc Joan Ubach han demostrat que allò que generalment s'ha considerat que eren pissarres resulta que en part són roques d'origen volcànic, essent els afloraments d'aquesta mena de roques de la serra de les Pedritxes uns dels més reconeguts.

A tocar de la plana, apareixen les calcàries i els gresos vermells del Triàsic, just en un dels pocs punts on no van quedar cobertes per l'encavalcament anteriorment esmentat. L'aprofitament d'aquestes roques calcàries va ser l'origen del gran esvoranc de la pedrera de Can Candí, la qual durant decennis va caracteritzar negativament el paisatge d'aquest sector. Posteriorment, s'ha dut a terme un procés de restauració que ha aconseguit dissimular en bona part aquest impacte i convertir aquests terrenys en un espai de lleure.

En tot aquest sector nord del terme hi predomina una vegetació de caire forestal, però aquesta no és homogènia i varia en funció de l'alçària, de l'orientació dels vessants, de la litologia i de la pressió humana. A la zona de l'Obac i Castellsapera hi predominen les espècies calcícoles o indiferents al substrat (alzina, roure martinenc, marfull, aladern, arboç, càdec, romaní, estepa blanca, lligabosc mediterrani, matabou, heura, aritjol, etc.), mentre que al sector de la serra de la Pineda i les Pedritxes, algunes d'aquestes espècies són substituïdes per espècies silicícoles més adaptades a les característiques de les roques paleozoiques, predominant-hi al sotabosc de la pineda de pi blanc, que gairebé les recobreix de manera homogènia, el bruc boal i diferents estepes, com l'estepa blanca, l'estepa negra, l'estepa borrera o l'estepa crespà. En algun petit sector de la part més elevada hi poden aparèixer espècies pròpies d'ambients més frescals, que en el cas dels arbres serien el pi roig i el pi pinassa, mentre que entre els arbusts el més abundant i característic és el boix, el qual aquests darrers anys ha començat a veure's afectat per la plaga de la papallona del boix.

Especialment en el sector més elevat i amb conglomerats, s'hi troba un dels ambients més interessants des del punt de vista vegetal. És a les superfícies rocoses, com les codines i els roquissars, on destaca la vegetació formada per geòfits o altres tipus de plantes amb un fort sistema radicular capaç de mantenir-se subjectes a aquest substrat força inestable. D'entre aquestes espècies cal destacar la cargola, una planta endèmica que al terme terrassenc just es troba a Castellsapera, així com altres també remarcables, ja sigui pel seu interès botànic o per la seva bellesa, com és el cas de la tulipa silvestre, l'almesquí, la nadala menuda, el marcet, la calabruixa, el ranuncle graminoide, el gladiol, la porrassa, l'arenària de codina, diversos crespinells (crespinell blanc, crespinell groc, crespinell gros, crespinell de cingle), etc. En aquest ambient també hi són més presents del que sembla diverses espècies de líquens (cladònia foliàcia, líquen geogràfic, etc.).

Pel que fa a la fauna, s'hi troben les espècies pròpies dels sectors forestals mediterranis. En el marc del projecte Seguiment d'Ocells Comuns de l'Institut Català d'Ornitologia que es duu a terme a la Serra Llarga, s'han observat més d'una cinquantena d'espècies, destacant alguns rapinyaires com l'àguila marcenca, l'astor, l'esperver comú, l'aguilot comú i el xoriguer comú. Pel que fa a mamífers, el canvi més recent ha estat l'expansió del cabirol, el qual es pot veure o se'n poden trobar rastres en tot el sector forestal del terme. Encara que poc representada al terme terrassenc, cal destacar de manera especial

la fauna cavernícola, que té la seva màxima representació a l'avenc de Castellsapera, trobant-s'hi diverses espècies de ratpenats, com el ratpenat de ferradura o el ratpenat de dits llargs, o una subespècie de coleòpter endèmica estrictament subterrània.

LA PLANA DEL VALLÈS

La falla del Vallès es produí com a resultat dels moviments de tipus distensiu que van tenir lloc al final de l'orogènia alpina, provocant l'enfonsament de la cubeta del Vallès, cosa que afavorí l'establiment d'un règim fluviotorrencial que des de fa més de vint milions d'anys l'anà reblint de graves i argiles, especialment durant el Miocè. Aquest rebliment ha continuat durant el Quaternari per l'acció de l'extens ventall al·luvial de la riera de les Arenes.

Caninya.

Les argiles dipositades al Miocè van afavorir la conservació de restes de la fauna que fa més de dotze milions d'anys poblava aquesta zona de rebliment sedimentari i en la qual hi predominava un clima d'afinitat tropical, per això no es estrany que s'hi hagin trobat fòssils d'espècies com dinoteris, mastodonts, rinoceròtids, èquids, bòvids, carnívors, primats, etc. Les darreres troballes destacables a Terrassa són de fòssils d'animals i vegetals de fa un milió d'anys que van aparèixer el 1997 quan es feia una ampliació de les instal·lacions de Mútua de Terrassa a Cal Guardiola i el 2005 amb motiu de la construcció de l'estació de Vallparadís dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, trobant-se restes d'hipopòtams, èquids, rinoceronts, elefants, carnívors i també d'un primateu. La reproducció a mida natural d'un parell d'hipopòtams que es troba al parc de Vallparadís vol recordar la troballa d'aquests fòssils del Pleistocè precisament en aquest sector. En tots aquests estudis paleontològics cal destacar la labor duta a terme des de l'Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont de Sabadell.

La ciutat és el principal element condicionant del medi natural del sector

terrassenc de la plana vallesana, ja que la seva contínua expansió ha anat convertint en espai urbanitzat el que abans havia estat un extens mosaic agroforestal. D'altra banda, també s'ha anat ocupant la resta de l'espai de la plana amb tota mena d'urbanitzacions, infraestructures, serveis i equipaments, cosa que s'ha fet amb total indiferència, quan no menyspreu, vers els valors del medi natural.

Quan els primers naturalistes terrassencs van començar a estudiar el medi natural, Terrassa tenia uns 4.195 habitants (1824) mentre que els actuals estudiosos de la natura veuen com molts dels espais naturals d'aquella època han estat anorreats per una ciutat que el 2023 ja tenia 225.274 habitants. El Mapa de Cobertes del Sòl de Catalunya mostra que l'improductiu artificial (urbà, infraestructures, equipaments, etc.) ocupava el 10% del terme l'any 1956 i el 36% el 2009, mentre que l'espai dedicat a conreus va passar en aquest mateix període del 41% al 12%.

A la ciutat, a més de les espècies ornamentals, com els arbres i les plantes de jardins i parcs urbans, també hi ha moltes espècies vegetals que de manera espontània han colonitzat solars buits, vores de camins i parets d'edificacions antigues. Els ocells també s'han anat adaptant a aquest nou entorn artificialitzat, com és el cas de les orenetes (oreneta cuablanca i oreneta comuna) i els falciots (falciot comú i ballester). En els censos d'oreneta cuablanca que es duen a terme a Terrassa per part del Grup d'Ornitologia de la Secció de Ciències Naturals del Centre Excursionista de Terrassa el 2022 es van localitzar quasi 800 nius, dels quals un 70% estaven ocupats.

Al mig de la ciutat, és al parc de Vallparadís on encara hi resten algunes espècies de la fauna vertebrada força interessants, com el tòtil, un petit gripau que hi manté una colònia prou destacable, el xot, un petit rapinyaire nocturn, l'erició, del qual fins fa poc encara se'n veia algun exemplar, diferents espècies de ratpenats i més de 64 espècies d'ocells diferents. Per contra, també a Vallparadís s'hi poden trobar diverses espècies de la fauna de caire exòtic i invasor com la tortuga de Florida o la cotorra de pit gris.

Sortosament, una part de la ciutat de Terrassa encara està envoltada pel paisatge agroforestal característic de la plana del Vallès, destacant les planes agrícoles de Ca n'Amat, Can Bogunyà i Can Carbonell al nord i les que des de Ca n'Arnella fins a Can Sabater del Torrent se situen a llevant i que són travessades longitudinalment pels torrents de la Grípià i la Betzuca. És en aquests espais agraris on es troba l'anomenada vegetació arvense, la que se situa en els marges dels camps de cultiu i vores de camins i entre la que hi ha espècies tan conegudes com la paparola, el boixac, la ravenissa blanca, la borrajta, la calcida blanca, la malva, el fonoll, la xicoira, el card marià, la corretjola, el panigroc, el gravit i nombroses espècies de gramínies com el margall. La riquesa faunística d'aquests mosaics agroforestals és elevada, ja que la majoria de les espècies, fins i tot les típicament forestals, utilitzen aquests espais oberts en algun moment del seu cycle vital.

El sud del terme municipal es clou amb tot un seguit de relleus formats pels mateixos materials geològics del Miocè que a la plana, però que s'alcen lleugerament sobre l'actual nivell de la plana tot formant part de l'anomenada Serralada Central Vallesana, essent el turó de Montagut el punt més elevat tot i que just arriba als 402 m. Aquestes serres, com les de Can Costa, les Martines i Galliners, són el resultat de moviments tectònics recents, però d'abast molt local i, també, de la presència de graves que presenten una major resistència a l'erosió de les rieres i torrents que les ressegueixen.

Aquests relleus de l'extrem sud del terme han patit una constant degradació, com ha estat el caos i la permissivitat urbanístics dels anys 60 i 70, l'abandonament de les vinyes i els oliverars, la instal·lació d'un elevat nombre d'activitats extractives de graves i argiles, els efectes dels incendis forestals que han afectat les pinedes i brolles d'aquestes serres i, també, les infraestructures, serveis i equipaments que s'hi ha anat encabint, comportant tot plegat la degradació d'aquest sector i convertit en marginal un espai que per la seva situació en ple entorn metropolità mereixeria un destí millor. Tot i això, el seu valor geològic ha fet que s'hagi inclòs a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya.

Els sectors arbrats d'aquestes serres estan dominats per una pineda de pi blanc amb un sotabosc en el qual es troba l'alzina, el llentiscle, el roure martinenc, l'arboç, el lligabosc mediterrani, l'heura, l'arítjol, la vidalba, altres espècies característiques de les brolles i un bon nombre d'espècies ruderals, agrícoles i ornamentals (roldor, ginesta, fonoll, olivera, ametller, lledoner, plàtan, etc.). També és en aquest sector on l'invasiu ailant va ocupant cada vegada més espai i en alguns punts esdevé ja dominant. En algunes fondalades humides encara s'hi pot trobar algun rodal d'àlbers i espècies com el pollancre, l'avellaner, el sanguinyol, l'arç blanc, etc.

Riera de Gaià.

LES RIERES

Les rieres que travessen el terme terrassenc tenen la seva capçalera en els relleus de la serra de l'Obac i, també, del massís de Sant Llorenç del Munt, com és el cas de la riera de les Arenes, que neix al peu del turó del Montcau, ja a la comarca del Bages. La seva singularitat és que quan entren a la plana vallesana no estructuraven una única xarxa hidrogràfica sinó que continuen el seu curs cap al sud de manera gairebé paral·lela i, a vegades, a ben poca distància l'una de l'altra.

La ciutat de Terrassa i els terrenys que l'envolten es troben damunt el ventall al·luvial de la riera de les Arenes, el qual marca la divisió entre la conca del Llobregat i la del Besòs, de manera que les rieres que es troben a ponent d'una línia que passaria pels barris de Torre-sana, la Grípia i Sant Llorenç —per on passava el tradicional camí dels Monjos—, van cap al Llobregat, com és el cas de la riera de Gaià i la riera de les Arenes, mentre que per la banda de llevant la riera de la Grípia i de la Betzuca s'ajunten just quan entren al terme de Sant Quirze del Vallès i es dirigeixen cap al Besòs.

Un cas singular és el de la riera de Gaià, ja que quan arriba a Sant Miquel de Conteres, ja al terme de Viladecavalls, fa un gir cap a la dreta i es dirigeix directament cap al Llobregat, cosa que fa que per compensar el desnivell que ha de salvar amb un recorregut relativament curt, s'hagi d'encaixar entre els sediments quaternaris i miocènics de la plana, tot formant a l'alçada de Can Font de Gaià un engorjat en el qual els marges presenten les formes d'erosió típiques de sediments poc consolidats, com xaragalls i pilars de terra.

Torrent de Gotelles.

Les rieres que travessen el terme terrassenc poques vegades porten aigua, de manera que abans de l'arribada de l'aigua del Llobregat a Terrassa, cosa que va passar el 1943, el proveïment d'aigua es feia a través de mines que recorrien el subsol i canalitzaven cap a la ciutat l'aigua freàtica que recollien, de manera que a principi del s. xx entre 14 i 17 kilòmetres de mines podien abastir a una ciutat de 32.000 habitants. El 1898, quan el proveïment va ser insuficient per les creixents necessitats urbanes i industrials, es va decidir construir l'embassament de la Xoriguera a la riera de Gaià, el qual es va connectar amb la xarxa de mines de Terrassa. L'embassament va aguantar fins que l'aiguat del 1944 provocà l'esfondrament de la paret de l'embassament i ocasionà considerables estralls i víctimes aigües avall.

Si Terrassa s'ha edificat sobre un ventall al·luvial, no ha de sorprendre que quan es produeixen les característiques pluges equinoccials, el risc d'inundacions sigui alt. Periòdicament s'han anat produint inundacions, però els greus efectes que han causat han estat més per desídia que per un accident imprevisible. A l'embassament de la Xoriguera ja s'hi havien detectat importants defectes de construcció abans no es produís el seu esfondrament el 1944 i la tràgica riuada del 1962 va afectar habitatges que s'havien construït —i s'havien deixat construir— al mig de la llera de la riera de les Arenes i certes infraestructures o sectors mal urbanitzats van actuar com a preses i van frenar el lliure pas de l'aigua.

Les rieres que travessen el terme pel mig, com les rieres del Palau i de les Arenes, han estat canalitzades i integrades en la xarxa urbana, mentre que la riera de la Grípia ha estat molt afectada per l'ocupació de la llera i marges per horts i altres usos marginals, cosa que fa que tinguin un valor força baix des del punt de vista naturalístic i paisatgístic. Les més interessants des del punt de vista natural són les rieres de Gaià i de Gotelles. A la riera de Gaià hi apareixen rodals d'àlbers i pollancre, diferents espècies de salzes (salze blanc, gatell, sarga) i de tamarius (tamariu africà, tamariu canari), oms i avellaners. A la riera de Gotelles, a més d'espècies arbòries com l'avellaner, la seva major humitat afavoreix la presència de falgueres i d'espècies com la cua de cavall, el càrex pèndul, la canabassa, la sarriassa, el creixen bord, etc. Curiosament, en una riera tan maltractada com és la de la Grípia hi apareix l'únic rodal de verns del municipi, uns majestuosos arbres amenaçats, però, pels horts i altres usos marginals que els envolten.

L'estudi i el coneixement de la natura a Terrassa

ELS NATURALISTES TERRASSENSCS

L'estudi del medi natural ha estat una activitat molt arrelada a Catalunya però no va ser fins a la segona meitat del s. XIX que adquirí un notable relleu, tant per la vàlua dels estudiosos com per l'aparició de nombroses associacions. A Terrassa també va ser a partir d'aquest moment quan l'estudi de la natura va començar a adquirir una considerable importància, en bona part gràcies a la figura de Joan Cadevall.

Joan Cadevall i Diars (1846-1921) és conegut arreu per la seva ingent contribució a la botànica gràcies a la seva *Flora de Catalunya*, que publicà en fascicles l'Institut d'Estudis Catalans entre 1913 i 1937, quan Cadevall ja havia mort. En aquesta obra comptà amb l'ajut d'Àngel Sallent i d'un altre insigne botànic català, Pius Font i Quer. Prèviament ja havia publicat també la *Flora del Vallès* i diversos articles al *Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural* sobre plantes notables dels voltants de Terrassa. El seu herbari i biblioteca es troben dipositats a l'Institut Botànic de Barcelona.

Entre els principals mèrits de Cadevall cal remarcar la seva labor pedagògica, ja que al capdavant del prestigiós Col·legi Terrassenc s'encarregà de formar a tota una generació de científics. També cal destacar de Cadevall la seva activa participació en la majoria d'institucions terrassenques, com el Centre Excursionista de Terrassa, i d'àmbit català.

Jacint Elies i Escayol (1856-1943) estudià batxillerat al Col·legi Terrassenc on també acabà donant classes. Geòleg autodidacte, ha estat un dels principals estudiosos de la geologia del Vallès. El seu llibre pòstum fou *Geologia de los alrededores de Tarrasa demostrada*. Fou membre del Centre Excursionista de Terrassa i publicà els seus treballs en els butlletins de les diferents entitats excursionistes terrassenques.

Àngel Sallent i Gotés (1857-1934) estudià Farmàcia i la seva tesi doctoral versà sobre botànica i es publicà posteriorment amb el títol *Flora del Pla de Bages*. Els seus amplis coneixements lingüístics van propiciar que impartís classes d'idiomes al Col·legi Terrassenc i que col·laborés amb la Secció de Filologia del Centre Excursionista de Terrassa, on també tingué cura de la toponímia de la *Guia monogràfica de Sant Llorenç del Munt*. Col·laborà amb Joan Cadevall tant com a filòleg com a botànic, ja que s'encarregà de l'assessorament lingüístic en les obres de Cadevall, com va ser el cas de la seva *Flora de Catalunya*.

Eugeni Ferrer i Dalmau (1871-1934), enginyer químic, fou professor de l'Escola Industrial. Interessat en la malacologia i l'entomologia, va ser president de la Institució Catalana d'Història Natural i col·laborà en l'àmbit de la botànica amb Joan Cadevall. Una part de la seva col·lecció d'insectes es conserva al Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Domènec Palet i Barba (1872-1953) estudià batxillerat al Col·legi Terrassenc i es llicencià en dret. Geòleg d'afició, fou l'introduïdor de l'espeleologia a Terrassa a través del Centre Excursionista de Terrassa, del qual n'esdevingué president i soci honorari. Les seves recerques en geologia se centraren en l'estudi de la Serralada Prelitoral i la plana del Vallès.

Joan Solà i Corominas (1873-1935), pare escolapi, fou destinat el 1915 a l'Escola Pia de Terrassa (successora del Col·legi Terrassenc) i s'encarregà de la formació naturalista dels estudiants i del manteniment de les col·leccions d'història natural. Conreà la majoria d'especialitats naturalístiques (botànica, micologia, zoologia, paleontologia, mineralogia) i gràcies a aquesta àmplia visió va acabar desencallant i esdevenint l'autor de la part monogràfica de la *Guia monogràfica de Sant Llorenç del Munt* del Centre Excursionista de Terrassa, la qual, però, no va arribar a temps de veure publicada.

Domènec Ventalló i Vergés (1888-1959), farmacèutic finalment establert a Barcelona, es dedicà a l'entomologia. Publicà diversos articles al Butlletí de la Institució Catalana d'Història Natural, entitat de la qual fou secretari, sobre zoocècidis, lepidòpters i neuròpters de Terrassa. Durant els anys que va viure a Terrassa, d'on era natural, compartí les seves excursions pels entorns de la ciutat amb Joan Cadevall i Eugeni Ferrer.

Maria Rambla i Castells (1917-2016) ha estat una científica pionera en l'àmbit de l'aracnologia, concretament en l'estudi dels opilions. En el VI Simpòsium d'Espeleologia que va tenir lloc a Terrassa el 1977 i que es dedicà a la bioespeleologia, presentà un article sobre els opilions de les cavitats de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, en la introducció del qual esmenta els seus inicis entomològics en les sortides del Centre Excursionista de Terrassa i la seva admiració per Domènec Palet i Barba. La seva valuosa bibliografia i col·lecció es troba dipositada a la Universitat de Barcelona.

Joan Vives i Duran (1918-2000) començà com a entomòleg aficionat i acabà esdevenint un dels principals experts en l'estudi dels coleòpters ibèrics. Col·laborà estretament amb el Museu de Zoologia de Barcelona i mantingué correspondència i intercanvis amb els principals entomòlegs europeus. El seu fill, Eduard Vives i Noguera, ha continuat amb la seva labor entomològica, excel·lint en el coneixement de diferents famílies de coleòpters, activitat que encara manté avui en dia. Joan Vives va dur a terme la seva activitat naturalista en un dels períodes més difícils, fent de pont entre la tradició naturalista de principis de segle xx i la nova generació de naturalistes i científics que es desvetllà a partir de la dècada dels anys setanta d'aquest mateix segle.

Va ser, doncs, a partir dels anys 70 del segle xx quan es produí un canvi significatiu entre els estudiosos de la natura. Apareix a partir d'aquest moment una nova generació, més nombrosa i amb una sòlida base científica i un alt grau d'especialització, cosa que fa que molts acabessin professionalitzant-se en aquest àmbit. També cal constatar que a partir d'aquest moment es produeix una menor participació en les institucions i la vida local, motiu pel qual molts d'aquests científics han desenvolupat una tasca notable, però més enllà de l'àmbit terrassenc, cosa que fa que sigui gairebé impossible intentar fer una semblança de tots ells. D'altra banda, la contínua urbanització i artificialització del medi natural, farà que molts d'ells centrin bona part del seu treball en la defensa de la natura.

Àngel Arisó i Campà (1953-1993), ha estat una figura clau d'aquesta nova època, aprofundint en l'estudi del medi natural però també en la seva gestió i preservació, sempre, però, amb un rigor crític i un enfocament conservacionista. També en els anys 70 fou un dels impulsors del Servei d'Informació per a la Protecció del Medi Ambient (SIPMA), entitat de defensa del medi ambient amb un clar compromís social. Desenvolupà la seva activitat professional en el camp de la biologia, l'ordenació del territori i la planificació ambiental, centrant part dels seus treballs en Terrassa i, també, en Sant Llorenç del Munt i altres espais naturals protegits. Va publicar el 1982 *La transformació del paisatge terrassenc*, obra d'obligada consulta pels naturalistes terrassencs i que conté interessants propostes per a la gestió i la protecció del medi que encara esperen ser aplicades.

Àngel Manuel Hernández i Cardona és botànic de formació i destaca tant en la recerca florística com en la història de la ciència. Amb la publicació de l'opuscle *Els naturalistes terrassencs*, començà la seva contribució a treure de l'oblit les figures i l'obra dels primers naturalistes terrassencs. Aprofundint en aquesta temàtica, cal destacar altres treballs seus sobre Àngel Sallent, Joan Solà i la monografia sobre Joan Cadevall. El seu treball botànic l'ha centrat a Sant Llorenç del Munt i l'Obac, a Terrassa i a l'espai comprès entre Terrassa i Olesa de Montserrat, un sector en el qual el medi natural també corre el risc de caure en l'oblit.

En aquest llistat d'estudiosos del medi natural, cal també tenir present a Antoni Serra i Sorribes, expert en l'estudi d'artròpodes, i un dels promotors de la recuperació de la Secció de Ciències Naturals del Centre Excursionista de Terrassa als anys 70, així com a Antoni Comellas i Garcia, botànic i ornitòleg amateur, que ha col·laborat des dels anys 70 del segle passat amb la majoria d'associacions terrassenques dedicades a l'estudi i a la protecció de la natura, com la Secció de Ciències Naturals del Centre Excursionista de Terrassa, i ha publicat molts articles sobre la flora i la fauna de Terrassa i de Sant Llorenç del Munt, essent la seva darrera publicació, conjuntament amb Àngel Manuel Hernández, *22 itineraris de natura pels voltants de Terrassa*.

El llistat de naturalistes terrassencs es podria allargar molt més i segur que de manera involuntària sempre algú en quedarà fora, per això i sense ànim d'exhaustivitat, es pot tancar aquest apartat citant al botànic Joaquim Pérez, que té nombroses publicacions sobre la flora de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, a l'entomòleg Xavier Vázquez, a Antoni Poch, mestre i pedagog creador de vocacions naturalistes, a Enric Carrera, ornitòleg de vocació i vinculat a la Càtedra UNESCO Sostenibilitat de la UPC de Terrassa, al geògraf Josep Germain, actiu des dels anys setanta en la majoria d'entitats i projectes relacionats amb el coneixement i la protecció del medi natural terrassenc, al geòleg Joan Ubach,

el primer a constatar la presència de roques d'origen volcànic en el terme terrassenc, a l'ornitòleg de professió i de vocació Oriol Baltà, que du a terme diferents programes de seguiment d'ocells a Terrassa des de l'Institut Català d'Ornitologia, i al geòleg Isaac Camps, amb un interessant bloc sobre la divulgació de la geologia i en el que s'hi troben propostes d'activitats i sortides pels entorns terrassencs. I finalment cal tenir present la importància que ha anat adquirint la pràctica de la fotografia de natura, en la qual destaquen a Terrassa fotògrafs com Francesc Muntada i Xavier Martínez.

Balma de la Mamella (Serra de l'Obac).

LES ENTITATS D'ESTUDI I DEFENSA DEL MEDI NATURAL

La labor dels estudiosos i defensors de la natura difícilment es pot entendre al marge de les diverses associacions i entitats que al llarg del temps hi ha hagut a Terrassa. Primer perquè per a tot estudiós l'intercanvi d'idees i coneixements amb altres experts és essencial, però també, i aquest ha estat el cas de la major part dels naturalistes terrassencs, per responsabilitat social. I aquest convenciment que cal fer arribar al conjunt de la societat els coneixements naturalistes, explica en bona part que grans experts en l'estudi de determinats grups d'organismes hagin donat també molta importància a la seva labor pedagògica i divulgativa, i això ho han fet necessàriament en el marc de diferents entitats ciutadanes.

Cal cercar els primers antecedents en el Col·legi Terrassenc —que posteriorment esdevingué l'Escola Pia—, creat el 1864 amb vocació de ser una institució educativa exemplar i que ja des del principi va destacar en l'ensenyament de les ciències naturals. El col·legi comptava amb completes col·leccions d'història natural, promovia el treball de camp entre els alumnes, disposava d'una estació meteorològica i, fins i tot, Joan Cadevall va fer pintar uns murals amb escenes d'animals i vegetals a la galeria del primer pis del col·legi per part de Pere Viver, artista i professor de dibuix d'aquesta

escola. Va ser sota el guiatge de Joan Cadevall, que s'aconseguí despertar l'interès naturalista en un bon nombre dels alumnes d'aquest col·legi, entre els quals alguns reconeguts naturalistes terrassencs com Jacint Elies i Escayol, Domènec Palet i Barba o Adeodat Marcet i Poal.

L'entitat de caràcter social que més ha destacat a Terrassa en l'estudi i la conservació de la natura ha estat el Centre Excursionista de Terrassa, ja que va ser el primer centre excursionista de la ciutat, es va crear el 1910, i encara continua mantenint una envejable activitat. Com altres centres excursionistes que el van precedir a Catalunya, va néixer en plena efervescència de l'anomenat "excursionisme científic", moment en el qual l'estudi de la natura, la història o la cultura predominaven en l'excursionisme sobre l'aspecte esportiu. Des del moment de la seva constitució comptà amb els principals naturalistes terrassencs. No és estrany, doncs, que alguns d'aquests esdevinguessin els primers socis honoraris de l'entitat: Joan Cadevall el 1911 i Eugeni Ferrer i Àngel Sallent el 1912.

Precisament per aquesta vocació científica, el 1912 es començà a publicar l'Arxiu d'Estudis del Centre Excursionista de Terrassa, mitjà a través del qual es donaven a conèixer els resultats de les recerques que es duïen a terme. L'any 1913 s'acordà elaborar una monografia sobre Sant Llorenç del Munt, obra, però que no va veure la llum fins al 1936, quan fins i tot ja havia mort un dels seus principals impulsors, el pare Joan Solà.

El Centre Excursionista de Terrassa té una activa Secció de Ciències Naturals, els antecedents de la qual cal cercar-los l'any 1914, quan es creà la Comissió d'Estudis Naturals. Amb alguns alts i baixos, l'activitat d'aquesta secció s'ha anat mantenint d'ençà de la seva creació, però ha estat més constant a partir del 1974, moment en el qual a més del seu treball al voltant de la zoologia, la botànica i la geologia, destacà en l'estudi de la bioespeleologia, activitat aquesta estretament lligada a la Secció d'Investigacions Subterrànies.

Un dels valors de la Secció de Ciències Naturals és el fet d'estar oberta a investigadors, professionals o amateurs, i aficionats, cosa que l'entronca amb l'esperit de l'excursionisme científic. Entre els membres més actius d'aquesta secció es pot esmentar a Antoni Comellas, Àngel Manuel Hernández, Joaquim Pérez, Eduard Vives, Manel Vives, Toni Sanllehí, etc. Cal recordar també com a membres d'aquesta secció a Joan Antoni Pont i Sanz (1947-1986) i a Joan Crispi i Escursell (1943-2020).

L'activitat conservacionista del Centre Excursionista de Terrassa també ha estat constant des del primer moment: el 1913 el president del centre, Francesc Pi de la Serra, proposà convertir Vallparadís en un parc urbà, idea que va necessitar gairebé cent anys per convertir-se en realitat. La protecció dels entorns de Terrassa i, especialment, del massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac també han estat una constant des dels primers anys de la seva creació. El centre ha estat actiu tant en els òrgans de participació del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac com en la campanya de la Coordinadora per a la Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç i en altres campanyes per preservar l'entorn terrassenc, com la d'oposició al Quart Cinturó. La lectura de les publicacions del centre, com és la seva Circular, testimonien prou clarament aquest compromís en favor del medi natural.

El Centre Excursionista de Terrassa no ha estat l'única entitat excursionista de Terrassa però sí la més rellevant. En les primeres dècades del s. xx l'acompanyaren

entitats com el Club Pirinenc o el Grup Excursionista Montserrat, mentre que a la segona meitat del segle passat van aparèixer altres entitats excursionistes, com el Club Muntanyenc de Terrassa o el Centre Muntanyenc Sant Llorenç.

Una altra entitat a tenir en compte, tot i que de vida més efímera, va ser el Servei d'Informació per a la Protecció del Medi Ambient (SIPMA), que es va constituir sota el paraigua dels Amics de les Nacions Unides de Terrassa el 1975 per un actiu grup de joves amb un alt grau de formació tècnica i científica i amb una marcada inquietud social i cultural, essent els introductors del llavors naixent ecologisme a Terrassa. S'ocupà bàsicament en la denúncia de la degradació de l'entorn terrassenc, que en aquelles èpoques probablement arribà al seu nivell màxim, i en la proposta de millores ambientals, tant pel que fa a la protecció de la natura, la qualitat ambiental (aire, aigua, residus, energia, etc.) com l'educació i la informació ambiental. Fou una de les entitats fundadores de la Coordinadora per a la Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Una de les seves principals potencialitats va ser disposar d'un discurs científic sòlid per refermar les seves tesis ecologistes.

La Mola des de la Moleta.

La Coordinadora per a la Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac es va constituir el 1978 per part de diverses entitats excursionistes i ecologistes del Vallès, entre les quals n'hi havia dues de terrassenques, el Centre Excursionista de Terrassa i el Servei d'Informació per a la Protecció del Medi Ambient. L'activitat de la Coordinadora va ser clau per aconseguir la protecció efectiva del massís i la seva declaració com a parc natural i, amb posterioritat, ha continuat treballant per fer un seguiment crític de la gestió d'aquest espai protegit i consolidar la seva condició de parc natural.

Més endavant, es va constituir el Grup Ornitològic de Terrassa (PIGOT), grup creat el 1985 i vinculat en els seus inicis amb l'Associació de Mestres Alexandre Galí, representant així el manteniment de la tradició terrassenca d'unió entre pedagogia i coneixement de la natura i essent una de les primeres entitats en les que l'educació ambiental formava part indescindible del seu projecte. Un moment especialment destacable en la seva història va ser quan es va realitzar l'exposició *Els entorns de Terrassa* el 1993 (es reposà el 1995) al Centre Cultural amb un considerable èxit, ja que amb imatges d'elevada qualitat mostrà als terrassencs uns paisatges i un medi natural que molts d'ells desconeixien; amb posterioritat, part d'aquest material va utilitzar-se en la publicació *Els entorns de Terrassa*, la qual comença apareixent en fascicles en el diari L'Actualitat, El 9 Nou. Després d'un període de baixa activitat, coincidint amb el canvi de segle, recuperà l'activitat de la mà dels seus membres més joves i el 2003 s'integrà a la Secció de Ciències Naturals del Centre Excursionista de Terrassa.

Altres entitats es podrien afegir a aquesta llista, però com que l'objectiu d'aquest article no és fer-ne una relació exhaustiva, pot ser suficient citar-ne només alguns exemples i fer referència a l'activitat que l'Associació per a la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC) du a terme a Terrassa, al Grup per a la Protecció dels Espais Naturals de Terrassa, que va ser qui va fer la proposta de creació d'una anella verda a Terrassa, o la darrera incorporació al cens d'entitats ecologistes de Terrassa de l'Assemblea Ecologista de Terrassa-La Paparola.

La gestió i la conservació del patrimoni natural Terrassenc

LA TRANSFORMACIÓ DEL MEDI NATURAL

El medi natural està immers en un procés de canvi continu, encara que a escala humana pugui semblar que hi predomina una certa estabilitat. Com s'ha vist amb anterioritat, l'estudi de la fauna fòssil del Vallès demostra que fa un milió d'anys, o dotze o més, ni el clima, ni el medi, ni la fauna o la flora que habitava el territori pel qual ara s'estén el Vallès s'assembla ben poc amb l'actual. Però tampoc cal retrocedir tan enrere per trobar canvis significatius, l'únic que cal tenir en compte és que els canvis més recents, tot i que molt significatius, han estat generats bàsicament pels propis terrassencs o que, com a mínim, els han acceptat.

El més evident d'aquests canvis ha estat l'expansió de la ciutat, de l'espai edificat i de les infraestructures, però també ha variat l'espai que l'envolta. Mentre al s. xvii la ciutat ocupava el 0,4 % de la superfície del terme ara es preveu que a curt termini n'acabi ocupant el 30 % i si s'hi afegeixen les instal·lacions i infraestructures que en depenen arribarà al 40 %. Al mateix s. xvii més del 80 % de la superfície conreada era dedicada a l'olivera, un segle més tard era la vinya la que n'ocupava aquest mateix percentatge mentre que avui els camps que encara resten se centren en la producció cerealística.

El bosc de la serra de l'Obac, que ara és parc natural, devia tenir una fisiognomia ben diferent fa dos-cents anys o, fins i tot, a l'inici del s. xx. Al mig del bosc avui encara es veuen les parets de pedra seca de les vinyes i camps de cereal que hi havia hagut, del bosc se'n treia fusta i llenya i s'hi fabricava carbó vegetal per a les llars de la ciutat, hi havia forns de ceràmica, de calç, de vidre, i pous de glaç, mentre que aquesta serra era recorreguda per ramats i travessada pel camí ral de Barcelona a Manresa. És l'abandonament de totes aquestes activitats el que facilità l'extensió i recuperació del

bosc, de manera que l'espai forestal que ara es valora i es protegeix no deixa de ser un efecte secundari d'unes decisions bàsicament econòmiques que es van prendre sense preocupar-se per la incidència ambiental que podrien tenir.

Els estudiosos de la natura d'avui es troben, doncs, amb una realitat ben diferent de la que van veure i viure els primers naturalistes terrassencs: l'estudi de la flora de l'Obac que va fer Joan Solà als anys vint del segle passat aprofitant que estiuejava a la casa de l'Obac s'hauria de fer d'una altra manera perquè aquesta casa s'ha convertit en un centre d'informació del parc natural; l'excursió geològica que en Domènec Palet i Barba va organitzar amb la Institució Catalana d'Història Natural el 1923 al torrent del Llord, un espai molt apreciat pels geòlegs d'aquella època, més valdria no fer-la per no haver de constatar la degradació que ha patit aquest espai a conseqüència de l'abocador d'escombraries de Collcardús, el qual, a més, ha enterrat sota milions de tones de deixalles la font on s'anaven a refrescar aquests naturalistes; tampoc seria possible seguir els passos del geòleg Jacint Elies pels entorns de Terrassa i comprovar les observacions que va fer al llarg de les primeres dècades del segle passat, ja que bona part dels indrets que va recórrer han estat urbanitzats. I la sensibilitat i la manera de fer dels naturalistes també ha canviat: en la citada excursió que va organitzar Domènec Palet i Barba, aquesta s'inicià anant al cementiri a posar un ramell de flors a la tomba del botànic Joan Cadevall.

LA PROTECCIÓ I LA GESTIÓ DEL MEDI DES DE LES INSTITUCIONS

La primera i més significativa iniciativa en favor de la protecció del medi natural terrassenc va ser endegada per la Diputació de Barcelona protegint el massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac l'any 1972. Tanmateix, la delimitació i el model d'ordenació que es va establir va resultar ineficaç a l'hora de protegir el medi, ja que els límits de la zona protegida s'establiren seguint una determinada corba de nivell i no segons criteris ecològics i, a més, es definia una zona d'influència al seu entorn amb una normativa que a la pràctica afavoria la seva urbanització, cosa que aviat van aprofitar certs promotors urbanístics de Terrassa, Matadepera i Castellar del Vallès.

La resposta ciutadana a les agressions que es van començar a produir a l'entorn del massís es van canalitzar a través de la Coordinadora per a la Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Va ser la pressió ciutadana la que va fer que la Diputació de Barcelona acordés el 1979 la revisió del pla especial de protecció vigent, aconseguint-se que l'any 1982 se n'aprovés una nova versió més coherent amb les necessitats de protecció d'aquest espai. El 1987 la Generalitat de Catalunya el declarava parc natural i el 1998 l'àmbit del pla especial s'ampliava considerablement, però no al municipi de Terrassa, de manera que tant la serra de la Pineda com la de les Pedritxes continuen quedant-ne excloses, tot i les reivindicacions ciutadanes i les propostes tècniques fetes des de diferents àmbits terrassencs per incloure-les-hi.

Mentre es protegia com a parc natural l'extrem nord del terme terrassenc, les rieres que travessaven la plana anaven carregades de totes les aigües residuals, tant urbanes com industrials, de la ciutat i tots els residus sòlids que es produïen a la ciutat es deixava que s'aboquessin de manera incontrolada, produint en ambdós casos una problemàtica ambiental i sanitària molt greu. La gestió de les aigües residuals, però, no es començà a adreçar fins a la creació de l'estació depuradora d'aigües residuals de les Fonts el 1994, però aquesta problemàtica encara no s'ha solucionat del tot, ja que quan

La Grípià.

hi ha pluges intenses les aigües pluvials entren al clavegueram i es barregen amb les aigües residuals i acaben novament a les rieres que travessen el terme. La riera del Palau i la seva continuació a través de la riera de Rubí n'és un bon exemple, ja que després de pluges intenses la vegetació que la ressegueix es veu engalanada amb les deixalles que habitualment s'aboquen al clavegueram.

El cas del tractament de les escombraries és el que més problemes ha generat i continua generant. Dels abocadors incontrolats de Can Mir —el conegut com a femer d'en Fava— i de Can Bogunyà, es va passar a abocar incontroladament els residus al torrent d'Avellaners, un afluent del torrent del Llord a la zona de Collcardús (Vacarisses), just a tocar del límit del terme municipi de Terrassa. La gravetat de la situació va portar al fet que el 1985 una empresa privada es fes càrrec de la gestió de l'abocador amb la idea de clausurar-lo al cap de deu anys. Malgrat que tant des de l'administració local com de la Generalitat de Catalunya continuament s'han anat posant dates de clausura de l'abocador, les mateixes administracions continuen autoritzant noves ampliacions, la darrera de les quals és del 2020. Mentrestant, malgrat els canvis de denominació de la instal·lació i de canvis en la gestió dels residus així com l'existència d'una planta de tractament de la fracció orgànica dels residus urbans a Can Barba (Terrassa), els veïns de Vacarisses i entorns continuen queixant-se de les molèsties de la instal·lació i del seu considerable impacte ambiental, un problema que aviat farà cinquanta anys que dura.

L'Ajuntament de Terrassa va ser un dels primers ajuntaments democràtics en crear el 1979 una regidoria de medi ambient i, el més important, en encarregar una completa diagnosi de la problemàtica ambiental del municipi de Terrassa. Les actuacions municipals en les qüestions de caire ambiental s'han centrat bàsicament en tot allò que fa referència a la qualitat ambiental (aigua, aire, residus, energia), l'educació ambiental

i, menys, en la gestió i la preservació de l'entorn natural i agrari. Entre aquestes darreres actuacions cal citar la neteja d'abocaments incontrolats, la prevenció d'incendis forestals, la protecció i senyalització de la xarxa de camins rurals, la restauració de la pedrera de Can Candi, l'eliminació d'horts marginals en determinades lleres de rieres, la gestió de finques municipals agroforestals, l'establiment d'acords de gestió amb determinats propietaris privats, etc. També es va aprovar el Pla Especial de Protecció de Camins del terme municipal (1997), s'ha elaborat el Catàleg d'arbres d'Interès Local (2015) i s'han encarregat diversos estudis tècnics sobre la vegetació i els hàbitats, els horts marginals, la connectivitat ecològica, els paratges d'interès natural i paisatgístic, l'avifauna, etc.

Tot i que aquestes actuacions han estat realment necessàries, també es constata que han estat insuficients. Si es compara allò que es preveia al Pla General d'Ordenació Urbana (1983), al Pla Estratègic (1993), al Pla d'Acció Ambiental (2002), al Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2003) o en altres documents tècnics elaborats o encarregats des de l'Ajuntament amb la situació actual de l'entorn natural i agrari de la ciutat, es veurà que les polítiques relacionades amb la conservació de l'entorn urbà no són prioritàries, que els recursos i mitjans que s'hi destinen són insuficients i que, a més, els projectes que han afectat, o que es preveu que afectin, el medi natural i els espais agraris, han estat promoguts, aprovats o compten amb el beneplàcit de l'administració municipal.

Recentment (2020), s'ha aprovat la Modificació puntual del POUM a l'àmbit de l'Anella Verda de Terrassa i el Pla especial de l'Anella Verda i Catàleg de Masies, un nou projecte que se centra en l'entorn natural i agrari de la ciutat, però que novament s'ha fet més des de l'òptica urbanística que pensant en noves fórmules per preservar el castigat medi natural terrassenc. Un bon exemple d'aquesta subordinació a l'urbanisme és que un pla originalment previst per protegir el medi natural, com és el de l'Anella Verda, deixa fora alguns espais agrícoles força interessants. Protegir-los no hauria estat fàcil, però ja des d'un primer moment es va desestimar incloure a l'Anella Verda qualsevol altra àmbit que no fos el del sòl no urbanitzable definit al POUM del 2003, desvirtuant així allò que s'entén per anella verda.

L'ACCIÓ DE LES ASSOCIACIONS CIUTADANES

La insuficient actuació de les administracions, i en especial de l'administració municipal, en la gestió dels espais naturals i agrícoles terrassencs i la visió excessivament puntual i localista d'aquestes, ja que massa sovint es fa sense una visió global del terme i del seu encaix en l'àmbit vallesà, ha propiciat que des de les associacions i de certs col·lectius tècnics s'hagin presentat propostes d'ampli abast territorial capaces de pensar el territori des de l'entorn natural i no des de la reduïda visió urbanística terrassenca que, dissortadament, és la dominant. El llistat de propostes és llarg i sorprenent si es compara amb allò que passa en altres municipis: Via verda Sant Llorenç-Collserola (1996); Vies Verdes del Vallès (2004); Parc agrícola del Vallès (2004); Parc agroforestal del nord de Terrassa (2006); El Vallès que volem (2008); Anella Verda de Terrassa (2011); Parc Grípià-Ribatallada (2016); manifestos relacionats amb la recuperació dels camins o la preservació de les conques fluvials; etc. Probablement, alguna cosa deu fallar en tot l'ampli ventall de plans i normes de caràcter territorial de les administracions quan són les entitats ciutadanes les que es veuen en la necessitat de proposar models territorials alternatius.

Can Canya i Torrebonica.

Amb anterioritat també s'ha esmentat la tasca duta a terme per la Coordinadora per a la Salvaguarda del Massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac per aconseguir la protecció legal d'aquest espai, una iniciativa similar a la duta a terme en altres espais naturals del país i que va portar a la creació dels primers parcs naturals de Catalunya a la dècada dels anys vuitanta del segle passat. Fa 30 anys que es posà en marxa la Campanya contra el Quart Cinturó, campanya impulsada per l'Associació per la Defensa i l'Estudi de la Natura (ADENC) de Sabadell i que aglutina a nombroses entitats i tècnics de tot el Vallès i que ha demostrat que no és un simple moviment d'oposició a un determinat projecte sinó que també ha sabut articular i proposar un nou model territorial amb una argumentació que supera la dels que promouen aquesta infraestructura i que posa de manifest les limitacions del projecte inicial i les irregularitats que han acompanyat la seva tramitació.

La proposta de la Via verda Sant Llorenç-Collserola, presentada pel Fòrum Terrassenc per a la protecció i ordenació del medi natural i del paisatge el 1996, va ser la primera a Catalunya a plantejar la necessitat de superar el model de protecció d'illes de natura per avançar cap a la definició d'un veritable sistema d'espais naturals que permeti connectar des del punt de vista ecològic i paisatgístic tot el territori i que això es faci dialogant amb els sistemes urbans i les infraestructures, i no de manera subordinada com ha estat la norma. L'èxit d'aquesta proposta no vol dir que s'hagi acabat materialitzant, al contrari, mentre en diverses administracions se signaven adhesions a la via verda també s'aproven nous projectes de desenvolupament urbanístic i d'infraestructures que n'hipotecaven el futur i, en alguns casos, s'ha arribat a utilitzar la denominació de via verda per beneir projectes que no responen als objectius d'aquesta proposta, com és el cas del Centre Direccional de Cerdanyola del Vallès.

Els Bellots.

El 2011 era el Grup per la Protecció dels Espais Naturals de Terrassa qui va presentar la proposta d'Anella Verda de Terrassa, proposta que ha estat assumida des de l'administració municipal tot i que amb una sèrie de limitacions que plantegen dubtes sobre la seva efectivitat. Cal recordar, però, que la proposta de creació d'una anella verda al voltant de la ciutat de Terrassa no és una idea nova: l'any 1951, l'arquitecte Manuel Baldrich proposava la creació d'un anell rural al voltant de la zona urbana en el qual es restringís totalment l'edificació; l'any 1982 va ser Àngel Arisó qui en el seu llibre *La transformació del paisatge terrassenc* justificava la necessitat de mantenir un anell agrícola entre la ciutat i els espais forestals. Com es pot constatar, aquesta és una proposta que va apareixent cada trenta anys, de manera que l'actual probablement serà la definitiva, ja sigui perquè es protegirà efectivament l'entorn agroforestal municipal o perquè de mantenir-se el ritme d'urbanització de les darreres dècades ja no quedarà espai lliure per protegir i potser just es podrà mantenir un camí mínimament naturalitzat que permeti fer la volta a la ciutat.

Altres iniciatives ciutadanes han intentat frenar la transformació o la desaparició de l'entorn agroforestal terrassenc. Cal recordar novament a l'ADENC en la seva campanya d'oposició a l'ocupació dels terrenys de Can Bonvilar per un camp de golf, iniciativa que no va aconseguir els seus objectius, però els arguments que van utilitzar com a mínim van servir per posar en evidència les deficiències i les irregularitats que massa sovint acompanyen a projectes d'aquesta mena. La campanya més recent és la que s'oposa a l'ampliació del polígon industrial Els Bellots II, la qual preveu urbanitzar més de 90 ha d'espais agraris de considerable valor ambiental, cultural i social, ja que l'administració municipal no ha considerat en cap moment la possibilitat de replantejar la proposta d'urbanització d'aquest sector, al contrari, l'Ajuntament de Terrassa no només manté aquesta proposta, sinó que, fins i tot, no s'ha estat d'incloure-hi un petit sector de l'Anella Verda de Terrassa.

Cloenda

La Institució Catalana d'Història Natural va publicar el 1976 el llibre *Natura, ús o abús? Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans*, el qual dedicava una pàgina a la comarca del Vallès. I la proposta que s'hi feia era prou clara: «Cal salvar el Vallès o allò que en queda. [...] Cal salvar l'espai agrícola i els retalls de vegetació forestal per a mantenir la malla equilibrada que la comarca ha estat fins fa poc». Això es deia fa cinquanta anys i encara és una reivindicació pendent, però durant aquest llarg període de temps la urbanització i l'establiment d'infraestructures de tota mena, tant al conjunt del Vallès com a Terrassa, ha estat tan elevat que allò que queda per protegir ja és ben poc.

Sembla que a les nostres administracions no els preocupi gaire el model territorial i urbanístic desequilibrat en el qual vivim els vallesans, sembla que només s'enorgulleixin de la part urbanitzada i que dels espais agroforestals només els interessi el seu potencial per a nous creixements. Al llarg d'aquest article s'ha fet referència a les aportacions dels científics i a les propostes tècniques per defensar el medi natural terrassenc i, en conseqüència, del Vallès, però tots aquests arguments —que no han estat pocs— sovint es buiden de contingut i acaben essent utilitzats per justificar o maquillar propostes fins i tot contràries a allò que aquests arguments pretenien.

SOBRE TRES COMUNITATS VEGETALS PROPERES A TERRASSA MOLT INTERESSANTS

Per Manel Vives i Noguera

Secció de Ciències Naturals del CET

Quan contemplem un paisatge o un entorn natural, una de les primeres coses que veiem és el relleu, és a dir, si estem mirant muntanyes, o valls, o planúries o altres espais naturals, ràpidament hi posem el color verd amb tots els seus matisos, que ens venen donats per la presència o absència de la vegetació a vegades abundant o altrament escassa. Veiem si es tracta de boscos, de matollars, de garrigues, d'estepars o de prats de muntanya. També molt sovint identifiquem fàcilment si és una pineda, un alzinar, una fageda, una brolla de bruc i romaní o fins hi tot si és una timoneda. Tots aquests exemples de vegetació és allò que els científics i estudiosos de la botànica defineixen com a comunitats vegetals.

L'estudi de les comunitats vegetals, es basa en l'estudi florístic i l'estudi i definició de l'estructura de la comunitat i que anomenem Fitocenologia o Fitosociologia, que estarien dins de l'estudi d'ecologia vegetal i geobotànica que s'ocupen de les relacions de les plantes amb el seu medi i amb la seva dinàmica en el temps i en l'espai.

Des de l'any 1991 un dels objectius de la Unió Europea ha sigut la protecció del medi natural i de la biodiversitat. Això va donar com a resultat el catàleg, amb el nom de *CORINE biotopes Manual. Habitats of the European Community* i la creació d'una xarxa de zones especials de conservació amb el nom de Xarxa Natura 2000. La majoria dels hàbitats recollits en el catàleg corresponen amb les comunitats vegetals descrites pels botànics.

El fet que aquí a Sant Llorenç del Munt hi trobem alzines formant un alzinar i no hi trobem avets formant una avetosa, és bastant complex i llarg d'explicar. Cada espècie de planta té un aspecte biològic i ecològic que la diferencia de les altres. Tot els factors físics i climàtics d'un indret, com poden ser alçada sobre el nivell del mar, el gradient de temperatures al llarg de l'any, dies de glaçada, dies de sol directe, dies i intensitat del vent, dies de boira, dies i quantitat de pluja. També les característiques del terreny, si és silícic o calcari, si és un sol profund o si és prim i pedregós, si és ric o pobre en nutrients, si és costerut o pla, si és ben drenat o està inundat, si és obac o solà. Tot això i moltes d'altres variables ens definiran les condicions que necessita cada espècie de planta per viure en un indret determinat. Quan una certa quantitat d'espècies vegetals tenen en comú les seves necessitats ecològiques per viure en un indret, llavors poden i sovint formen el que anomenem comunitats vegetals o associacions vegetals.

Aquestes comunitats són estudiades pels botànics que els hi posen noms, les identifiquen i les diferencien les unes de les altres, establint un sistema de classificació (Associació - Aliança - Ordre - Classe - Divisió).

Per realitzar aquests estudis es fan servir uns inventaris. Primer es defineix la parcel·la (altura, tant per cent de cobertura, inclinació, orientació, tipus de sol i localització), s'noten totes les espècies que es troben en la parcel·la, indicant l'abundància, recobriment i grau de socialització de cada espècie.

Amb les dades de varis inventaris es fan unes taules florístiques que ens defineixen l'associació.

Aspecte de la Garriga amb Arçot.

A Sant Llorenç del Munt, l'alzinar (*Quercion ilicis*) és una de les comunitats més esteses. Segons els botànics fitocenòlegs hi trobaríem diferents associacions d'alzinar. A la part més baixa del massís, i degut a la seva degradació, hi trobem l'alzinar amb pi blanc. En la part silícica del sud del massís hi trobem l'alzinar amb roures molt semblant al que trobarem a Collserola. Quan comencen els conglomerats trobarem l'alzinar amb marfull i una mica més amunt l'alzinar amb boix. En les canals més humides del massís hi trobarem l'alzinar muntanyenc amb boix en el que hi podem trobar, avellaner, boix grèvol, aurons, tell i moixera entre d'altres espècies de llocs humits. A part de totes aquestes associacions d'alzinar també podem trobar boscos de pi roig i/o pi pinassa amb el sotabosc d'alzina.

Després d'aquesta visió molt superficial del que són les comunitats vegetals, exposem tres comunitats properes a Terrassa que considero interessants i poc conegudes.

A ponent de Terrassa hi ha la Serra de Puigventós, que actualment es una Reserva Natural inclosa en la Xarxa Natura 2000.

Mapa de la situació de la serra de Puigventós.

Aquesta serra separa els termes de Vacarisses al nord i Olesa de Montserrat al sud, formada per calcàries del Muschelkalk i molt a prop hi ha Sant Pere Sacama que trobem sobre un franja de conglomerats de quars, materials que també són del triàsic, però en aquest cas els conglomerats de quars són silícics.

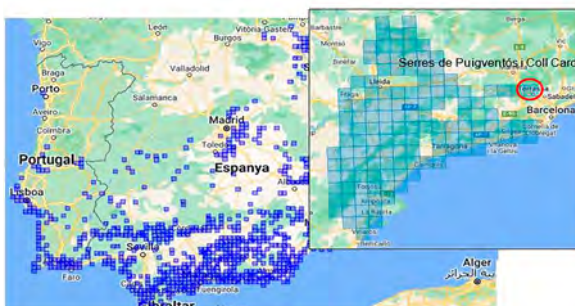
Garriga amb arçot

En la seva vessant soleia, sempre en terreny calcari, costerut i bastant eixut, hi trobem un tipus de vegetació interessant que ocupa unes 64 ha entre la cota 606 m de Puigventós fins a la capçalera del torrent de la Font de la Pedra, a 375 m. La podem considerar una garriga amb arçot (associació *Rhamno lycioidis-Quercus coccifera*) que és una bosquina baixa molt densa, bastant punxent i gairebé intransitable en la qual hi predomina el garric (*Quercus coccifera*). És molt interessant la presència bastant freqüent de l'arçot (*Rhamnus lycioides*) arbust que també el trobem en altres comunitats com la màquia de garric i margalló i la màquia continental de garric i arçot, amb totes dues màquies, però, més esclarissades que la garriga. L'arçot és un arbust que no suporta massa bé el fred. Aquesta localitat de Puigventós i la de la serra de Coll Cardús, on no abunda tant, són les localitats més septentrionals de la serralada prelitoral catalana.

Segurament aquesta associació s'ha vist afavorida pels incendis ocorreguts a la zona. El garric és una espècie piròfita (amiga del foc) que rebrota molt fàcilment després d'un foc i prospera molt bé quan és alliberat de la competència d'altres plantes.

Arçot, fruits, fulles i aspecte general.

Distribució de l'Arçot segons el BDVC.

Taula florística de la garriga de la soleia de la Serra de Puigventós	
Garric <i>Quercus coccifera</i>	5
Arçot <i>Rhamnus lycioides</i>	4
Llentiscle <i>Pistacia lentiscus</i>	4
Romani <i>Salvia rosmarinus</i>	4
Aladern de fulla estreta <i>Phillyrea angustifolia</i>	3
Argelaga <i>Genista scorpius</i>	3
Bruc d'Hivern <i>Erica multiflora</i>	3
Càdec <i>Juniperus oxicedrus</i>	3
Llistó i fenàs <i>Brachypodium sp</i>	3
Ruda <i>Ruta ch. angustifolia</i>	3
Foixarda <i>Globularia alypum</i>	2
Pi blanc <i>Pinus halepensis</i>	1

Taula feta per M. Vives.

La Sureda

Una altra comunitat vegetal interessant de comentar és la sureda (*Viburno-Quercetum ilicis subass. suberetosum*) que trobem molt a prop de la Torre Salvans a la Barata (Matadepera) dins del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. La vegetació més comuna a la zona és l'alzinar amb pi pinassa i roure. Situada en conglomerats heteromètrics eocènics de matriu netament calcària. Es tracta d'un vessant amb certa inclinació (entre les cotes 654 m i 629 m) orientat cap al sud-est.

A la part superior de la sureda trobem un sòl prim i hi aflora sovint el conglomerat. Si anem cap a la cota més baixa, els sòls augmenten en profunditat. Ho podem comprovar en els diferents i profunds xaragalls que hi ha. Això afavoreix el rentat del terreny

Aspecte general de la Sureda i les pinasses i situació de la Sureda.

SUREDA DEL PLA DE SURIS							
Inventari	1	2	3	4	5	6	7
Arbres:							
<i>Quercus suber</i> (Surera)	44	55	34	33	33	23	44
<i>Quercus ilex</i> (Alzina)	22	33	22	44	33	23	22
<i>Quercus pubescens</i> (Roure)	+	12	+	+	11	12	+
<i>Pinus nigra</i> (Pi Pinassa)	33	-	+	-	-	-	33
<i>Castanea sativa</i> (Castanyer)	-	-	+	-	-	-	-
Arbusts i Lianes:							
<i>Viburnum tinus</i> (Martull)	+2	+	22	-	+2	+	+
<i>Erica arborea</i> (Bruc boal)	-	-	-	11	12	34	-
<i>Hedera helix</i> (Heura)	-	+	+	11	+	+	+
<i>Coriaria myrtifolia</i> (Roldor)	+	-	-	-	+	+	+
<i>Rubus ulmifolius</i> (Esbarzer)	+	-	-	+	-	+	+
<i>Lonicera xylosteum</i> (Xucamel de bosc)	+	-	-	+	-	-	+
<i>Smilax aspera</i> (Arihol)	+	-	-	+	-	-	-
<i>Sorbus domestica</i> (Sorvera)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Arbutus unedo</i> (Arboc)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Bupleurum fruticosum</i> (Matabou)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Clematis flammula</i> (Vidiolla)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Rosa sp.</i> (Rosa)	+	-	-	-	-	-	+
<i>Sorbus torminalis</i> (Moxera de Pastor)	-	+	-	-	-	-	-
Plantes i Herbes:							
<i>Ulex parviflorus</i> (Gatosa)	+	22	22	+	22	11	+
<i>Ruscus aculeatus</i> (Galceran)	+	-	+	22	+	+	+
<i>Rubia peregrina</i> (Rogeta)	+	+	+	+	+	+	+
<i>Cistus albidus</i> (Estepa blanca)	+	-	+	-	+	+	+
<i>Cistus monspeliensis</i> (Estepa negra)	-	+	+	-	-	-	-
<i>Asparagus acutifolius</i> (Esparraguera)	+	-	+	-	-	-	+
<i>Daphne genkwa</i> (Matapoll)	+	-	-	-	-	-	-
<i>Daphne laureola</i> (Uloreret)	+	-	-	+	-	-	-
<i>Piptatherum paradoxum</i> (Mill bosca)	+	-	-	-	-	-	-

Inventari fet per A. Hernández i M. Vives.

i baixar el contingut de compostos calcaris i com a conseqüència que sigui possible trobar algunes de les espècies de la taula de la composició florística de les suredes de la Serra de Sant Feliu del Racó de substrat silícic. A la Barata el bruc (*Erica arborea*) en la part superior és molt escàs, però a la part més baixa és abundós amb uns

Situació dels inventaris.

exemplars enormes degut al rentat descalcificant del sòl. L'arboç (*Arbutus unedo*) hi és molt escàs i el càdec (*Juniperus oxycedrus*) hi és absent.

La sureda té una extensió de 1,63 Ha amb un total aproximat de 1.000 sureres. Les alzines sureres del Pla de Suris de Matadepera són una raresa tant per la composició, inicialment calcària del sòl, com per la ubicació geogràfica dins de la serralada prelitoral del Vallès Occidental. Es tracta d'un bosc mixt de sureres i alzines amb algun roure, pi pinyoner i 39 peus de pi pinassa (*Pinus nigra*), fet que també és sorprenent doncs tampoc és habitual trobar la surera i la pinassa junts. La pinassa més grossa que hi hem localitzat té 282 cm de volta de canó i una alçada superior als 25 m. La surera més grossa té una volta de canó de 168 cm i supera els 10 m d'alçada. L'aspecte general de la sureda és la d'un bosc mixt de sureres i alzines d'una alçada pròxima als 10 metres i amb un recobriment de les capçades molt elevat, que dona un sotabosc molt ombrívol i pobre. En sobresurten les pinasses amb el doble d'alçada que les alzines. En tota la sureda hi ha aproximadament la meitat de peus de surera que són de rebrot, per tant, han sigut tallats per fer-ne carbó o llenya. Malgrat aquesta explotació, no hem vist cap surera pelada per treure'n el suro.

També s'hi poden veure bastants exemplars joves. Podríem gairebé equiparar-la amb les suredes en sòls silícics de la serra de Sant Feliu, tant per edat de les sureres com pel reclutament de peus joves.

El mes de març 2021, amb el company i mestre Àngel M. Hernández vàrem realitzar uns inventaris florístics per poder comparar aquesta sureda amb d'altres.

Malgrat el seu probable origen antròpic, els suros han resistit prou bé, estimem prop d'uns cent anys, faltará veure si ens els pròxims cent anys encara perdura la sureda o queda superada per l'alzinar. Pròpies de l'alzinar hi trobem: *Viburnum tinus*, *Hedera helix*, *Ruscus aculeatus*, *Smilax aspera*, i *Daphne laureola*.

Composició florística de les suredes de Sant Llorenç del Munt.

(*Viburno-Quercetum ilicis* Br. Bl. (1915) subass. *suberetosum* Br. Bl. 1936)

(A partir de 5 inventaris de J. Pintó inèdits) de les suredes de la Serra de Sant Feliu

Arbres

<i>Quercus suber</i> (Surera)	V-3	<i>Pinus halepensis</i> (Pi blanc)	V
<i>Quercus ilex</i> ssp. <i>ilex</i> (Alzina)	V	<i>Quercus humilis</i> (Roure martinenc)	IV

Arbustos alts i lianes

<i>Juniperus oxycedrus</i> (Càdec)	V	<i>Lonicera implexa</i> (Lligabosc mediterrani)	IV
<i>Erica arborea</i> (Bruc boal)	IV	<i>Coriaria myrtifolia</i> (Roldor)	III
<i>Arbutus unedo</i> (Arboç)	IV	<i>Pistacia lentiscus</i> (Llentiscle)	II

Arbustos baixos i mates

<i>Ulex parviflorus</i> (Gatosa)	V	<i>Rubia peregrina</i> (Rogeta)	IV
<i>Cistus monspeliensis</i> (Estepa negra)	V	<i>Stachelina dubia</i> (Pinzells)	IV
<i>Dorycnium pentaphyllum</i> (Botja d'escombres)	V	<i>Lavandula stoechas</i> (Tomani)	III
<i>Cistus albidus</i> (Estepa blanca)	V	<i>Daphne gnidium</i> (Matapoll)	II
<i>Cistus salvifolius</i> (Estepa borrera)	IV		

Plantes herbàcies

<i>Hyparrhenia hista</i> (Abellatge)	III	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i> (Falzia negra)	II
<i>Galium maritimum</i> (Espunyidella peluda)	II	<i>Melilotus neapolitana</i> (Melilot napolità)	II

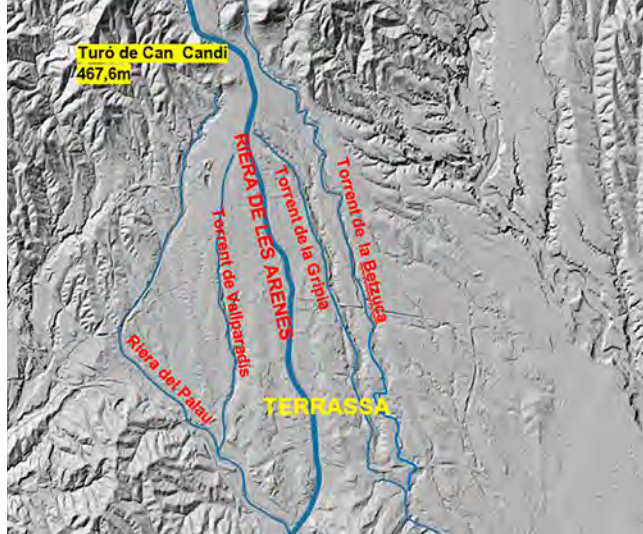
Extret de la Memòria del Mapa de Vegetació de Sant Llorenç del Munt. J. Pintó, J.M. Panareda 1995

Inventari fet per J. Pintó.

Degut a la presència de sals bàsiques hi falten: *Cistus salviifolius* i *Lavandula stoechas*. Per la manca de llum hi falta el llentiscle i l'arboç hi és poc freqüent.

A la cota més baixa hi trobem tres o quatre castanyers molt decrepits i malalts que també van ser plantats i no van prosperar. A tocar hi trobem un tancat amb una plantació de nogueres que fructifiquen bastant bé.

Abans de parlar de la següent comunitat, cal parlar de la singularitat de la riera de les Arenes que entra a la plana vallesana en forma de ventall i que al llarg dels anys ha anat variant la seva llera principal i ha format els alts talussos i les amples lleres dels diferents torrents. De la conca del Llobregat tenim: l'actual llera de la riera de les Arenes, que neix sota el Montcau a 925 m. El torrent de Vallparadís, que neix davant la urbanització Verge de Montserrat de Matadepera, a 425 m i la riera del Palau, que neix sota el turó del Collet de Sant Joan a 584 m. De la conca del Besòs tenim: el Torrent del Salt, que neix sota els dipòsits del Camí dels Monjos a 675 m (carena que separa les dues conques) aquest torrent més endavant s'anomena de la Betzuca. El torrent de la Grípia, que neix a Matadepera una mica més amunt de la font de l'Espardenyera, (380 m). També rep l'aigua de la font de les Canyes, i d'una petita depuradora, de la font de Sant Josep, de la important mina i bassa del torrent de la Grípia i de la font de la Grípia. Tot i que moltes d'aquestes fonts no han deixat de rajar poc o molt tots aquests anys de sequera, l'aigua s'escola ràpidament cap a l'aquífer que forçosament ha de ser bastant superficial (encara es poden observar antigues mines per captar aigua). No és fins que rep l'aportació de la Font de Montserrat (228 m) que manté un corrent d'aigua permanent, que més endavant permet que aparegui la tan interessant com petita Verneda de Can Sabater (7 Verns).

Entrada de la Riera de les Arenes a Plana Vallesana.

Bassa i Mina del Torrent de la Grípia.

L'alocar

La següent comunitat vegetal la trobem en una zona molt modificada pel humans, que encara podríem dir-ne bosc de ribera però molt degradat, és al torrent de la Grípia, des de l'Àrea de Lleure del torrent de la Grípia fins a la font de la Grípia (anar i tornar són 3,7 km amb 52 m de desnivell).

Aquest itinerari el podeu trobar a Wikiloc: <https://ca.wikiloc.com/rutes-observacio-de-flora/alocar-del-torrent-de-la-gripia-162656535>). La principal característica d'aquesta comunitat vegetal és la presència de l'aloc (*Vitex agnus-castus*) que ja havia estat citat de les rieres de Terrassa per J. Cadevall (1932) en la seva obra **Flora de Catalunya**. Més modernament (2021) els companys A. M. Hernández i T. Comellas el tornen a citar en el seu llibre **22 itineraris de natura pels voltants de Terrassa**, editat per la Fundació Torre del Palau.

L'alocar (*Vitacetum agni-casti*) del torrent de la Grípia el trobarem barrejat amb l'albereda litoral (comunitat *Vinco-Populetum albae*) i la bardissa amb roldor (comunitat *Ru-bo-Coriaretum*).

En el litoral a les ribes de les rambles i rieres eixutes, a apareix l'aloc, que ja apareixia de forma esparsa en alguns baladrars, així

Aloc florit.

Albes i Freixes.

Flors i fruits de l'Aloc.

com a les rieres del sud de Barcelona. Hom té la impressió que l'oloc apareix espontàniament sense fer part de cap seguici florístic especial, als rials del Maresme i en d'altres de més amunt, acompanyat d'altres espècies, que s'esdevenen característiques de la comunitat *Vinco – Viticetum agni-casti*: aloc, esbarzer, Lavatera olbia, magraner, Vinca major i rementerola.

L'oloc és un arbust de la família de les verbenàcies que pot arribar a més de 3 m, amb les tiges flexibles i una lleu pilositat, fulles palmades (5 folíols) i flors en espigues bilabiades i oloroses que floreix entre juny i setembre.

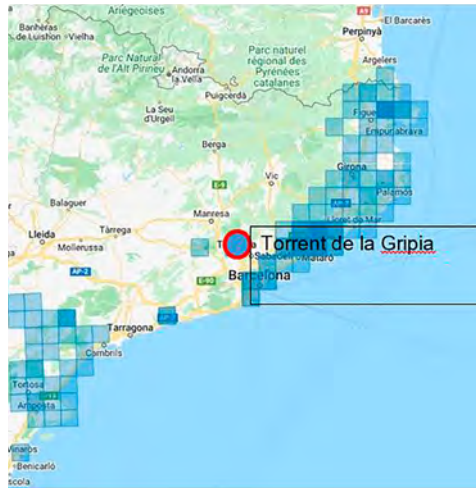
La singularitat i importància d'aquesta colònia és de varis centenars de peus d'oloc.

L'albereda

Arran mateix de les rieres de la plana mediterrània en indrets on el nivell freàtic no arriba mai a descendir per sota d'unes cotes prudencials, hi trobem, l'albereda litoral *Vinco-Populetum albae* amb l'alba (*Populus alba*), el freixe de fulla petita (*Fraxinus angustifolia*) i l'om (*Ulmus minor*) com a arbres de l'associació i el pollancre (*Populus nigra*), el llorer (*Laurus nobilis*), el magraner (*Punica granatum*) i el salze (*Salix alba*) com a arbres de torrent o galeria. l'arç blanc (*Crataegus monogyma*), l'esbarzer (*Rubus ulmifolius*), el roldor (*Coriaria myrtifolia*), i l'èvol (*Sambucus ebulus*) com a arbustos en algunes alberedes també apareix algun aloc. La vinca (*Vinca diformis*), la sarriassa (*Arum italicum*), el romegueró (*Rubus caesius*), la lleteressa de bosc (*Euphorbia amygdaloides*), l'heura (*Hedera elix*), la vidalba (*Clematis vidalba*) i el fenàs de bosc (*Brachipodium sylvaticum*) com a herbes.

La bardissa

La bardissa amb roldor (*Rubio-*

Distribució de l'Aloc segons BDBC.

Distribució de l'Aloc al Torrent de la Gripija.

Alocar.

Esbarzer.

<i>Vitex agnus-castus</i>	(Aloc)	5
<i>Rubus ulmifolius</i>	(Esbarzer)	4
<i>Allium triquetum</i>	(Allassa)	4
<i>Crataegus monogyma</i>	(Arç blanc)	3
<i>Vinca major</i>	(Vinca)	2
<i>Satureja calamintha</i>	(Rementerola)	2
<i>Arundo donax</i>	(Canya)	2
<i>Petasites pyrenaica</i>	(Barretera)	1

Taula feta per M. Vives.

coriarietum) és sens dubte la més coneguda i estesa de les bardisses de terra baixa, esbarzer, roldor, arç blanc, aranyoner (*Prunus spinosa*), vidalba, ridorta (*Clematis flàmula*), olivereta (*Ligustrum vulgare*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*), rosers (*Rosa sempervirens*, *R. canina*), rogeta (*Rubia peregrina*) i heura. Com arbustos i fenàs de bosc, i lleteressa de bosc com a herbes.

Aquestes tres associacions es troben més o menys barrejades al llarg del torrent de la Grípia. Si mirem l'aparició de l'alog veurem que al principi de l'itinerari apareixen alguns peus, després apareix el gros de l'alogar i finalment en tornen a aparèixer algun més quasi fins a la mateixa font de la Grípia.

Allassa.

Els alocs que trobem aïllats al principi i al final, serien els que no tenen cap seguici florístic especial, però els que trobem fent una comunitat al centre de la zona estudiada sí que podem dir que es podrien definir com a **Vinco – Viticetum agni-casti**: amb una important colònia d'allassa (*Allium triquetum*) sota els alocs.

Aquesta associació és representada per la continua presència de l'alog i per alguna de les espècies que l'acompanyen. No totes floreixen al mateix moment però si ho mirem en conjunt les trobarem totes.

BIBLIOGRAFIA

BOLÒS, O. de VIGO, J. Flora dels Països Catalans. Barcelona: Editorial Barcino 1984.

CADEVALL, J. Flora de Catalunya vol. IV pag. 427 Barcelona Institut d'Estudis Catalans 1932.

HERNÁNDEZ CARDONA, A. M. Estudi florístic de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Castellar del Vallès: indústries gràfiques Castellar 1993.

PINTÓ, J. ; PANAREDA, J. M. Mapa de Vegetació de Sant Llorenç del Munt. Terrassa: Aster Editorial 1995.

VIVES, M. Sureres pels voltants de Terrassa. Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa núm. 6 2019-2020.

TRESC DEL KANCHENJUNGA, ASCENSIÓ AL DHROMO RI (5.958 m) I INTENT FALLIT AL BOKTA PEAK (o Boktoh 6.114 m)

Del 19 d'octubre al 17 de novembre de 2023

Per Jordi Sebastià i Galí

Potser anem massa forts! Vaig pensar quan vaig descobrir que, la segona part d'aquest tresc, implicava l'ascens d'un cim de més de sis mil metres, el Bokta (6.114 m), considerat d'alta dificultat tècnica. Tot un repte per a una colla, majoritàriament, formada per persones entre els 60 i els 71 anys (a excepció del Rubén que està encara a la quarantena). L'espectacle de serenor de les muntanyes amb la primera llum, l'aire prim i net, les magnífiques glaceres de gels límpids que penjaven arreu, la llum del capvespre tenyint de roig els cims nevats, els cels nocturns atapeïts d'estrelles mai vistes, la lluna de mitjanit quan sorties de la tenda, el fred intens, però desitjat, i sobretot la il·lusió reflectida a les nostres cares, han compensat tots els esforços que hem hagut de fer.

Ha estat una experiència única, compartida amb companys excepcionals: hem rigut, hem cantat, hem ballat, ens hem ajudat, i ens hem emocionat en els moments de màxima intensitat; pel cansament, d'alegria...

El Nepal impacta, i Katmandú n'és la porta d'entrada. El trànsit caòtic, la pols, la contaminació, el soroll de les botzines, carrers, sense voreres clares, atapeïts de gent i mercaderies de tota mena, no és el que esperes de l'idíl·lic país de les neus i les muntanyes, almenys el primer cop que hi vas. Arribar a l'hotel del barri de Thamel sempre és com entrar en un oasi de pau per als sentits saturats d'emocions; però sense acabar de recuperar-te de l'impacte inicial, ni treva, ja tornes a ser als carrers curulls

d'exotisme i turistes com tu. Els dies lliures a la vall de Katmandú, tot i que la major part dels membres de l'equip ja hi havíem estat, els hem aprofitat gaudint dels temples, l'arquitectura, les compres, el menjar, les olors, la religiositat i sobretot del contacte amb la gent del carrer.

Per arribar al punt de sortida del tresc, hem anat des de Katmandú, amb avió, fins a **Bhadrapur**, per a continuar amb ve-

hicle fins a **Taplejung** i, d'aquí, en Mahindra 4x4, fins a **Ranipul** (1.660 m) a tocar de **Sekhatum**. La primera part del tresc s'ha desenvolupat seguint la profunda vall del riu **Ghunsa Khola**. L'hem remuntada tota per la riba esquerra aigües amunt, mentre que per la riba dreta conflüen les glaceres del **Kumbha Karna**, del **Ramdang** i del **Kanchenjunga** que, en desglaiçar, l'alimenten i donen origen al riu.

Hem continuat pujant la vall fins a **Pangpema** (5.143 m), a la vora de la morrena

de la glacera del **Kanchenjunga**, i camp base per a l'inici de l'escalada d'aquest cim. D'aquí, sense massa dificultat, hem atacat i assolit el **Dhromo Ri** (5.958 m) per la seva assolellada cara Sud. Inicialment, pensàvem que estàvem pujant un sis mil, però els amidaments dels altímetres, i una posterior recerca per Internet, ens han desenganyat. Les vistes sobre el **Kanchenjunga** (8.586 m), el **Wedge** (6.802 m), el **Dhromo** (6.855 m) i el **Jorklu Himal** han estat impressionants.

Hem refet les etapes, ara de baixada, fins a **Ghunsa** des d'on hem iniciat la segona part del tresc saltant per Selele i el dificultós coll del **Mirgin La** (també conegut com a **Selele La**, de 4.645 m) fins a **Tseram**. A partir d'aquí hem remuntat la vall del **Simbuwa Khola** fins a les proximitats de **Ramche**, on neix el riu per la fusió de la gelera de **Yalung**. Des d'aquí ja hem iniciat l'accidentada ruta cap al **Bokta Peak** (6.135 m).

La tarda anterior, al campament de **Ramche**, vam celebrar una *Puja* (ritual budista per demanar sort en l'escalada) amb tres lames que formaven part de l'equip de portadors. A mesura que avançava la cerimònia (que va ser llarga) la incipient nevada inicial anava agafant cos, cada benedicció, cada res, augmentaven considerablement la densitat de la precipitació. En acabar, arraulits al costat de la foguera i fumats, vam tenir clar que la cosa no havia anat bé. Els Déus de la muntanya no estaven contents. Al matí tendes i terra estaven coberts de neu, però, així i tot, preveient que el sol ens ajudaria, vam iniciar l'ascens per muntar el **camp base** per damunt els cinc mil metres. A la tarda, en Him i en Kumar, els nostres guies, acompanyats de dos portadors, ja van transportar diversos centenars de metres de corda i equipament a les proximitats de la paret que havíem d'escalar. Passada la primera nit, una avançada del Pep i el Ferran, van constatar la gran perillositat que comportava l'ascens, i, amb molt bon criteri, van

desestimar la possibilitat d'ascensió. La manca de neu acumulada i la caiguda constant de pedres (que gairebé enganxen al Ferran) en van ser la causa. El Pep va tornar ferit d'una cama en caure entre blocs de pedra molt inestables.

Vam replegar el campament i vam tornar cap a **Ramche**, per continuar el nostre tresc. Aquest cop vam seguir fins més enllà d' **Oktang** (4.730 m) per tenir la millor vista possible sobre les cinc puntes del **Kanchenjunga** (8.586 m), el tercer cim més alt de la terra. Vam reprendre la baixada, primer pel costat de la glacera i després, ja fins al final del tresc, seguint el curs del riu **Simbuwa Khola**, fins al punt on ajunta les seves aigües amb el **Gunsa Khola**, i, plegats formen el riu **Tamor Nadi**, que ja seguiríem de baixada amb els Mahindra 4x4 fins a la proximitat de **Taplejung**. D'aquí per carretera fins a **Ilam** i, posteriorment, **Bhadrapur**, on l'avió ens ha portat fins a **Katmandú**.

El dia a dia, a les tendes, començava amb el despertar amable dels portadors que ens servien un *masala tea* calent i dolç. Tot seguit, l'esmorzar abundant i variat a la tenda menjador, amb els *petates* a punt perquè els portadors se'ls poguessin endur, i després d'una estona de preparació, començava la caminada amb ritme viu. Per dinar, o de calent, quan l'equip de cuina podia preparar-ho in situ, o bé de pícnic, quan era impossible. En arribar, un altre *masala tea*, i per berenar, més te amb galetes i, a vegades, també, el pernil i fuet que portàvem de casa. El sopar, una festa per la varietat i la qualitat de la cuina feta amb les pitjors condicions imaginables. Aquesta gent són excepcionals! Sense ells res hauria estat possible.

A la part que hem fet de *lodge* la qualitat del menjar ha estat més variable. Alguns dels plats nepalesos que hem tastat són els següents: *Dhal Bhat Tharkari* (sopa de lleties amb arròs blanc i verdura), *Alu* (patates amb totes les seves varietats, bullides, fregides, rosses, estofades...), *Masu* (carn de pollastre o iac al curri o d'altre forma), sopes calentes (de pollastre, d'all, de verdures, Sherpa Stew...), *Kursani* (salses picants), *Momos* (al vapor o fregits, de verdures, de carn de gingebre...), *xapati*, *pancake*, pa tibetà... Als esmorzars el *porridge*, el *tsampa*, els ous, o les truites, han estat omnipresents. En alguns plats també hem provat el *Tandori* (mescla natural d'espècies) que no han agradat a tothom. Pel tema de l'aigua no hem tingut problemes, ja que, si ho demanàvem, ens subministraven aigua bullida en abundància. I quan no ha estat possible, l'hem filtrada directament.

A mesura que guanyàvem alçada, i per tant baixaven la pressió atmosfèrica, i la quantitat d'oxigen disponible, el ritme de caminar s'ha anat alentint de forma proporcionada, i parcialment compensada, per l'aclimatació i el nombre més gran de glòbuls rojos generats. El mal d'altura, per sort, no ens ha afectat. Pel que fa a la medicació anàvem força carregats i hem gastat Naproxeno, Edemox, sèrum oral, Almax, cremes antiinflamatòries, tiretes, apòsits, antibiòtics... Tot sàviament prescrit pel nostre infermer de capçalera, en Rubén, i el seu ajudant, Ferran, que portava una farmaciola molt ben sortida. Alguns de nosaltres, malaltissament, ens hem afeccionat a la mesura de la saturació d'oxigen en sang i el ritme cardíac, per tal d'anar comprovant l'adaptació a l'alçada.

El temps ha estat fabulós, tret d'algun dia, cap al tard, que se'ns tapava una mica. Vam tenir un sol dia de nevada, la resta del temps hem gaudit de cels clars i dies assolellats, que ens han permès gaudir al màxim de l'espectacle de les muntanyes. A les valls profundes el sol no arribava aviat, però, tot i això, és la millor època de l'any per organitzar un tresc.

Les vistes de les muntanyes nevades i les geleres han estat impressionants, el Kanchenjunga, el Janu (Kumbha Karna), el Wedge, el Rathong... han estat els més

retratats. Jo he fet més de dues mil fotos. Per carregar la càmera o el mòbil en situacions extremes, portàvem plaques solars que les penjàvem de la motxilla mentre feia sol, o a la tenda en arribar; no hem tingut grans problemes en aquest aspecte, ja que les bateries externes, han estat de molta utilitat.

Pels camins es veu i es viu la vida dels nepalesos, tot s'esdevé al mig del carrer, és com una finestra oberta a la intimitat de les llars i a la convivència de les gents. Veiem llaurar, desgranar, ventar, cosir, rentar, cuinar, resar, moldre, banyar-se... A les zones habitades que hem passat, ja comença a haver-hi força pistes de terra per les quals poden arribar els jeeps i les mercaderies. Encara es veuen portadors, que, majoritàriament, transporten els embalums dels turistes com nosaltres. Els burrets, les mules i els iacs encara s'utilitzen i els hem anat trobant pel camí. També ens ha sorprès el nivell d'electrificació. Un altre canvi positiu és l'increment important dels hàbits de neteja de la població respecte al que coneixíem. L'aspecte religiós és molt important al Nepal, i el més destacable de tot és la perfecta convivència de les dues religions majoritàries, l'hinduisme i el budisme. A la primera part del nostre tresc predominava l'hinduisme, pel que hem vist poca iconografia i representació religiosa. A partir de Ghunsa, ja predomina el budisme. Per tot arreu hi ha banderoles d'un signe o d'un altre amb mostres evidents de devoció per part dels vianants. Pels camins hem trobat capelletes; *stupes* o *chortens* (una representació del Buda i un monument en commemoració de la seva mort que pot contenir relíquies); *manis* (plaques de pedra sagrades amb lletanies i oracions budistes); molinets d'oració (que cal fer girar a mà), *kani* (portes cerimonials)... Els temples són sempre acollidors i el turista se sent ben rebut. No hem coincidit, però, amb cap celebració religiosa.

Participants	8 en total: Jordi Coromines Escudé, Jordi Sebastià i Galí, Benjamí Granyena López, Ferran Navarro Rondan, Josep M. Caballé Noguer (Pep), Salvador Grabulosa Companyó, John Soler i José Rubén Gallardo del Cid.
Xerpes, Portadors i Cuiners	15 en total: Him Tamang (guia) i Kumur Tamang (ajudant de guia i xerpa d'alçada); Raja Limba, Lakpa Sherpa, Wanchu Sherpa i Pasang Sherpa (portadors que ens van acompanyar des d'un principi); Ganesh (cuiner) i 8 portadors i ajudants de cuina que es van afegir a Tseram. A tots ells els admirem per la duresa de la seva feina i la seva professionalitat.
Dates i fets	Del 19 d'octubre al 17 de novembre de 2023. En total 30 dies desls quals n'hem caminat 18. Vam dormir 5 nits de tenda i la resta de <i>lodge</i> o hotels.
Objectiu inicial	Recórrer el tresc del Kanchenjunga fins al camp base nord primer i, després, fins al camp base sud, pujant al Dhromo Ri (5.958 m) i al Bokta Peak (6.135 m).
Punt de partida i arribada a peu	Ranipul (1.660 m) prop de Shekhatum.
Cim assolit	Dhromo Ri (5.958m).
Coll superat	Mirgin La (també conegut com Selele La, de 4.645 m).
Cims importants vistos al llarg de la ruta	Kanchenjunga (8.586 m); Kumbha Karna (Jannu) (7.711 m); Chang Himal (Wedgw Peak) (6.802 m); Mera Peak (6.154 m); Ramtang Peak (6.700 m); Kabru (7.412 m); Rathong (6.682 m).
Total de quilòmetres caminats	179,2 km
Desnivell acumulat de pujada	10.884 m

Resum de desnivells i distàncies caminades des de Ranipul a Ranipul							
Data	Lloc sortida	Nivell sortida	Nivell arribada	Pujada	Baixada	km	Llocs i dades d'interès
23/10/23	Ranipul	1660	2498	1200	362	12	Inici caminada
24/10/23	Amjilasha	2498	2730	800	568	10,5	
25/10/23	Gyapla	2730	3595	1027	162	14	
26/10/23	Ghunsa	3595	3595	150	150	3	Dia de descans a Ghunsa
27/10/23	Ghunsa	3595	4095	912	412	11,5	
28/10/23	Khambachen	4095	4785	845	155	10	
29/10/23	Lhonak	4785	5140	568	213	7,6	Camp base Kanchenjunga
30/10/23	Pnagpema KBC	5140	5140	845	845	2,5	Ascensió Dhromo Ri (5958 m)
30/10/23	Pnagpema KBC	5140	4785	222	577	7,6	
31/10/23	Lhonak	4785	3595	284	1474	27	
1/11/23	Ghunsa	3595	3595	90	90	4	Dia descans i visita cascades
2/11/23	Ghunsa	3595	4290	928	233	7,4	
3/11/23	Selele	4290	3870	700	1120	9,5	Selele La (4645 m)
4/11/23	Tseram	3870	4585	749	34	6,3	
5/11/23	Ramche	4585	5000	450	35	1,5	Camp base Bokta
6/11/23	Camp base Bokta	5000	4585	35	450	1,7	Tornada a Ramche
7/11/23	Ramche	4585	3870	500	1215	15,6	Oktang (4870) i Tseram
8/11/23	Tseram	3870	2980	69	959	10	
9/11/23	Tortong	2980	1660	510	1830	17,5	Tornada a Ranipul
Total caminat al tresc				10884	10884	179,2	
Alguns dels valors de pujada i baixada són estimats			H d'inici i final	Coll	Om		

El dia a dia

19-10-2023. A les 06:30 del matí ens trobem a l'aeroport per agafar l'avió de Qatar Airways, que ens duu a **Doha**, on hem arribat cap a les 16:40 hora local. La preocupació més gran ha estat que els *petates* no superin els 30 kg reglamentaris que permet la companyia. Tenim un trànsit de 7 h i 35', que dediquem a passejar pel gran aeroport de Doha que conté obres d'art i jardins. També a llegir i fer la mandra.

20-10-2023. A les 00:15, agafem el vol de Qatar que ens porta **Katmandú**, on arribem cap a les 6:30 del matí hora local. Hem tingut problemes amb el visat, que no portàvem complimentat totalment des de casa. En Dawa ens espera i ens col·loca un collaret de flors en senyal de benvinguda. És la festa hinduista del *Bada Dashain*, per la qual cosa trobem relativament poc trànsit. Ens allotgem a l'hotel **Yatry Buddy** i el primer que fem és esmorzar i conèixer al qui serà el nostre guia, en Him Tamang. Traiem dels *petates* el material d'escalada que anirà directament a Ramche i aprofitem la resta del dia per fer unes compres, canviar diners i passejar pel barri de Thamel. Dinem al restaurant el Third Eye. No manquen les famoses cerveses nepaleses Everest, Tuborg i Nepal Ice que alguns de la colla consumiran durant tot el viatge.

21-10-2023. Avui toca matinar per agafar l'avió cap a **Bhadrapur**. Hem tingut vistes espectaculars dels principals cims de l'Himàlaia (Everest, Pumori Lothse Makalu... i finalment el Kanchenjunga). En arribar ens esperen dos Mahindra 4x4 en els que viatgem nosaltres, en Him i quatre portadors que hem recollit pel camí. Dinem *Dhal Bhat* al poble de Suryodaya. Pel camí veiem la gent guarnida de festa pel *Dashain* i com s'agrupen als temples, als immensos gronxadors de bambú... Després de més de vuit hores de viatge arribem a **Taplejung**, on ens allotgem a l'Hotel Mountain. Sopem *momos* i sopetes. Avui hem fet la ruta prevista de dos dies en una sola tirada. Bastant pesat, però hem guanyat un dia de marge.

22-10-2023. Per uns camins infernals només aptes per als 4x4 arribem a **Ranipul**. Hem hagut de travessar rius i superar molts esllavissaments de terra que feien la pista molt difícil. Els pendents són molt forts i estan coberts d'una vegetació exuberant. Des de les faldees vertiginoses veiem moltes casetes de pagesos escampades arreu. Ens installem al *lodge* on, quan arribem, s'està fent la matança del porc. Fem una passejada de tarda a Sekhatum, on s'acaba la pista de terra. Travessem un parell de ponts penjats, on s'ajunten els tres principals rius de la zona, que discorren per les valls que haurem de remuntar.

23-10-2023. Iniciem la caminada en un dia assolellat i clar. La primera part de la ruta és la mateixa que vam fer ahir a la tarda i transcorre entre plantacions de cardamom (o gra del paradís) i ponts penjats. Hi ha molt poca gent. La vegetació és molt frondosa. Hem parat a fer un te a **Pedhi**, on hem coincidit amb altres excursionistes que fan la mateixa ruta que nosaltres. Cadascun dels quatre portadors que ens acompanyen carregen dos *petates* nostres i la seva bossa. A la zona predomina l'hinduisme, pel que no trobem ni stupes ni banderoles d'oració, tot i què, pel camí, trobem petits llocs de culte, com a pessebres amb flors i ofrenes. A **Amjilasha** hem arribat a l'hora de dinar. A la nit, després de sopar, hem començat les nits temàtiques. Avui el Salvador Grabulosa ens ha llegit fragments escollits del llibre "Por el amor de una Montaña. Tratado de elevación" de l'autor Pascal Brukner. És un llibre d'assaig filosòfic i desmitificació de la muntanya. Altres clients del *Lodge* ens miraven amb sorpresa i, crec, certa admiració. L'allotjament és molt bàsic i hem passat una mica de fred. Hem acabat dormint amb el sac de dormir i un edredó. A partir d'avui perdem la connexió Wifi que recuperarem d'aquí a divuit dies.

24-10-2023. Abans de les set del matí, i havent esmorzat, hem començat la ruta en direcció a **Gyapla** on hem arribat a l'hora de dinar. Pel camí hi havia molt bambú i és

una zona on habiten els Pandes Vermells (*Red Panda*), que s'alimenten d'aquesta planta. No n'hem vist cap. Hem parat a fer un te a **Dhangem**. Al vespre en Rubén, aficionat a les arts marcial, ens n'ha fet una xerrada molt completa. Ha repassat la història, els tipus d'arts marcial i ens ha explicat anècdotes sobre la seva dedicació al tema. L'allotjament és el millor que hem tingut fins ara.

25-10-2023. El camí d'avui ha estat molt similar al d'ahir: molta vegetació, bambú, nerets... Ja hem vist iacs, nacs (femelles del iac), dzo i dzomos (híbrids de iac amb vaca) els seus encreuaments. També parets i pedres recobertes amb els excrements d'aquestes bèsties assecant-se al sol i que es fan servir com a combustible. El budisme es fa plenament visible. Al *lodge*, ja hi havia un petit altar amb foto del Dalai Lama. També hem trobat *manis*. Hem parat a menjar a **Phale**. Mentre ens preparaven el dinar, hem visitat el temple budista de **Thashi Choling**, on ens ha atès, amablement, l'únic monjo que hi havia. El Salvador ens ha fet una explicació molt completa sobre els *mantres* que hi havia escrits. A **Ghunsa** ens hem instal·lat al Dzonga Family House que, a part de *Lodge*, també ofereix pastisseria. Aquesta nit el Jordi Coromines i el Salvador han parlat sobre budisme, tema que dominen d'una forma enciclopèdica. A la nit, dins l'habitació, estàvem a 6°C mentre, a fora, ha gelat.

26-10-2023. Dia de descans i aclimatació a **Ghunsa**. Hem visitat el monestir budista de **Tashi Tsoding** on el Salvador ens ha explicat més coses sobre aquesta religió. Tenien els 108 llibres sagrats i moltes imatges. No hi havia cap monjo i ens ha obert un noi del poble que ens ha cobrat 200 NPR. Hem aprofitat per dutxar-nos, fer bugada i passejar. També comprar en l'única mini tenda que hem trobat, amb productes vinguts directament des del Tibet. També ens hem autoenviat postals, que molt probablement no arribin mai (el temor es va confirmar posteriorment). El Salvador ens ha dictat una llista de llibres sobre la religió, i sobre la zona, molt recomanables. La Xerrada d'avui l'ha fet el Benjamí, que ens ha explicat la seva trajectòria dins el món de l'espeleologia i els increïbles descobriments que ha fet: de restes fòssils d'animals extingits (40 ossos de les caverne fossilitzats, tigres

dent de sabre...) i del sistema del Alto del Tejuelo, actualment amb 14 boques i més de 200 km de recorregut explorat. Serà el sistema més gran d'Europa.

27-10-2023. De bon matí, la fumera de les *Puges* matinals, cremant ginebre, enteranyinava la vista a quasi totes les cases de **Ghunsa**. El magnífic bosc de nerets i ginebre, ens ha acompanyat força estona. Avui hem gaudit per primer cop de les impressionants vistes del formidable **Kumbha Karna (Jannu)** (7.711 m) i del **Sobithhongle** (6.670 m). La majestuosa verticalitat del primer no ens ha deixat indiferents. Les altes parets de la profunda vall que remuntàvem, ploraven, esveltes, i blanques cascades, de centenars de metres de caiguda. A **Labuk** hem pres un te i, en Rubén, ha hagut de curar el dit d'una senyora gran (tibetana) que s'havia fet mal. Després d'una forta pujada, hem arribat a **Kambachen** on conflueix la glacera del Kumbha Karna. Havent dinat hem pujat a un petit temple budista que hi ha a les proximitats. Havent sopat, el Ferran ens ha fet una xerrada molt erudita, i un xic pessimista, sobre l'esdevenir de l'economia mundial. El capitalisme està deixant cada cop més gent enrere. El John ha decidit quedar-se a Kambachen fins a la nostra tornada.

28-10-2023. De bon matí ja cremava el ginebre de la *Puja* diària. Seguint aigües amunt el curs del Ghunsa Kola, hem passat per diversos enclavaments: Lumbuchhemi (4.222 m), Ladam (4.291 m), la magnífica cascada de Khando (4.381 m) i **Ramtang** (4.370 m). En aquest indret hem parat a beure una boníssima llet de iac acabada de muntar *in situ*. També hem vist iacs salvatges. Hem tornat a coincidir amb una noia espanyola i un noi italià que viatgen pel món des de fa temps, i amb els que ja havíem xerrat força. Per arribar a **Lhonak** hem hagut de travessar el riu del mateix nom. A aquesta alçada, quan el sol s'amaga, ja ens hem d'abrigar de valent. Aquesta nit no hi ha hagut xerrada, massa fred i cansament.

29-10-2023. De matinada ha glaçat dins i fora l'habitació del *lodge*. La ruta d'avui seguia la glacera del Kanchenjunga. Les pedres cobrien el glaç, però de tant en tant es veien parets de gel blanc, lluent, i basses de desglaç. Hem passat per **Syamjo** (4.851 m)

i **Jorkyu** (5.035 m) on hem pres un *masala tea*. Poc després, ja hem vist els cinc cims del Kanchenjunga (el seu nom significa els cinc tresors de la neu) i la impressionant piràmide del Wedge. En arribar a **Pangpema**, el camp base del Kanchenjunga, ens hem pres una beguda calenta i hem anat a fer fotos del memorial de l'escaladora polonesa Wanda Rutkiewicz, que va morir intentant escalar el cim. També hi havia altres memorials d'escaladors xinesos i coreans. El refugi del camp base és molt precari. Per a dinar hem menjat *Dhal Bhat* i sardines, que han fet profit a tothom excepte al Benjamí, que a partir d'aquest moment s'ha passat uns dies vomitant intermitentment i olorant al querosè que s'ha fet servir per cuinar el dinar. Ha avorrit fins i tot l'aigua no envasada. El Rubén també ha notat alguna cosa. A la tarda hem vist molts Bharals, o Blue Sheeps, unes cabres salvatges anomenades així a causa de la brillantor blavosa del seu pelatge. Som els únics que dormim al camp base, uns quants al refugi (més aviat una barraca) i altres en tendes. L'estufa, com en altres *lodges* situats per sobre els quatre mil metres, s'alimenta amb els excrements dels iacs. Per sopar fideus amb sopa d'all.

30-10-2023. Avui quatre de la colla: el Ferran, el Rubén, el Jordi Coromines i jo mateix, ens hem llevat a les quatre de la matinada. L'objectiu era pujar al **Dhromo Ri** (5.958 m), el cim que inicialment pensàvem era de sis mil metres, però al que ni faltaven uns quants per ser-ho realment. Això, per a nosaltres no ha estat cap problema. Com que la pujada ha estat forta, i ens falta una mica per aclimatar bé, panteixàvem una mica. Per sort ningú ha patit mal d'altura. Amb el clar de lluna que hi havia a l'hora d'iniciar l'ascensió, alguns no hem engegat el frontal. A la sortida del sol, amb la lluna encara visible, l'espectacle de llum i color ha estat molt bonic. No hem parat de fer fotos dels cims nevats i les glaceres que ens envoltaven: Kanchenjunga, Wedge, Dhromo peak, les piràmides de gel... Hem fet cim sense cap problema, dedicant sis hores entre pujar i tornar al camp base. Hem dinat a **Pangpema**. i després de descansar una mica hem refet el camí cap a **Lhonak** on ens esperava la resta de l'equip. El Benjamí sembla que ho ha passat força malament baixant.

31-10-2023. Ens hem llevat a les 5:30 per començar ben d'hora. Avui hem de fer dues etapes, 27 km en total per tornar a **Ghunsa**. Passem per **Kambachen** on recollim al John i fem un te. Aprofitem per fer-nos unes fotos amb una noia tibetana molt maca (semblava una model) i disposada a retratar-se amb tothom. També amb la senyora del *lodge*, abillada a la tibetana, que és la mare dels propietaris del *lodge* de Ghunsa on ja vam estar, i ens estarem un parell de nits més. A la cascada de Khando hem aprofitat per fer fotos i un vídeo. El bosc de baixada estava preciós, amb el contrast de colors propis de la tardor. En una part del recorregut hi havia molta flor de neu (Edelweis). No hem parat per dinar, esperant arribar a temps a **Ghunsa** per tal que el metge pogués visitar al Benjamí, que fa dos dies que no menja. Després, hem sabut que està de vacances per les festes del *Dashain*. Ens hem espavilat sols a base de sèrum oral. De tota manera el propietari del *lodge* li ha preparat un beuratge a base de llimona que sembla li ha provat. Li hem ensenyat la foto de la seva mare i ha estat molt content. Després de sopar, avui hi ha hagut xerrada. El John ens ha desgranat les cinc raons per les quals ell creu, que en Trump, va guanyar les eleccions americanes.

1-11-2023. Dia de descans a **Ghunsa**. Una metgessa austríaca, que s'està al mateix Lodge que nosaltres, ha visitat al Benjamí i li ha subministrat medicació adequada. Hem aprofitat per rentar la roba, dutxar-nos i parlar per telèfon amb el mòbil del senyor de la botiga tibetana, que vam conèixer en pujar, i que ens ha fet preu (100 NPR/

minut). Li hem comprat més coses. Hem aprofitat que el propietari del *lodge* fa pastissos i hem berenat (browni, te...). A la nit, després de sopar, vaig fer la xerrada sobre la meua experiència com a pilot d'ala delta i ultralleugers motoritzats.

2-11-2023. Després d'un *porridge* molt potent, hem emprès el camí de pujada en direcció a Selele. El bosc de nerets i ginebres espectacular. Hem passat per la petita central hidràulica que genera l'electricitat a Ghunsa. Ens hem quedat abans del famós Selele La, que atacarem demà. Dormim a **Tallung** o **Selele Phaktanglung**, al Hillside *lodge*.

3-11-2023. De matinada, la temperatura dins el *lodge* ha baixat fins -1°C . Avui tenim una ruta llarga i hem de travessar tres colls dels quals no hem aclarit els noms exactes. Un d'ells el **Selele La** o Mirgin La. El nom significa el coll dels vuit homes. Fa referència als vuit refugiats tibetans que el van travessar i on, un d'ells, hi va deixar la vida. Hem tornat a gaudir de les vistes del Jannu (un dia més) i dels Blue Sheeps. La ruta ha sigut bastant dura. Ens allotgem a **Tseram**, però, com que no hi cabem tots, alguns ja dormim en tenda. El Benjamí ha millorat molt i s'ha decidit a pujar, demà, cap a Ramche i el camp base del Bokta. En John es quedarà uns quants dies a Tseram per esperar-nos fins que tornem de baixada. A Tseram, hem trobat a Ganesh, el cuiner, i a la resta de portadors (8 persones més) que pugen el material d'escalada, les tendes, el menjar i els estris de cuina necessaris. Nosaltres vuit, més guies, cuiners i portadors sumem un total de 23 persones. Un bon equip! El Benjamí avui ens ha explicat les seves experiències com a patró de velers. Molt interessants!

4-11-2023. L'objectiu d'avui és acostar-nos fins una mica abans de **Ramche** per poder atacar el **Bokta** com més aviat millor. El camí ha estat de pujada suau entre arbres i a partir dels quatre mil metres amb vegetació baixa. Hem vist molts iacs i nacs. Hem muntat el primer campament com Déu mana, amb tenda menjador i cuina. Ho hem fet al costat d'un riu que baixava directament del vessant del Bokta, que ja veiem des del nostre emplaçament privilegiat, situat en una planura molt gran darrera la morrena de

la immensa glacera de **Yalung**. Tenim Ramche a pocs minuts del nostre campament. Per dinar ens han portat crema de xampinyons amb pa, verdures (sempre els queden crues) i carn de llauna. Aquí no podem triar massa. A la tarda hem fet una *Puja* molt vistosa i llarga, amb tres lames (membres de l'equip), llançament d'arròs, llibres sagrats, cants, ball, recitacions, ofrenes, foguera i diners. Ens ha costat 500 NPR a cadascun de nosaltres. S'ha beneït tot el material d'escalada i a nosaltres. En un moment ens han enfarinat la cara. Ha estat molt bé, però alguna cosa no quadrava. A mesura que avançava la cerimònia una incipient nevadeta inicial s'anava densificant perillosament. Vist el resultat final sembla que l'acte ha donat uns resultats inversos als desitjats. En acabar la celebració i en plena nevada, alguns hem anat fins a Ramche per gaudir al màxim d'aquesta jornada tant "nadalenca". El sopar a base de sopeta, pasta amb verdures (crues) i litxis de postres. Aprofitant el foc de la *Puja* els portadors han muntat una foguera enmig de la nevada per tal d'escalfar-se. Nosaltres també ens hi hem afegit. La tertúlia a la tenda menjador va ser breu, ja que havíem de cedir l'espai al personal. La va amenitzar el Jordi Coromines i va tractar sobre el món de les autocaravanes.

5-11-2023. Aquesta nit, la temperatura mesurada dins la tenda a estat de -6°C . L'aigua s'ha gelat. A fora tot nevat. No teníem clar que fer, però quan ha sortit el sol hem decidit de seguir el pla inicial i pujar a muntar el **campament base del Bokta a 5.000 m**. A mesura que s'escalfava l'ambient, la neu s'anava fonent molt ràpidament. Hem desmuntat el campament i en poc més de tres hores ja estàvem muntant el camp base al lloc previst. En Him va estar a l'emplaçament feia sis mesos i, en aquell moment, hi havia dos llacs. Quan hem arribat nosaltres no hi havia aigua i ha estat molt complicat, pel personal de cuina, trobar un indret amb prou aigua per cuinar. S'ha trobat força lluny, a més de 100 m, i s'ha hagut de transportar en un bidó gran. Després de dinar uns fideus

d'arròs, en Him i en Kumar han marxat amb dos portadors a fer una inspecció de la ruta d'ascens i deixar un primer niu de material i cordes per a demà. Des del camp base, la cosa ja es preveia força complicada i ja hem especulat amb diverses alternatives. Hem sopat abans de les 6 de la tarda: sopa de tomàquet, espaguetis i litxis.

6-11-2023. Aquesta nit la temperatura mesurada dins la tenda ha baixat fins als -7°C . El Pep, el Ferran, el Him i el Kumar, els alpinistes amb més experiència de la colla, han sortit a les 4 de la matinada per valorar les possibilitats reals d'ascensió per damunt dels perillosos seracs que amenacen la paret. Han tornat prop de les 6 del matí amb una decisió clara. És massa perillós intentar pujar. En la poca estona que han estat fora el Ferran ha hagut de refugiar-se per evitar que unes pedres l'impactessin i el Pep ha tornat ferit en quedar atrapat entre uns blocs molt inestables. Li ha anat d'un pèl que no es trenca la cama. Sort del Kumar que l'ha tret. La manca de neu acumulada pel passat monsó ha convertit la

paret d'accés al camp d'alçada, en una cascada de pedres que no paren de baixar. Tot i que inicialment teníem previst quedar-nos un altre dia al camp base, hem decidit desmuntar el campament i tornar a baixar a la ubicació anterior, **propera a Ramche** on l'accés a l'aigua està garantit. El Rubén i el Ferran han hagut de fer, altre cop, de metges d'urgència i curar al Pep. Per dinar avui hem tingut patates, pasta verdura i salsitxes (gens gustoses) amb formatge. Tot cru. Un desastre! Però no ens podem queixar, ja que les condicions són complexes. Havent muntat el campament, dinat i descansat una mica, alguns hem anat a **Ramche** per pujar la morrena de la glacera de **Yalung** per a gaudir de la posta de sol. Impressionant! El canvi climàtic es fa notar. Pels senyals d'erosió recents, hem observat un descens del nivell de gel que supera el centenar de metres d'alçada. Per sopar: sopeta, pasta i postres de crema.

7-11-2023. Aquesta nit la temperatura mesurada dins la tenda ha baixat fins als -8°C. Sort que anem preparats. Així i tot, el Pep el meu company de tenda d'aquests dies, cada cop que surt per necessitats fisiològiques (ho fa sovint), em tapa per damunt del sac amb les jaquetes de plomes sobreres. Un agraïment molt gran per a ell. Avui hem pujat cap a **Ramche** i més enllà d'**Oktang**, mirador excepcional del Kanchenjunga. No hem arribat al camp base sud del Kanchenjunga per manca de temps. Hem gaudit com altres dies de la proximitat dels ramats de Bharals o Blue Sheeps. Hem refet el camí, ara de baixada, fins a **Tseram** on ens hem retrobat amb el John. Hem dinat de pícnic a Ramche i hem plantat tot el campament, ja que al *lodge* de Tseram no hi havia lloc per nosaltres. Ens hem trobat per enèsima vegada amb una parella d'escocesos molt simpàtics que encara tornarem a trobar més endavant, a Katmandú. Per sopar: sopeta i l'omnipresent *Dhal Bhat Tharkari*.

8-11-2023. En baixar d'alçada les temperatures nocturnes ja milloren molt, avui 1°C dins la tenda. Hem fet la ruta fins a **Tortong** seguint la riba del riu **Simbuwa Khola** i passant per un bosc de nerets fantàstic. Hem trobat moltíssims iacs. Aquesta nit ja deixem definitivament les tendes i ens instal·lem al *lodge*. Havent dinat, hem estat de tertúlia força estona. Ha estat molt animat, ja que hem parlat, també, amb una parella de joves israelians (exmilitars) que semblava tenien una visió molt més humanitària, que la del seu govern, envers la dura i recent invasió de la Franja de Gaza.

9-11-2023. Avui ha estat un llarg *Ukalo-Uralo* (pujar i baixar) constant tot el dia. Hem seguit el riu fins a tornar al punt de partida a **Ranipul**. Hem començat el dia recorrent el bosc humit amb el terra, en molts trams, empedrat. La visió de la impressionant selva que ens envoltava, ben segur que ens ha provocat unes quantes relliscades de més. Més endavant hem tornat al territori del *Red Panda* amb molt de bambú. Hem parat a dinar a **Phucklung** i a partir d'aquí ja hem començat a trobar civilització. Cases de pagès aïllades, que a la zona de **Yasang** conreaven blat de moro i espècies, com l'abundant cardamom. Hem vist els forns d'assecatge de cardamom i uns recol·lectors ens l'han deixat provar acabat de collir. Estava molt bo. Avui ens hem acomiadat del personal nepalès (15 persones). Els hem donat la propina (820 € en total) que hem repartit segons el càrrec, les funcions i els dies que hem compartit. Només en Him seguirà amb nosaltres fins al final del viatge. Ens han fet un pastís i hem fet una mica de festa i ballaruga.

10-11-2023. Havent esmorzat, hem començat la pesada ruta, en Mahindra 4x4, fins a Taplejung. Anàvem tots dins el mateix vehicle amb els embalums i les motxilles. Onze persones primer i deu després, quan ha baixat en Raja (un dels portadors), que

ens ha acompanyat força estona. Una tortura! A **Taplejung** hem fet una paradeta per canviar de vehicle, i que alguns han aprofitat per menjar alguna cosa. No ha millorat res, ja que el cotxe era similar a l'anterior. En Him s'ha marejat i ha vomitat diverses vegades. Hem parat a dinar a **Gopetar** on hem menjat un *Dhal Bhat Tharkari* amb carn de pollastre boníssim. En arribar a **Ilam** després de tot un dia de viatge hem trobat les habitacions de l'hotel brutes i mal endreçades. El primer que han fet el Jordi i el Salvador és anar al barber. Per primer cop després de molts dies, avui hem pogut parlar tranquil·lament per telèfon amb la família.

11-11-2023. Finalment, hem tingut habitacions d'hotel individuals, però fora dels estàndards europeus. Dia de descans i repòs a **Ilam**. Ens allotgem a l'hotel Fugachi Khushi Hamal a deu minuts del centre. Una zona aparentment tranquil·la, si no fos perquè l'hotel concentra, al bar, molta gent de mitjana edat per visionar partits de futbol i fer gresca fins tard. Sort dels taps de les orelles. Avui ha estat un dia de compres i per anar al barber. Els massatges han estat contundents i alguns de la colla se n'han ressentit hores més tard. Ilam no és una ciutat turística i els preus són molt més barats que a la zona de Thamel a Katmandú. És la capital del te i n'està envoltat de plantacions. La colla n'ha comprat força. En general, la gent és molt amable i simpàtica. En un bosquet encerclat de plantes de te hi havia un torneig d'escacs amb moltíssima participació. Hem dinat en un restaurant amb terrassa per menys de 2 € per cap, incloent-hi els refrescos (baratíssim). La tarda de passeig, i la nit, han estat magnífiques gràcies al fet que avui és un dels dies forts de la festa de la llum, el Tihar o Diwali. A més d'il·luminar totes les cases amb garlandes de llum artificial, com al nostre Nadal, també ho fan

amb espelmes per terra i, el que és el més bonic, fent catifes amb forma de flors que surten de les cases, il·luminades també per llànties enceses. A partir d'avui ho anirem veient uns quants dies. Se celebra la nit més fosca de l'any (lluna nova), i que cal il·luminar. Veneren també a la deessa **Laksmi** (consort de Vishnú) per tal que els doni prosperitat, bellesa i diners. Hem participat en diferents moments, al concert de carrer que es feia a la plaça central del poble, dalt d'un escenari amb pantalla

gegant. Música roquera i moderna nepalesa. Alguns, també hem anat a la cerimònia de cant i foc del temple hinduista, amb música religiosa. Un bon contrast generacional! L'únic que ha treballat avui és el Jordi Coromines, que ha trobat un cibercafé i s'hi ha quedat tot al dia per contestar i corregir als seus alumnes.

12-11-2023. Un altre dia per fer turisme i descansar a **Ilam**. Avui hem visitat els camps de te (*tea gardens*) i els voltants d'Ilam. És un altre dia de la festa de Tihar i avui, més que ahir, les botigues i les cases estaven engalanades amb molta flor. Fins i tot els gossos, com moltes persones, portaven collars de flors de *Marigold* (*tagetes erecta*) que nosaltres coneixem amb el nom de clavell d'agost. Hem dinat a un restaurant popular com ahir per uns 2 € per cap. Per sopar ens hem dividit. Una part ens hem quedat a l'hotel, menjant *french fries* (patates rosses) i els altres han cercat una millor oferta gastronòmica a un altre hotel. En Him fa dies que pateix mal de queixal i avui s'ha començat a medicar.

13-11-2023. Havent esmorzat, hem agafat un mini bus, per desplaçar-nos a l'aeroport de Chandragadhi **Bhadrapur** per agafar l'avió cap a **Katmandú**. Pel camí, hem parat al mirador turístic sobre les plantacions de te de Kanyam. Hem dinat davant mateix de l'aeroport i ens hem envolat amb un turbo hèlix de Buddha Air. Pel camí, hem tornat a gaudir de vistes sobre la serralada de l'Himàlaia. Poc abans d'aterrar hem gaudit d'un espectacle de llum i color inesperat. Els edificis, les cases, els temples i els monuments de Katmandú estaven molt guarnits

de llums intermitents de tots els colors imaginables. Des de l'aire és un espectacle únic. A la capital, el Tihar, es viu encara més activament. En arribar a **Thamel** trobem els carrers guarnits amb llums, catifes de colors, i veiem els nens i molts grups de joves passant pels hotels i establiments cantant, ballant i demanant diners. És un espectacle total i una festa continua al mig del carrer. Ens hem allotjat altre cop al **Yatry Buddy**. Per sopar hem anat a la pizzeria *Fire & Ice*, la més concorreguda i coneguda de Thamel.

14-11-2023. Dia lliure de compres a Katmandú. En Dawa ens ha convidat al millor restaurant de carn de Thamel, l'Everest Steak House. No ens ha decebut. Hi havia talls de carn que feien un quilo. Altres de les activitats festives d'aquests dies, i que hem vist a Katmandú, són portar la *Tika* (punt vermell al front) i les ja familiars garlandes de flors. Segons el Bikram Sambat, un dels 4 calendaris que s'utilitzen al Nepal (occidental, tibetà, Nepal Sambat i Bikram Sambat) aquests dies, també coincideixen amb l'any nou dels Newaris. Avui ha estat un espectacle tot el dia. Hi havia molts grups de gent celebrant-lo sorollosament i amb forta component etflica. Dalt de camionetes, amb amplificadors potents, no paraven de cridar i cantar. Els tambors, els platerets i les flautes tampoc han faltat a la cita. Havent dinat, en Dawa també ens ha convidat a cafè i pastes en un altre local. Després, alguns hem anat a passejar per l'atapeït i sorollós mercat de Katmandú. Més espectacle!

15-11-2023. Un altre dia lliure de compres a Katmandú. Tot i que molts establiments estan tancats per l'acumulació de festes. Alguns de nosaltres hem anat a passejar per **Durbar Square** i al mercat. A la tarda, amb el Benjamí, hem anat caminant a **Boudhanath**. Diuen que a l'*stupa* de Boudhanath s'hi troben la pau i qui l'empaita, si és que la pau es pot empaitar d'alguna manera. Gent que torna a casa després de treballar tot el dia, comerciants que obren les portes, monjos que fan un recés del monestir, laics que passen el mantra a gran velocitat, "om mani padme hum", mentre caminen al voltant del monument reliquiari. També pelegrins de terres llunyanes que, després de dies de camí per senders de muntanya, arriben a la seva fita i fan prostracions

amb la finalitat d'acumular mèrit. Nosaltres, de pau, en vam trobar poca. En coincidir amb les festes del Tihar, s'aplegava a Boudhanath una gernació impossible d'obviar. Per un costat els fidels budistes girant ordenadament, i per l'altre multituds de joves al voltant de grups de música moderna, que quasi impedièen totalment la tradicional i espiritual rotació. En algun moment, amb el Benjamí, ens havíem d'agafar per no perdre'ns. De tota manera, va ser una experiència inoblidable. Ja tard, seduïts per la lluminària multicolor, vam tornar a Thamel amb taxi.

16-11-2023. Darrer matí de voltar i de compres de regals per a

les famílies. Alguns ens hem firat de valent amb els preus avantatjosos de jaquetes de plomes, o de silicona, i altres andròmines. Després, no hi havia qui tanques el *petate*. Algú se n'ha hagut de comprar un altre i facturar-ne dos. Al migdia, en Dawa ens ha fet la imposició de la **kata** (bufanda cerimonial) per desitjar-nos un bon viatge i, després, ens ha acompanyat a l'aeroport. El John s'ha quedat uns quants dies més a Katmandú abans de volar cap als EUA. A les 17:50 ens envolem amb Qatar Airways amb destinació **Doha**.

17-11-2023. Després de maldormir a l'avió, i a la terminal de l'aeroport de **Doha**, al voltant de les tres de la matinada, hora local (han caigut 4 gotes i s'ha endarrerit el vol), ens enlairem cap a **Barcelona** on arribem, cansats i mandrosos, ja de bon matí. Havent recollit el pesat equipatge, ens hem acomiadat efusivament, donant l'aventura per ben acabada.

LA VALL DE SERRADELL I LA COVA CUBERES

Per Josep Manuel Victòria i Pere Cantons

SIE del Centre Excursionista Àliga

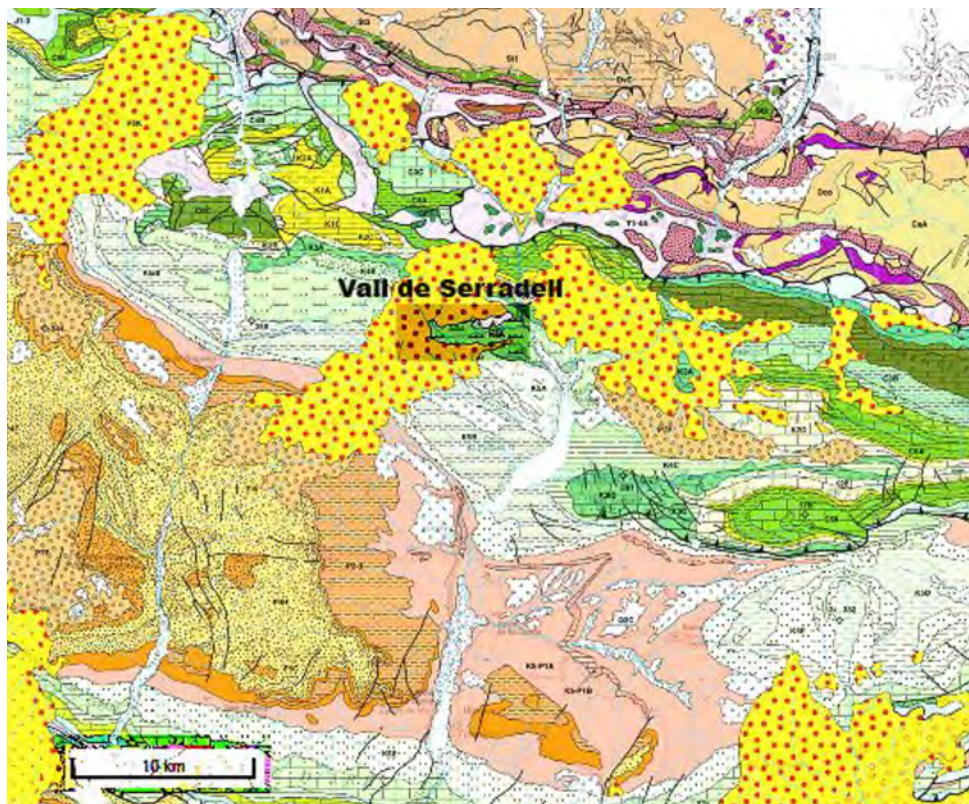
Marc estructural

L'enclavament de la vall de Serradell correspon les serres interiors pre-pirenaïques lleidatanes a prop del límit de la zona axial.

Els conglomerats clàssicament denominats pels geòlegs supranummulítics fossilitzen parcialment els materials secundaris del cretàc amb una certa complexitat tectònica, aquests conglomerats de ciment calcari i matriu de palets poligènics i heteromètrics amb calcàries, gresos, granits i pissarres en proporcions variables i sovint d'escassos decímetres. Presenten un capbussament que varia entre el 10° i l'horitzontalitat, descendint cap a la vall de Serradell.

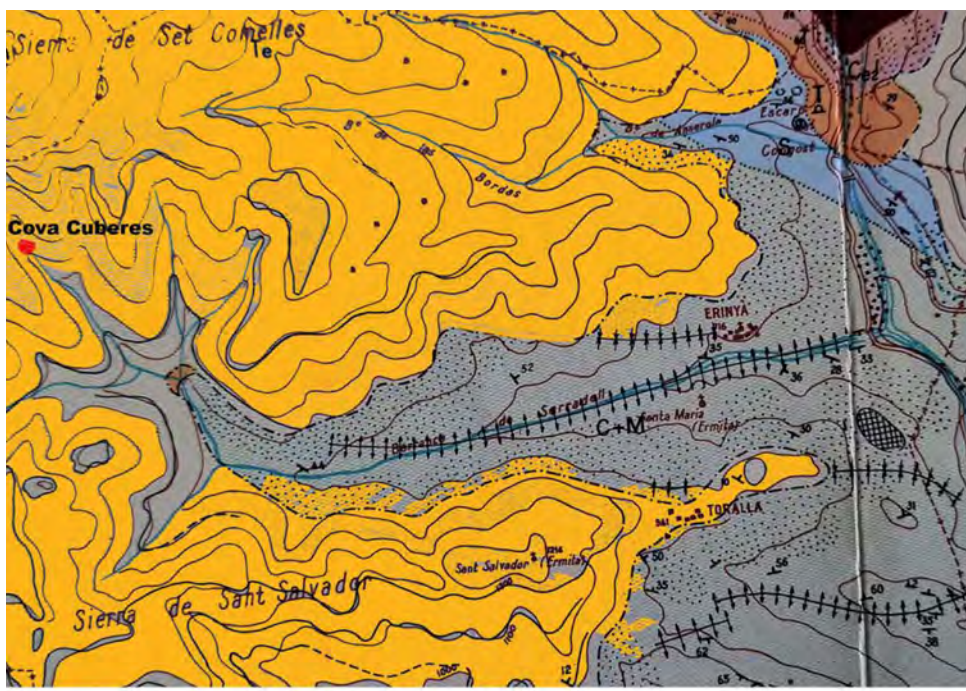
El substrat basal és format pel flyh del maastrichtià, que és el que provoca els afloraments hídrics i que dins de la cavitat constitueix el nivell inferior que s'enruna amb facilitat.

Per la dreta tanca la vall el riu Flamisell (600 m altitud) i per l'esquerra la serralada de Set Comelles amb el Pui de Lleràs (1.692 m altitud) al nord el relleus de Sant Aleix (1.345 m altitud) i pel sud la serra de Sant Salvador (1.397 m altitud).

Situació de cavitats destacades adaptat del mapa geològic i d'Espeleodijous

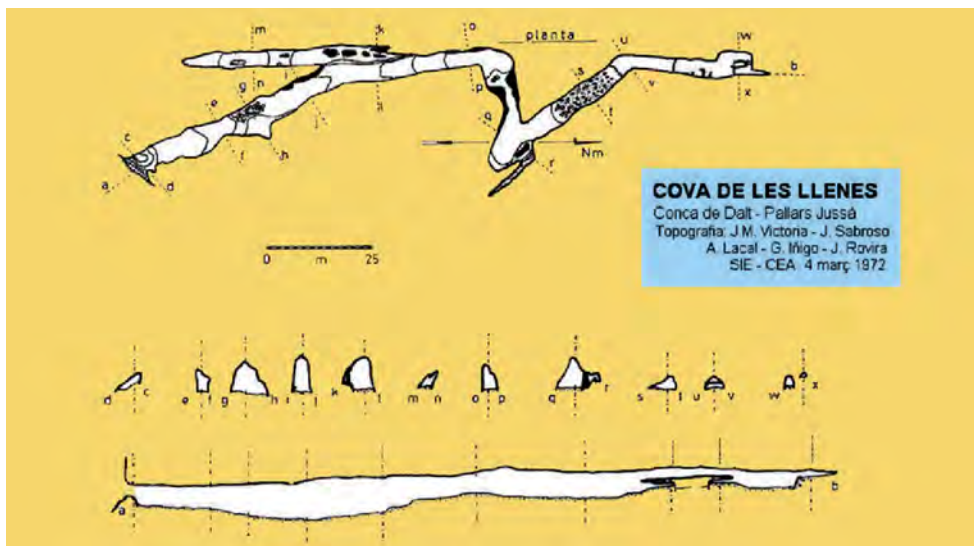

Adaptació del mapa geològic d'en Juan Rosell Sanuy (1963)

Ens trobem en una vall tancada de direcció Est-Oest per alteroses cingleres excepte per l'Est per on el Flamisell s'ha obert pas. L'amplada de la vall i la seva direcció perpendicular als rius que baixen dels contraforts pirinencs en suggereixen una imprompta inicial del glacialisme.

Cova de les Llenes

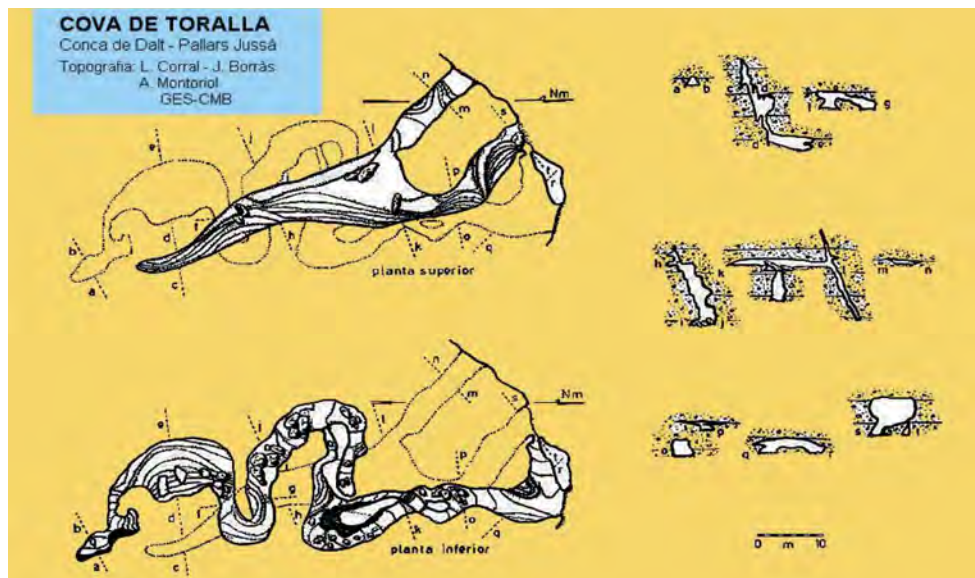
Hi ha diverses cavitats penjades a centenars de metres per sobre de la vall que testimonien un antic relleu. Un dels casos més rellevants està situat en l'engorjat d'Erinyà on en uns materials que poden correspondre al Turonià, formen l'escarpament de l'entrada sud de la vall on les calcàries contenen la molt interessant Cova de les Llenes que fou un antic trajecte subterrani del Flamisell, avui dia penjada uns 150 metres per sobre de l'actual curs del riu.

Podem accedir-hi per la seva boca sud, que correspondria a la sortida, però la boca nord reomplerta de sediment només resulta visible despenjant-se rapelant. Potser que podríem aventurar una datació teòrica suposant una erosió mitjana de 1cm/any el que ens donaria una antiguitat mínima de 15.000 anys.

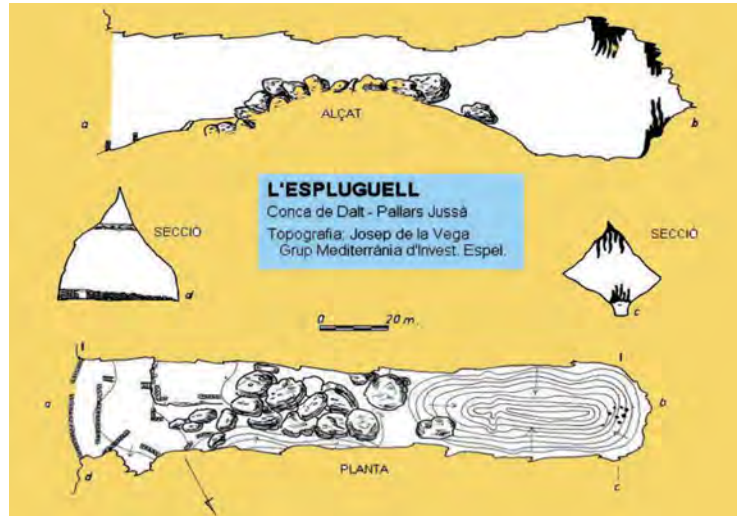
Cova de Toralla

Està constituïda per dues galeries superposades i enllaçades per diferents punts a tot el llarg del recorregut. La configuració meandriforme evidencia una funcionalitat de surgència. La seva situació als 1.108 metres d'altitud evidencia la seva pertinença a un anterior nivell de carstificació penjat sobre l'actual nivell de la vall.

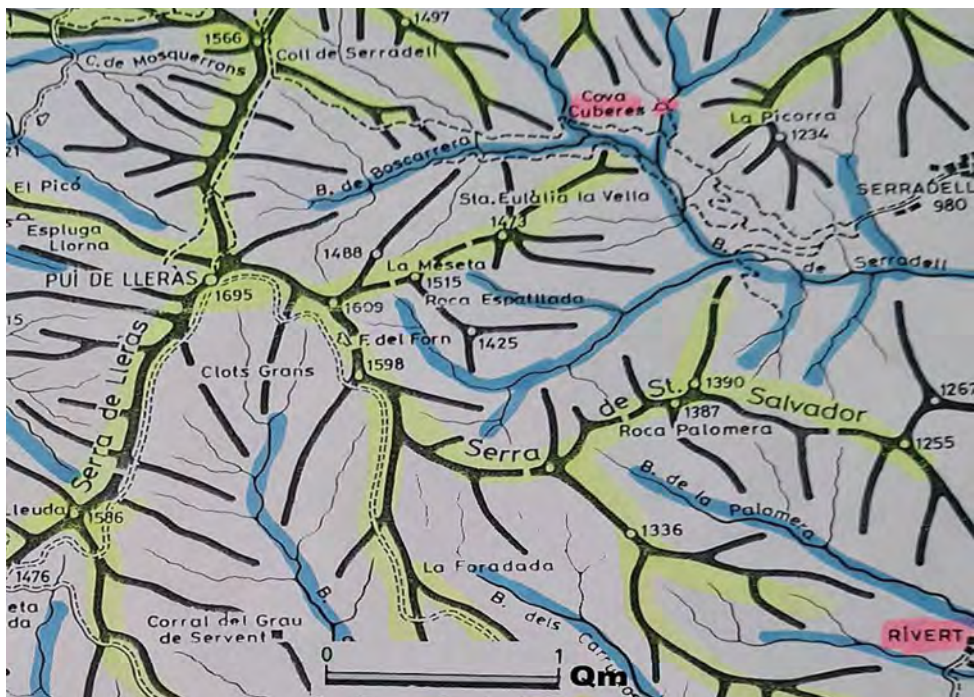

L'Espluguell

Situada per sobre dels mil metres d'altitud, (al igual que la cova de Toralla enfront de l'altre costat de la vall) amb abundants elements d'ocupació humana que modifiquen la morfologia primitiva, resta penjada com un nou fragment de l'anterior carstificació.

Cova Cuberes

SITUACIÓ

La **Cova Cuberes** es troba al mateix llit del **Querant de l'Os**. Aquest barranc és un drenatge superficial del relleu de **Set Comelles – Pui de Lleràs** (1.692 m) que constitueix la divisòria hidrogràfica dels rius **Flamicell / Noguera Ribagorçana**. Dels cims de la serralada, situant-se la capçalera al **coll d'Estall**, baixen cap a orient el barranc del **Cornàs** i el de l'**Os**, la fusió d'ambdós forma el **Querant de l'Os** que és flanquejat pels contraforts de les Tres Peires a l'esquerra i pels turons de **Sirera** o Pic de l'Aliga, i tossals de l'**Home** i de la Portella.

El **Querant de l'Os** desguassa al torrent del **Bosc** prop de **Buscarrera**, engruixint l'allau de **Bohigues** i el torrent del **Grau** que constituïran l'anomenat **barranc de Serradell** que finalment s'aiguabarreja amb el riu Flamicell que és l'únic amb cabal permanent.

ACCÉS

Des de la **Pobla de Segur** cal seguir la carretera tot seguint la vall del **Flamicell** en direcció a **Pont de Suert**, a uns 6 km i a 600 m altitud, trobem la desviació a **Erinyà** i **Serradell**, poc abans d'entrar en el **Congost d'Erinyà**.

Seguim en direcció a **Erinyà** i just abans d'arribar a aquest poble, apareix un giravolt molt pronunciat a la dreta de la "carretera asfaltada" que s'enfila cap a **Serradell**. Nosaltres no la seguirem, ja que ens desviem tallant per l'esquerra, tot seguint per una pista que és manté a la mateixa alçada resseguint la vall (*passem per sota del Forat la Bou i la seva surgència*).

Cal anar amb compte al tram de les “margues grises” on en temps plujós pot resultar molt rrelliscosa, nosaltres vam viure l'experiència que fins i tot el 4x4 del “Boro” va haver d'ésser rescatat per un tractor en restar totalment encaixat pel fang.

Fins aquí hem anat a mitja alçada d'una vall ampla entre els acinglerats relleus de **Sant Aleix** (1.345 m) a la dreta i **Sant Salvador** (1.397 m) a l'esquerra, per on discorre el riu Serradell només en èpoques de fortes pluges. L'amplada de la vall i el seu fons, prou pla, tot i el seu desnivell (de 600 a 900 m) semblen ser un indicatiu d'antiga ocupació glacial.

Recorreguts 3,5 km ens aturem en pla i eixamplament / pk que s'ha utilitzat com heliport. Aquí finalitzarà el tram per vehicles a la cota aproximada de 1.090m.

Veiem al proper fons de la vall, la **cova del Torrent** (*obturada per una gran acumulació de sediments estratificats*). Proseguim a peu cap a la ben visible **Borda de la Martia del Bosc** a la punta d'un esperó rocós (*lloc ideal que serveix d'aixopluc i lloc de descans després de les feixugues exploracions de la cova Cuberes*).

Entrem en un sector amb un relleu conglomeràtic tipus “montserratí” on destaquem els monòlits de les “**tres peires**” a la dreta i la “**roca espatllada**” a l'esquerra.

De “l'heliport”, entre les runes d'una cabana el camí ens duu al proper llit pedregós de la **llau de Bohigues**, que travessarem diagonalment pujant per un senderó prou visible en temps sec, o bé tallar recte per passar per la **Borda de la Martia del Bosc**. Seguim per sobre dels prats per capdamunt de la borda i recuperem el camí més ample, que primer pujant i després planejant voreja el **torrent del Bosc**.

A poc d'introduir-nos en el primer afluent d'aquest, el **Querant de l'Os**, el que torna a ser senderó es divideix, nosaltres hem de seguir per l'esquerra del barranc sense

baixar. Travessem per un grupet de pins i el barranc que s'havia engorjat torna a ser ample: un gran bloc al mig del pedregam acostuma a tenir fites o creus al capdamunt, indica una triple derivació, cap avall el rierol s'engorja, cap el front remuntant direcció **Espluga de Serra** i la dreta, sense sendera, cap a la **cova Cuberes**.

Seguim per un tram de llau pedregosa que forma el barranc del **Querant de l'Os**. Continuem uns metres pel llit del torrent fins arribar al peu d'un ressalt remuntant que s'encaixa per l'esquerra, on un saltant forma un petit gorg, on s'obre la boca de la cavitat.

De l'heliport a la cova, hi han uns 15 minuts de marxa i es remunten 80 m de desnivell.

Primeres exploracions

LES BOQUES

Les boques de la cavitat es troben a tocar del gorg que acostuma a estar ple d'aigua.

L'accés actual és el resultat de l'excavació del torrent que ha "rebenat" el sostre de la cavitat, deixant dos segments o boques a uns sis metres de separació.

En direcció descendent tot s'ha curullat pels sediments aportats en les diferents crescudes. Hi em dedicat unes jornades de buidatge força penós, ja que és un gattonera en descens, on la manca de ventilació feia difícil una respiració normal. Tot i així vam progressar uns 60 metres de longitud i un 10 de desnivell, fins que la següent crescuda ho va tornar a reomplir.

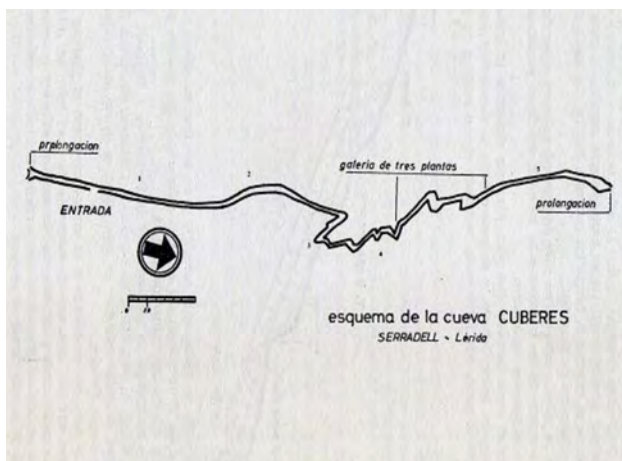
La direcció ascendent és l'actual entrada penetrable.

1951

Fou l'any 1951 que l'**Esteve Cuberes** alcalde de Serradell, a la recerca d'aigua, feu explotar uns "dinamitons" donant pas a una petita gattonera bufadora, però sense aigua.

1961

Deu anys després 21.05.1961 acompanya als companys espeleòlegs del **GEB** fins l'indret, i davant el seu escepticisme reexcavà els sediments deixant de nou l'obertura a la vista.

Accedeixen a uns 600 m de galeria amb un petit “llac” que cal travessar fins el que consideren final “normal”, ja que la continuació està penjada uns 10 metres més amunt i caldrà tornar-hi amb una perxa.

1965

El 12.12.1965 un grup d'espeleòlegs del GEB/SIE amb un *autoinvitat* del ERE intenten entrar a la cova que es troba inundada. L'estretor de l'accés amb un pam d'aigua impedeix l'accés.

1966

El maig del 1966 és celebrà a la vall de Serradell el “1er Campament Regional d'Espeleòlegs”. En Ramon Canela (GEB) havia fabricat tres trams de tub de ferro de poc de més de tres metres cadascun que es podien embotir per tal d'arribar a l'alçada prevista. Tres assistents al campament vam agafar el diferents trams i els vam dur fins el lloc on s'havia de remuntar... però vam arribar rebentats i vam deixar-ho pels següents dies... però el Campament s'acabà, ningú ho intentà i la pujada restà ajornada.

El matrimoni Cuberes amb Maria Rosa Vinyes el 1966.

Ramon Canela, Alexandre Carreras, Cuberes fill i pare, Toni Serra, Josep M. Victoria, Lluís Galbas, nom desconegut, Àurea Turmo, Nom desconegut, Francesc Font, Sra. Cuberes, Maria Rosa Vinyes. A baix Joan Vilagrasa. 1966.

L'ENSURT DEL 1972

El 1972 espeleòlegs del Gelera s'enfilen per la perxa i exploren uns 400 metres fins un cul de sac final. Aquesta nova exploració resultà accidentada ja que és trobaren sense possibilitats de sortida en trobar-se la boca inundada. Caldrà esperar moltes hores (gairebé dos dies) fins que el nivell d'aigua baixés, el que causà un fort enrenou en la comarca, els familiars i els espeleòlegs en general. S'estudiaren alguns projectes d'excavació per obrir un nou accés, però tot restà aturat ja que disminuï el cabal i va permetre la sortida normal dels "atrapats".

1975 REEMPREM L'EXPLORACIÓ

El 1975 un grupet de la **SIE**, "els incombustibles" reprenen l'atac. Remunten tot grim pant sense utilitzar la perxa i arriben al cul de sac. En constatar que la flama dels carburers es bellugava en un extrem d'aquest "final" per l'existència d'un lleuger corrent d'aire, inicien una esbojarrada desobstrucció només amb les mans, que quatre hores després permeté que s'introduí el més prim, certificant que la continuació no tant sol era possible sinó que era un conducte gran.

S'exploren i topografien **4.712 m** fins el 1978 convertint-la en la cavitat de major recorregut de Catalunya.

L'ACCIDENT DEL 1978

Fou els 15/16 d'abril que continuant amb les exploracions, la **Montse Alfonso** (la Juka de la SIE) en descendir un ressalt de 6 metres se li escapa la corda i cau. Li fa mal tot, no pot posar-se dreta i xiscla en intentar-ho.

La situació:

1- *Segur que te alguna lesió interna a l'esquena, probablement alguna vertebra aixafada.*

2- *Estem a quatre hores de bona marxa fins la boca i anar fins un lloc per donar avis i poder avisar a un grup de rescat de Bombers, Sanitaris i Espeleòlegs,*

3- *Que aquest grup de socors es mobilitzi i arribi fins aquí, tot i amb el nostre guiatge un mínim de 15 hores.*

4- *L'extracció amb llitera ja tenim l'experiència que caldrà invertir-hi un mínim del 20 hores.*

Això vol dir com a mínim 2 dies de rescat i els condicionants habituals fisiològics (menjar, beure, orinar, cagar, etc.). Nosaltres som sis: **Juki, Manel, Oleguer, Pere, "Víctor" i la Juka.**

Com que la **Juka** és infermera, s'autoevalua i creu que no podem perdre temps i que el millor és que l'anem traient nosaltres.

Així ho fem, el **Manel** i el **Juki** surten per donar avis i guiar als possibles socorristes.

La resta, **Pere, Oleguer** i "**Víctor**" anirem transportant-la (arrossega-la en les gateres, a coll i be apuntalats en els llocs "plans" etc.). En els passos aeris la despengem amb una baga lligada per sota dels braços i enllaçada amb l'arnès, i és en aquests moments que en dur la columna estirada es troba millor.

En unes 11 hores arribem al llac a 50 metres de l'entrada i trobem un nombrós grups de rescatadors.

Traslladada a l'hospital el diagnòstic fou: **dues vertebres fissurades**. La van enguixar des de l'engonall fins el coll durant 18 mesos.

2015

L'accident mediàtic.

El dissabte **20.06.2015** uns companys de l'**Espeleo Grup Anoia** visiten la Cuberes. Són un equip de nou espeleòlegs, que avancen sense cap pressa contemplant la cavitat. Ja porten cinc hores de marxa i és entre el **Pou Rodó** i **La Colada** quan al **Jordi Carreras** se li trenca un tram de cornisa per la que avançaven i és precipita al fons de l'estret meandre, uns sis metres més avall.

Com a conseqüència: rep cops per tot arreu amb probables lesions que li impedeixen ser autònom en la progressió; l'extracció serà complicada i caldrà cercar ajuda d'espeleosocors.

Són les **15,30h** el grup és divideix en dos, cinc resten amb l'accidentat fent-li companyia i el cobreixen amb tot el que tenen disponible per construir un punt de calor. Els altres tres surten a demanar ajuda.

EL RESCAT

A l'exterior, tan bon punt recuperen la cobertura telefònica donen l'alerta (17'54) que mobilitzarà els grups especialitzats de **Bombers de la Generalitat** (GRAE; GEM) **Mossos d'Esquadra, voluntaris cridats per la Federació Catalana d'Espeleologia**, i un nombre de persones, **amics i familiars**, que fora de la cavitat també fan tasques de suport.

EL RESCAT DE L'ESPELEÒLEG

► **DISSABTE** 17.54 h

Alerten els
bombers

► **AHIR** 18.20 h

Finalitza el rescat

Cim
de l'Àliga
1.674 m

Va caure
d'una altura
de **6 m**

Font: Bombers / Espeleoindex

ELI VIVAS

► **El veí d'Igualada es va precipitar al buit en una esquadra de la Cova Cuberes**

► **Els bombers van traslladar de mà en mà la llitera amb el ferit 17 hores**

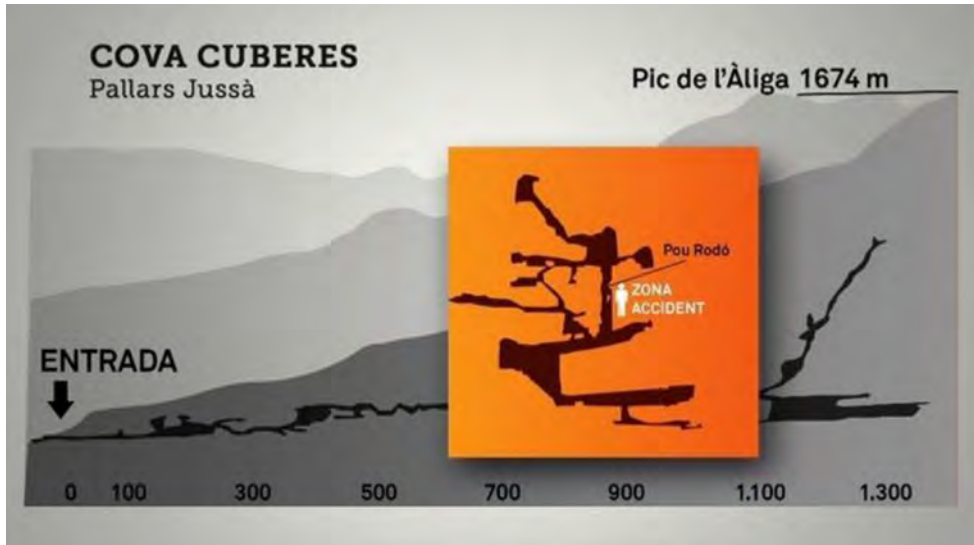
MAYKA NAVARRO
BARCELONA

Jordi, un veí d'Igualada de 45 anys amb una llarga trajectòria com a espeleòleg, es va passar les últimes 17 hores de diumenge amarrat a una llitera rígida dels bombers. Després d'un complicadíssim rescat de prop de 24 hores en què van participar un centenar llarg d'especialistes dels bombers, els Mossos d'Esquadra i la Federació Catalana d'Espeleologia, l'es-

portista va ser rescatat sa i estalvi de la Cova Cuberes, al Pallars Jussà.

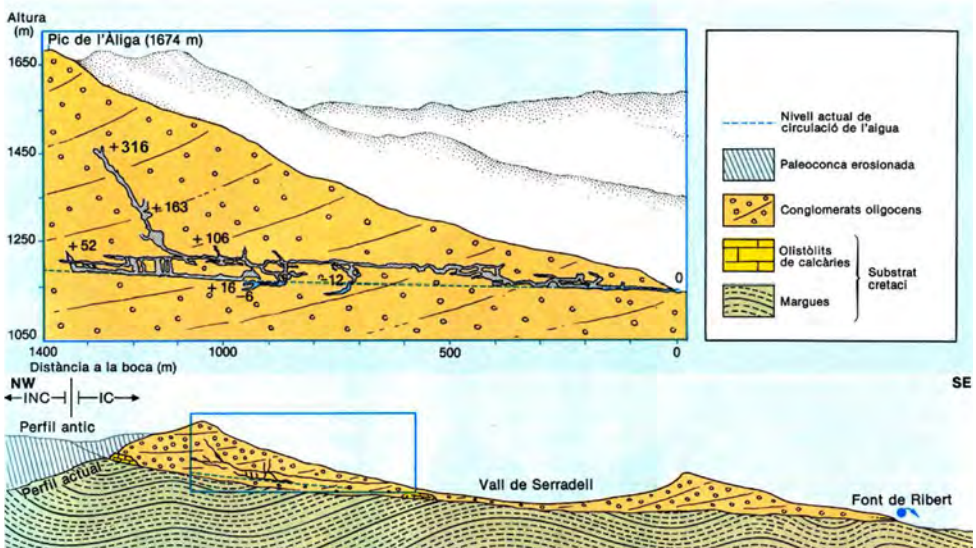
L'accident va tenir lloc dissabte a les tres de la tarda. Un grup de cinc espeleòlegs s'endinsaven a la Cova Cuberes, la més llarga de Catalunya. Un recorregut amb molts desnivells i trams estrets, en què s'ha de travessar un riu i un preciós llac interior.

Quan el grup havia avançat els tres primers quilòmetres en Jordi es va precipitar per un avenc i va caure al buit des d'una altura de sis me-

Visió general

A grans trets, la cavitat se'ns presenta inicialment com una sèrie de conductes, sovint adiaclassats, i superposats verticalment en les mateixes fractures on els successius estadis evolutius han anat individualitzant pisos, o els processos clàstics han separat i en molts casos obturat.

En l'alçat, el conjunt se'ns ofereix com una galeria en pendent suau que puja fins el 65 metres, amb diferents ramificacions que pugen o baixen ràpidament. En planta la direcció general és prou decidida i sols els afluents s'escapen de la forta directriu tectònica. El traçat sembla un compromís entre un paral·lelisme amb el **Querant de l'Os** i les carenes de la serra, evidentment tots ells condicionats pels mateixos processos de fracturació del conglomerat.

En el detall ens trobem amb una multitud d'irregularitats; sinuositats acusades en les parts baixes de les galeries d'aspecte ben meandrificat i en els sostres, esquerdes rectilínies, ambdues formes en el mateix conducte. Múltiples subdivisions compliquen la representació topogràfica a escala gran i ens obliguen a esquematitzar. El transit per aquestes galeries és un recorregut força atlètic, car és constant la necessitat de passar d'un a l'altre nivell.

A partir de la **gatera SIE** la morfologia fa un canvi notable i es desenvolupen un seguit de xarxes més o menys laberíntiques de traçat subhoritzontal i d'on parteixen conductes ascendents verticals.

La boca es presenta com una estreta gatera d'uns 8 metres de recorregut que alguna vegada que altra, queda taponada pels sediments arrossegats per les riudes del barranc proper. També és possible trobar un tram inundat ocasionalment.

Un cop superada la gatera trobem una galeria estructurada sobre una important fractura.

Galeria Badalona; aquesta zona acostuma a estar inundada, per tant al llarg del seu recorregut trobem una munió de passamans realitzats amb cable d'acer per evitar mullar-nos, (cal revisar el seu estat abans de penjar-se) aquest sector acaba en el **Llac** el qual durant algunes èpoques s'arriba a assecar.

Des del final del **Llac** trobem una corda fixa que ens facilita l'accés al **Pis Superior**, aquest es desenvolupa a través d'una fractura on circulem per la part superior mitjançant unes terrasses que en uns trams es situen a la paret de la dreta i en altres a l'esquerra i on uns passamans de corda ens faciliten l'avanç. Finalment s'ha de baixar cap al nivell inferior per dirigir-nos a la **Rampa de Fang** on una corda fixa amb nusos ens facilita l'accés.

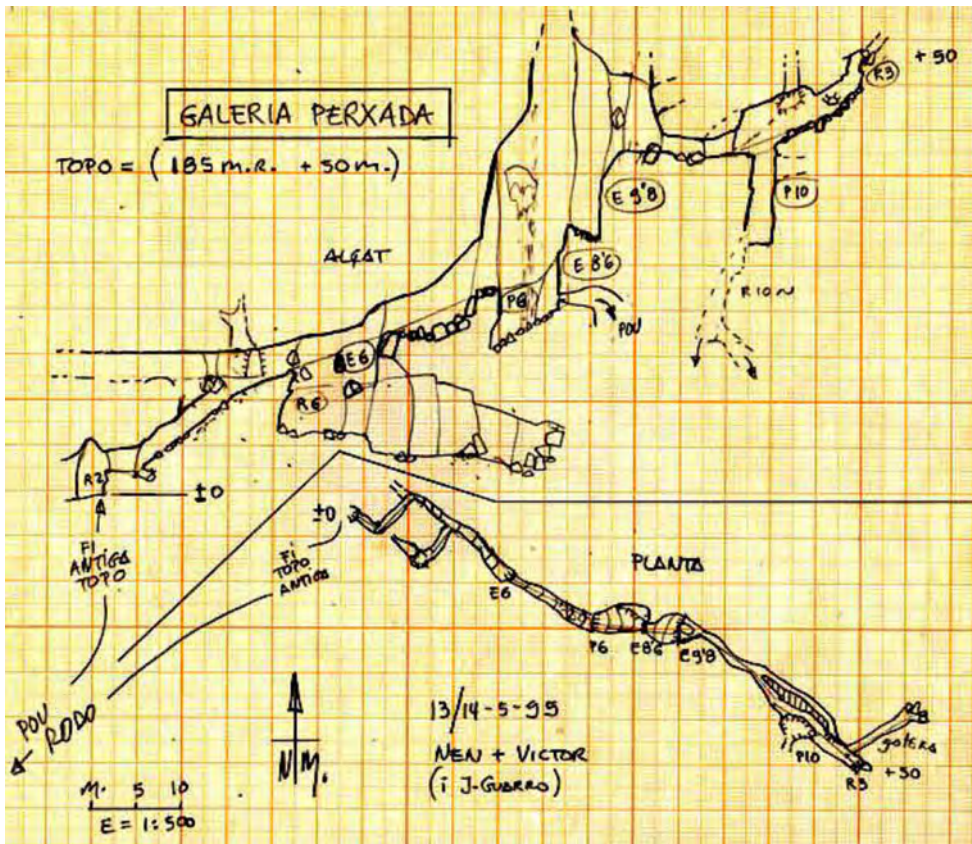
Continuem per la **Perxa** (actualment ja no hi és) pel que cal superar el pas de la **Pavlova**, aquesta és una fina grimpada amb un encastament que dona accés a la **Galeria Gelera**, la qual segueix la mateixa fractura, encara que la galeria es desenvolupa en forma de meandre.

Tot seguit i després de passar la **Gatera SIE** entrem al **Complex Auzmendi**, trobem el sector del **Pou de l'Aigua** i tot seguit **La Falla**.

A continuació s'arriba a **L'Encreuament**, aquí la cosa ja es diversifica força doncs a mesura que avancem anem trobant diferents sectors dignes de ser visitats, **Pou Rodó, Galeria Perxada, Afluent de les Perles, Sala Tiberíades**, etc.

Un cop hem passat **La Colada** trobarem una derivació a l'esquerra, és la **Galeria Recta**, que ens durà a l'**Ascensor**, punt de màxim desnivell de la cavitat, aquest està instal·lat amb corda fixa i ens situarà al punt de màxima alçada de la cavitat **+316 metres**.

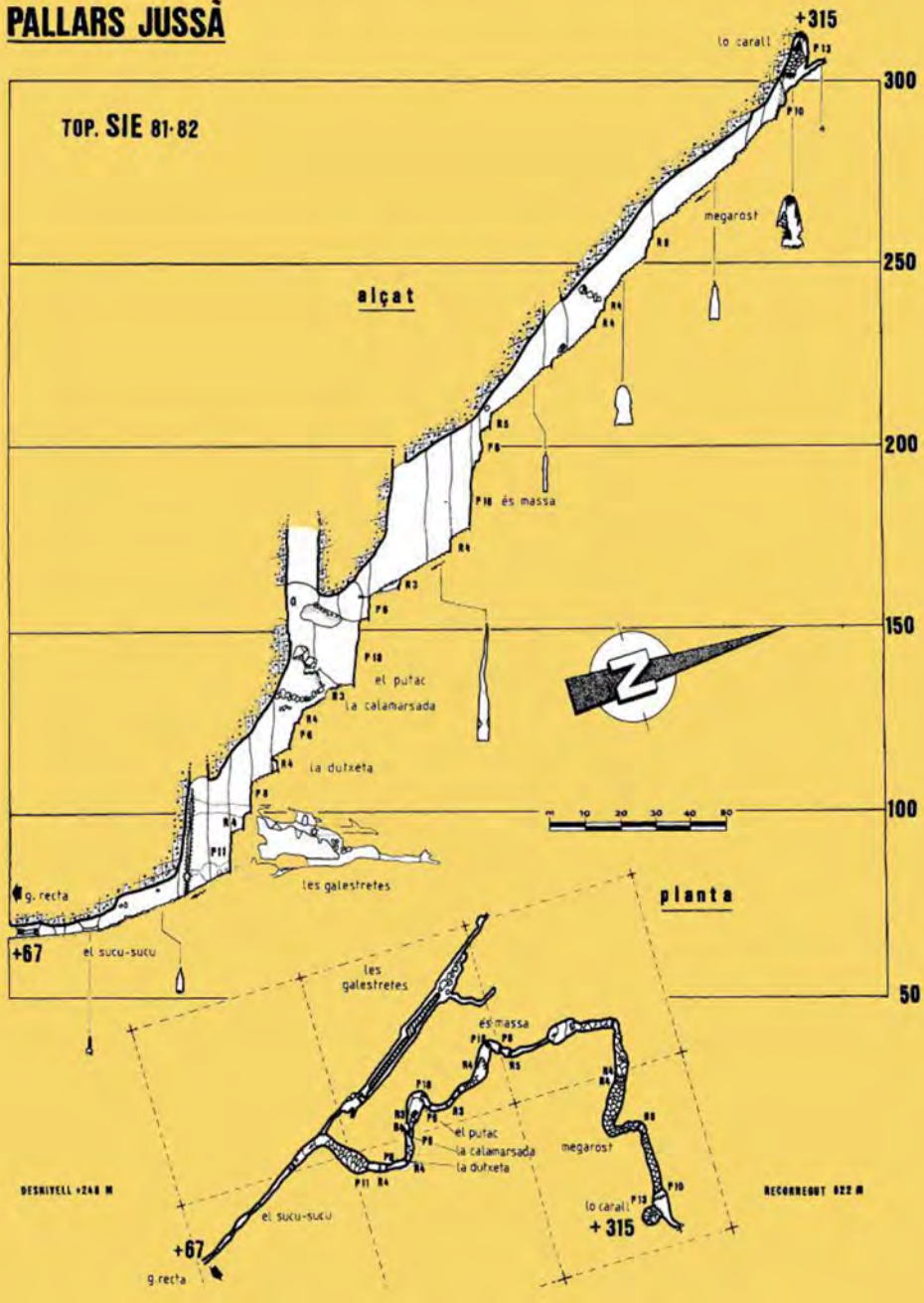

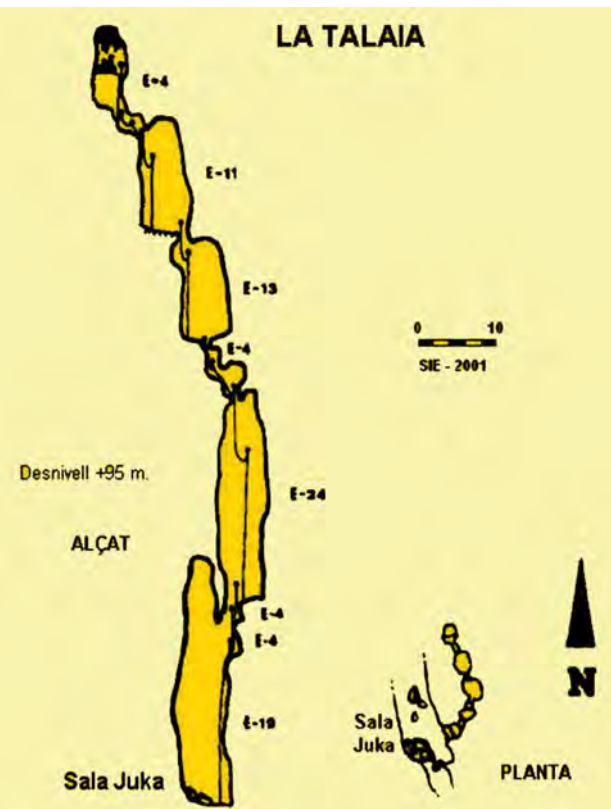
COVA CUBERES (L'ASCENSOR)

SERRADELL

PALLARS JUSSÀ

A partir del punt de confluència amb l'Ascensor, també es pot continuar cap a Les Galestretes i a la Xarxa del 84.

Tornats al punt anterior on comença la Galeria Recta, si seguim per la galeria de la dreta arribarem al Pou del Riu de -32 m. que acostuma a estar equipat amb corda fixa.

Un cop baixat ens situem en el sector del Riu Auzmendi i la Sala Bloquejada.

Riu amunt trobem uns passos força complicats però equipats, per on podem arribar a la part inferior del Tirant lo Mora on una corda fixa ens permetrà remuntar fins arribar a la finestra que permet l'accés a la Sala Juka.

Situats de nou a la capçalera del Pou del Riu si continuem endavant per les gateres i galeries del sector del Dèdal Arrebossat, arribarem a una finestra on trobarem la tirolina del Tirant lo Mora que ens permet l'accés per la finestra anteriorment esmentada a la Sala Juka.

A la mateixa Sala Juka comença l'escala de La Talaia de 95 metres d'alçada.

Al final de la **Sala Juka** trobem a la dreta, sense baixar el pou el pas **Obre't Sèsam** que ens durà després de baixar un pou de 10 metres cap a les **Grans Planúries**, la **Sala Hermètica** i la **Fractura Perversa**.

Si pel contrari seguim pel final de la **Sala Juka** trobem una corda de 7 metres que ens porta a unes galeries fòssils, és el sector de la **Galeria Bonica** i que seguidament es dirigeix cap a **La Finestra**, encara que cal tenir present que hi ha gateres força estretes.

En el sector de La Finestra s'han realitzat les exploracions a la **Galeria del Mil·lenni** mitjançant diverses escalades.

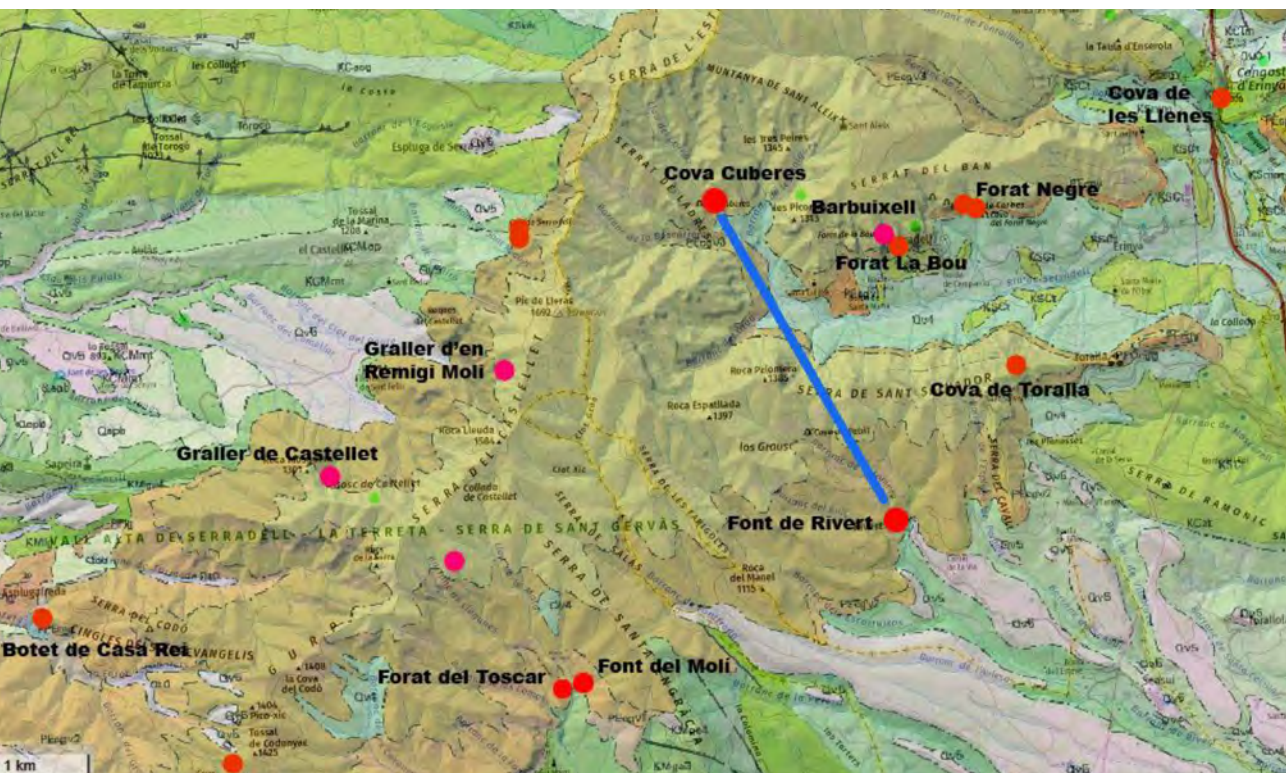
Es continua pel **Gran Sucón** el qual es reservat per exploradors força prims, i finalment continuar per **Dosrius** i el **Roc Dur**.

L'exploració de petits conductes i la revisió topogràfica d'alguns d'ells portada a terme per membres de la SIE - CEA durant els primers mesos del 2011, han definit un nou recorregut total de la cavitat que ara es fixa en **13.513 metres**.

Treballs de la SIE

Les visites i descobertes és succeeixen al llarg de més de trenta anys: **206 sortides** (segons registres) fins que el 2004 és considerà finalitzada la topografia dels trams explorats, amb un total superior als 15 kilòmetres de recorregut i més de 300m de desnivell. Resten, però prop d'un centenar de metres explorats sense topo i un mínim de quatre punts on superant alguna dificultat és podria prosseguir l'exploració.

La coloració amb fluoresceïna realitzada amb la col·laboració del **IEE de Sabadell** a la cota -40 (galeria del riu Auzmendi 1.090 m d'altitud) donà positiu a la **font de Rivert** a 905 m d'altitud (un trajecte aproximat de 5 km en línia recta i 185 m de desnivell).

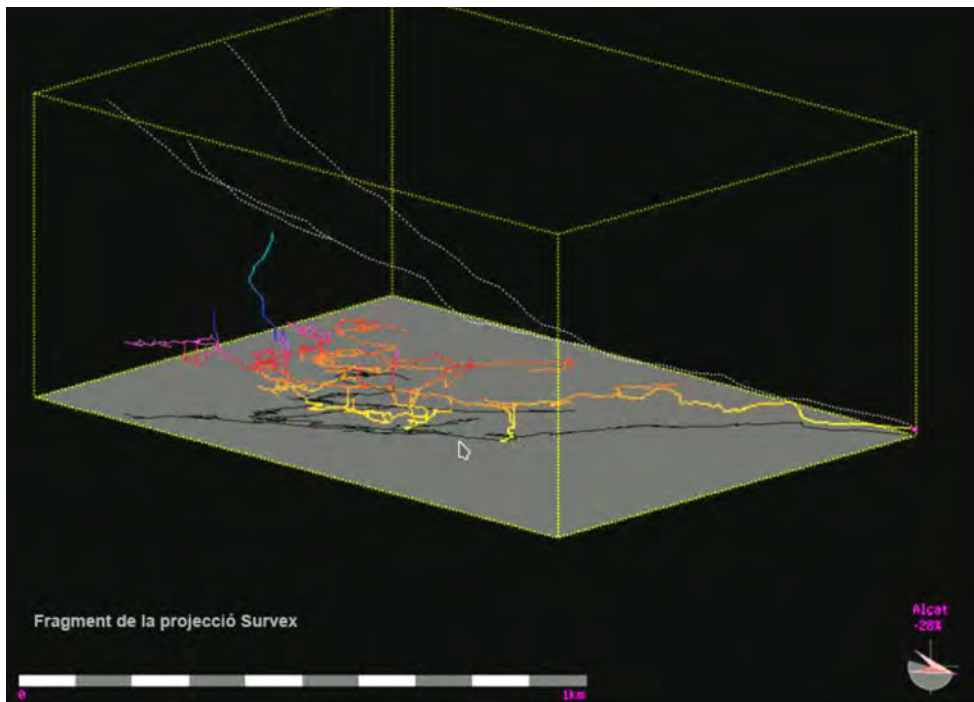
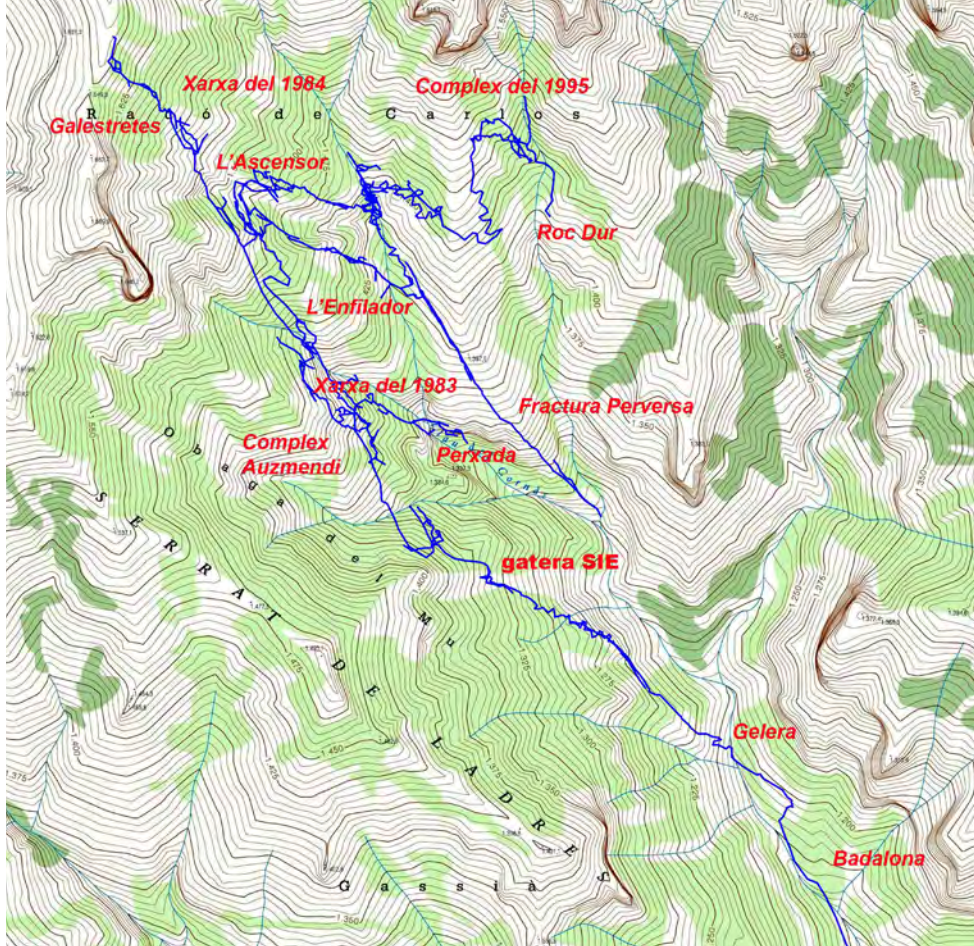

Recorregut dels diferents sectors, explorats i topografiats per la SIE

Sumatoris de les polygonals i controls sobre el dibuix publicat d'acord amb la darrera revisió d'en Josep Guarro(2022).

Entre parèntesi **data de l'exploració i mesura**, seguit del **lloc i data de publicació**.

No es comptabilitzen els nivells superposats en la mateixa fractura, tot i que poden representar trajectes opcionals diferenciats.

GALERIA BADALONA: 1.077,00 METRES.

Pis normal 649,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Pis superior 215,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Saleta Badalona i conductes penjats 87,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

El consolador, bypass a la galeria d'entrada abans del llac 47,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Escalada sala Penjada inici Pis 'Hueco' Superior 30,00 metres (1984) *EspeleoSie 28 (1986)*.

Escalada saleta Blanca a la galeria Gelera 49,00 metres (1984) *EspeleoSie 28 (1986)*.

GALERIA GELERA: 678,30 METRES.

Galeria Gelera Pis normal 370,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Pis superior i derivacions 82,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Galleries sobre la Perxa 58,50 metres (1994).

Galleries sobre la galeria Gelera 97,90 metres (1994).

Galeria Gigi, poc abans de la gatera SIE 69,90 metres (1994).

COMPLEX AUZMENDI: 2.853,67 METRES.

Complex Auzmendi Pis normal 683,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Afluent de la Sala Gran 380,00 metres (1978) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Afluent del Pou Rodó 585,00 metres (1978) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Afluent de les Perles 94,00 metres (1975) *EspeleoSie 18 (1976)*.

Galeria Remuntant 62,00 metres (1981) *EspeleoSie 25 (1981)*.

Pous i meandres galeria Recta, 97,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Meandres Sala Tiberíades 123,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Meandres Encreuament 167,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Conductes Penjats 98,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Pous Cecs, by-pas Colada, Derivacions, petits trams i escalades 282,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Afluent de la Colada 50,00 metres (1985) *EspeleoSie 28 (1986)*.

Continuació Afluent de la Colada 53,55 metres (2011).

Galleries laterals de la Colada 53,70 metres (1994).

Galeria del Foc en el sector del Pou Rodó 15,02 metres (1996).

Enllaç Pou Rodó amb la galeria Perxada 10,40 metres (1996).

RIU AUZMENDI: 1.188,60 METRES.

Riu Auzmendi Galleries d'accés 155,00 metres (1980) *EspeleoSie 25 (1981)*.

Galleries inferiors i caos 830,00 metres (1980) *EspeleoSie 25 (1981)*.

Afluent riu Auzmendi provinent de la galeria Recta 63,10 metres (1994).

Galleries del Sostre en el tram final del riu Auzmendi 101,80 metres (1994).

Entra-hi si Gosses, enllaç entre la sala Auzmendi-Pou Rodó 38,70 metres (1994).

L'ASCENSOR: 702 METRES.

L'Ascensor. Galeria principal inclòs Galestretes 652,00 (1981) *EspeleoSie 26 (1983)*.

Sala lateral prop del final 50,00 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

XARXA 83: 731 METRES.

Xarxa del 83 Total galleries 731 metres (1983) *EspeleoSie 26 (1983)*.

XARXA DEL 84: 1.007,70 METRES.

Xarxa del 84 Xarxa galleries 982,00 metres (1984) *EspeleoSie 28 (1986)*.

Gatera SIE - Encreuament.....25 minuts
Encreuament - Colada.....15 minuts.....Boca / Colada.....2 hores
Colada - Pou del Riu.....20 minuts
Pou del Riu - Auzmendi.....4 hores
Gal. Recta - Ascensor.....7 hores.....Boca / Ascensor....9 hores
Encreuament - Planuries.....6 hores.....Boca / Planúries...8 hores

Per una exploració integral incloent **Sala Gran, afluent de les Perles, Pou Rodó, l'Arxivador, Entra-hi si goses, Sala Juka, Mil·lenni, Xarxa 83, Xarxa 84, l'Atalaia, Preñada, etc. 30 hores.**

Si no es coneix la cavitat i es vol arribar a llocs allunyats, cal plantejar-se successives entrades en dies consecutius. Es convenient dur guants, botes d'aigua, equipament complet per verticals i cordes i material per restablir equipaments deteriorats.

En les visites de gran durada cal afegir-hi temps per fer-hi necessitats bàsiques: menjar, beure, descansar, imperatius fisiològics, etc.

I cal tornar a l'exterior... amb una inversió horària similar a la d'entrada.

BIBLIOGRAFIA

SIE. (1976).-“Primeras notas descriptivas sobre la Cova Cuberes”. EspeleoSie (18):53-72. SIE – CE Àliga. Barcelona.

IEES; SIE; Escolà, O. (1980).-“Sistema hidrològic Cova Cuberes-Font de Rivert. Serra de Lleràs (Pallars Jussà)”. Actas Espeleológicas (Monogr. I): VIII Simposium d'Espeleologia. Hidrogeologia del carst. IEES Sabadell.

SIE. (1981).-“Les noves galeries de la Cova Cuberes”. EspeleoSie (25): 33-37. SIE – CE Àliga. Barcelona.

SIE. (1983).-“La galeria de l'Ascensor a la Cova Cuberes (Pallars Jussà)”. EspeleoSie (26): 41-51. SIE – CE Àliga. Barcelona.

SIE. (1983).-“La Xarxa del 83. Novetats a la Cova Cuberes”. EspeleoSie (26): 52-57. SIE – CE Àliga. Barcelona.

SIE. (1983).-“Guiatge per a la Cova Cuberes”. EspeleoSie (26): 58-87. SIE – CE Àliga. Barcelona.

SIE. (1986).-“Darreres descobertes a la Cova Cuberes. Xarxa del 84. Afluent de la Colada”. EspeleoSie (28): 26-34. SIE – CE Àliga. Barcelona.

Cardona, F. (1989).-Grans Cavitats de Catalunya“ La Serralada Pirinenca” (Primer Volum): 1-198. EC Gràcia. Barcelona.

Ferrer Rico, Víctor. (2004).- “Guía Fotográfica de Gibraltar a Catalunya Nord” Grandes Cuevas y Simas del Mediterráneo. Barcelona.

SIE. (2001).-Memòria Cuberes 2001. SIE- CE Àliga.

Dades obtingudes del blog “Freàtic” de Josep Guarro, a partir del post del dia 30 de gener de 2011.

Dades obtingudes del Blog “Espeleobloc” de J.M. Victoria del dia 9 de març de 2011.

Poligonals de la topografia actualitzada (1975-2011) facilitat per Josep Guarro (Freàtic) desembre de 2018.

FLORENCI SORIGUERA i SORIGUERA (15.04.1927-01.03.2023) Semblança excursionista

Per Martí Puig i Cabeza

Florenci Soriguera, en una exposició als Amics de les Arts. Font: MónTerrassa.

Diversos rotatius d'àmbit local i nacional es van fer ressò del decés, el passat 1 de març del 2023, d'en Florenci Soriguera i Soriguera (*"el Suri"*), a l'edat de 95 anys, a través dels quals hom pot fer-se una idea dels aspectes i fets més rellevants de la seva biografia i també de la seva trajectòria professional i pictòrica.

A través d'ells ens assabentem que en *"Suri"* va néixer a la Bastide de Roroux, al departament de Tarn, l'any 1927, on el seu pare, Josep Soriguera, lliurepensador, vegetarià i d'idees anarquistes, s'havia exiliat per tal d'evitar participar a la guerra del Marroc.

Que en retornar a Terrassa l'any 1931, inicià els seus estudis a l'escola Francesc Ferrer i Guàrdia (situada al carrer Sant Genís), d'idees llibertàries i a l'avantguarda pedagògica, i després de la Guerra Civil, a l'edat de 14 anys, ingressà a l'Escola Municipal d'Arts i Oficis, on tindrà professors com Tomàs Viver, Josep Rigol o Cèsar Cabanes, entre d'altres, per més endavant esdevenir-ne professor i a ostentar-ne la direcció fins a la seva jubilació.

Que en Suri ha estat un dels autors més prolífics de la pintura terrassenca, i que al llarg de la seva trajectòria ha rebut diferents reconeixements i homenatges, entre els quals destaquen la Medalla d'Argent de la Ciutat de Terrassa (1995), Terrassenc de l'Any (2008) i Capgròs de l'Any (1992).

Molt s'ha escrit sobre l'estil i l'empremta que en *"Suri"* ha deixat sobre diverses generacions de pintors i pintores terrassenques, així com en el moviment associatiu i

El Vinyamala des del "Pont d'Espangne"- Mides: 101x202 cm - Any 1963 - Sala de Junes del CET.

festiu egarenc, però no és tan coneguda la seva afició a la muntanya i a l'excursionisme, malgrat hagi estat un tema recurrent de les seves obres.

Al setembre de l'any 2022 el Centre Excursionista de Terrassa li lliurava la medalla dels 75 anys, en l'acte de reconeixement a la fidelitat als socis a l'entitat, és a dir que va esdevenir-ne membre en haver-ne complert cap a la vintena.

I al mes d'abril del 2023, a iniciativa de la seva filla Dàlia Soriguera i el seu gendre Vicenç Viñas, la Sala d'Actes del CET acollia una exposició d'obres del pintor, de manera simultània amb d'altres 7 sales de la ciutat, en un acte d'homenatge pòstum.

Durant aquests més de 75 anys com a soci, a través de les pàgines de l'ARXIV del CET se'ns descobreix a un "Suri", practicant sobretot de l'excursionisme (on destaca una ascensió al Montblanc el 1956 en uns anys que pocs socis podien presumir d'haver-lo assolit), de l'esquí de muntanya (participant en diverses travesses hivernals pels Pirineus i rallys d'esquí), o bé realitzant viatges en cotxe particular i practicant l'acampada lliure a països més o menys exòtics (com ara l'antiga URSS, el Marroc, Algèria, Tunísia, Líbia, Turquia, Alemanya o Itàlia, etc.), les experiències dels quals va oferir en diverses ocasions al CET en format de conferències acompanyades de diapositives.

També descobrim un "Suri" implicat amb l'entitat, ocupant diferents responsabilitats com ara la de vocal de la Junta encarregat del Local, vocal també de la Secció Artística, participant en la comissió que va culminar

El "Suri" al cim del Montblanc (a la dreta amb gorra blanca).

amb la creació de la Secció Coral l'any 1947, dirigida pels mestres Josep J. Llongueres i Manuel Oltra, de l'Orfeó Català, en l'organització de diverses excursions, jurat en concursos organitzats per la Secció de Fotografia, o bé en l'organització dels concursos socials d'art que es celebraven al local del carrer Sant Pere. També hi va exposar la seva obra pictòrica.

I com no podria ser d'una altra manera, en in comptables ocasions en "Suri" també va oferir de forma desinteressada el seu talent a l'entitat, que es concreta en la il·lustració de portades de diverses publicacions, de nades, en la realització de cartells de diverses activitats (com ara cursos d'escalada o bé campionats d'esquí), en la realització de la pintura de la porta que donava entrada a la Secció d'Investigacions Subterrànies, consistent en un gran rat penat simulant sortir de la boca d'una cova (i que en l'actualitat encara vetlla el material de la secció), o bé en el disseny del logotip de diverses seccions, com ara la d'Alta Muntanya o la Coral.

Diversos quadres del "Suri" (tots ells de temàtica muntanyenca), romanen exposats a la Sala de Juntes del CET, juntament amb les obres pictòriques d'altres artistes, que en diverses ocasions va donar a l'entitat com a mostra de la gran estima que li professava, el darrer dels quals el va fer l'any 2002, en recordança a l'assistència al 54è Campament Social d'Alta Muntanya que es va celebrar a les Dolomites.

Esborrany d'un escut per a la SAM.

El 54 campament Social d'Alta Muntanya a les Dolomites. Any: 2002.

Amb ells, l'empremta que "el Suri" ha deixat al CET romandrà per sempre.

50 ANYS DEL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

Per Pau Pérez de Pedro

Membre de la SIS del CET

Introducció

Aquest article l'hauria d'haver escrit fa un parell d'anys, però per diverses circumstàncies no vaig trobar el moment adient. Ara he pensat que el nostre Arxiu havia de tenir un record pel Parc Natural pel qual el Centre va lluitar, impulsant la seva creació, als anys 70 del segle passat.

La fundació del Centre està lligada a la muntanya, a les primeres excursions, a l'espeleologia, a l'escalada i a la resta d'activitats, que sempre han estat amb la mirada cap a Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac.

El Centre va formant part activament, i ho continua fent, de la Comissió Consultiva, amb la participació de dues persones, elegides entre el seus membres. Una d'elles, Jaume Galofre, va ser vicepresident del Consell Coordinador. Moltes gràcies pel vostre esforç doncs, en moltes ocasions, és poc reconegut.

Antecedents

Avui no em referiré als inicis de la protecció d'espais naturals al món: m'acostaré una mica més a prop. No arribem pas al 24 de juliol de 1972 –quan s'aprova el Pla Especial– sense esforç, sinó perquè els nostres predecessors tenien sensibilitat pel medi ambient.

A finals del segle XIX i l'inici del XX, al nostre país es donen uns processos de recuperació nacional (el que es coneix com la Renaixença), similars a les d'altres països europeus, en el que l'impuls de la cultura, de la llengua i la nostra història, afavoreix l'associacionisme i creix la necessitat de compartir aquells anhels i la seva defensa.

Un enginyer forestal, tarragoní, viatja als Estats Units, i allí li crida l'atenció “la festa de l'arbre”. Al tornar publica un article a La Vanguardia el 21 de desembre de 1898, i proposa fer-la aquí, aconseguix que el 30 d'abril de 1899 es celebri a Barcelona. Més tard, un Reial Decret de l'11 de març de 1903, instaura aquesta festa al conjunt de l'estat.

Puig i Valls, el 1920, va presentar un projecte de protecció del Parc Nacional de la muntanya de Montserrat, i també el de Collserola i el Montseny. Però una malaltia el fa jubilar-se abans d'hora, i aquesta iniciativa es perd.

Aquest impuls també es trasllada al medi natural. El 1876 es crea l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, i anys després, abandonant pel camí l'aire polític, es refunda amb el nom de Centre Excursionista de Catalunya. Poc després apareixen el de la comarca del Bages (1903), la Unió Excursionista de Sabadell (1908), i el 1910 el nostre Centre Excursionista de Terrassa, mirant a Sant Llorenç.

L'excursionisme representa un moviment cívic, i sobretot, naturalista amb un bon component científic, del qual neix aquest neguit de la defensa del medi natural. És així que durant el III Congrés Català d'Excursionisme, celebrat a Tarragona el 1914, es demana a les Diputacions un pla de parcs nacionals per a Catalunya. Són també els anys del sorgiment de científics lligats a la natura, com el geòleg Jaume Almera,

o l'espeleòleg Norbert Font i Sagué, del que s'han publicat nombrosos treballs en les revistes dels centres excursionistes.

D'aquesta renaixença nacional i del medi natural, cal destacar el cas més representatiu d'aquest moviment: el bosc de Gresolet, al vessant nord del Pedraforca. Carbones de Berga S.A. vol comprar el bosc per a la seva explotació, i és el moviment excursionista qui llença la campanya en contra, i la declaració de parc natural. Com sempre, la companyia intenta contrarestar i promet la construcció d'un ferrocarril fins al molí del Farré. Finalment, la pressió de les entitats excursionistes unides fa aturar la compra. Davant aquesta amenaça van sorgir veus, com la del poeta Ramon Suriñach que deia: "la defensa d'un bosc té un sentit emocional i concret de la defensa de la pàtria".

La Mancomunitat de Catalunya va prendre la iniciativa de protegir la muntanya del Montseny, que sempre havia estat un símbol romàntic i patriòtic. El món excursionista la considerava un referent, i en aquella època es valorava molt el seu caràcter higienista, per la creació de diverses edificacions de sanatoris.

Es van fer una sèrie d'estudis amb la idea de crear el Parc Nacional del Montseny. La iniciativa va ser comunicada a Madrid, en concret a Pedro Pidal i Bernardo de Quirós, comissari de "parques nacionales", persona que havia impulsat la llei de parcs nacionals, i posteriorment, el 1917, la creació del primer parc nacional en Covadonga-Picos de Europa; i a l'any següent el d'Ordesa, al Pirineu de Osca.

Pedro Pidal i Bernardo de Quirós (Gijón 1870-1941), que va participar als Jocs Olímpics de París el 1900, guanyant una medalla de plata en la modalitat del "tiro al pichón", va ser el primer escalador de l'Uriello, juntament amb Gregori Pérez, el "canijo", el 1904.

La resposta de Pedro Pidal va ser molt centralista, sobretot en la terminologia del terme "Parc Nacional". Per altra banda, al Montseny, a diferència d'altres parcs ja creats, el territori era pràcticament tot propietat privada, i això era un problema pel seu desenvolupament.

L'arribada de la dictadura liquida la Mancomunitat, però el projecte queda en mans de la Diputació de Barcelona, que ho envia al consell de ministres, amb una forta reducció de territori –sols la part alta– i inclou fins de sanitat pública i un règim de protecció.

El consell de ministres de Primo de Ribera aprova el projecte i l'envia al rei, que el signa el 15 de setembre de 1928 a l'ambaixada d'Estocolm, i es crea el "Patronato de la Montaña del Montseny", que va ser vigent fins el 1982. La reforma administrativa de la Diputació l'integra dins del Parc del Montseny.

L'arribada de la república espanyola i de la Generalitat, va comportar la preocupació al nostre país de la distribució territorial. El 1932 es va publicar el "Regional Planning", o Pla de distribució en zones del territori català. Els seus impulsors foren els germans Rubió i Tudurí.

Aquesta visió de conjunt és força innovadora, i malgrat no passar de ser un avantprojecte, va ser un primer intent d'ordenació territorial, i als espais naturals en concret, va aportar una visió de conservació del medi.

Recomano als interessats en l'estudi del Regional Planning, el treball que va publicar Nicolau Maria Rubió: "Pla de distribució en zones del territori català". En el cas dels espais naturals, la secció novena titulada "Belleses naturals que per llur importància tenen categoria de parc". Aquí surt, entre altres, el massís de Sant Llorenç del Munt.

La guerra incivil va comportar, a part de la pèrdua dels nostres drets i llibertats com a ciutadans, per un règim totalitari, un dolorós pas enrere en tots aquests projectes. El país va fer un gran retrocés.

Inicialment, la política que va desenvolupar el franquisme dirigida als boscos, s'enfocava principalment a la caça i la pesca. La llei de parcs naturals de 1916 va seguir vigent fins el 1959, i de cop, a partir del gener de 1954 es van crear cinc parcs nacionals, entre ells el d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, el 21 d'octubre de 1955.

Sembla que els criteris de conservació no van ser els prioritaris, perquè es devien més a la política turística i d'explotació forestal, que mediambientals.

En el cas del Parc d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, la llegenda diu que era per l'interès que tenia el "caudillo" per anar de cacera. I alguna cosa hauria de veritat. El dictador anava sovint a inaugurar els embassaments de l'empresa ENHER, i el president d'aquesta hidroelèctrica li va suggerir la creació del Parc Nacional. D'aquesta manera ENHER feia el que volia, extracció de fusta i aixecament de preses, sense que ningú li posés problemes. Van intentar fer una urbanització a l'entrada del llac, però els moviments de les entitats excursionistes, i l'opinió pública, la va poder aturar. Amb l'ajuda de la premsa, va ser un dels primers èxits de l'ecologisme.

Legislativament hi va haver canvis. La "Ley de Montes" de 8 de juny de 1957 va substituir la llei de 1916, encara que pràcticament es va mantenir l'articulat d'aquesta. Una llei va ser la de caça, del 31 de maig de 1966, que va permetre les reserves de caça amb interès cinegètic.

Amb l'arribada de membres de l'Opus Dei al consell de ministres, es va intentar canviar la cara del govern, i a assistir a trobades internacionals, i van veure la necessitat d'homologar-se. Dins d'aquesta política, al ministeri d'agricultura es crea el "Instituto Nacional para la Conservación de la Naturaleza" (ICONA). Va ser el 21 d'octubre de 1971. Però aquest organisme només es va preocupar de la política del foment forestal. Amb el temps van crear el servei de parcs i reserves.

Uns mesos abans de la mort del dictador, el maig de 1975, es crea la llei d'espais protegits que obligava a fer una revisió sobre la protecció dels Parcs Nacionals. Mentre nosaltres intentàvem passar com podíem aquesta fosca nit, el món passava per la segona guerra mundial.

Després d'aquesta guerra, es pren consciència en els temes del medi ambient i econòmics. S'inicia a Europa un fort canvi, que donava pas a una recerca de polítiques socials. Això comporta, també, diversos desastres ecològics, i com a resposta, una incipient conscienciació ecològica. Comencen a néixer les primeres organitzacions ecologistes (Greenpeace al Canadà), i també, partits polítics amb aquesta línia.

La creació de la UNESCO dona lloc al desenvolupament de diverses agències especialitzades. En el nostre cas, el 1956, la Unió Internacional per la Conservació de la Natura (UICN). A través d'aquest organisme es creen les primeres reserves de la biosfera en el món (1976), i a Catalunya el 1978, al Montseny.

El 1972 es fa la primera conferència mundial sobre medi ambient, a Estocolm. Aquest mateix any, al nostre país, l'Escola Catalana d'Espeleologia, elabora el que està considerat com el primer document en defensa del medi natural, sobre la creació d'un abocador al massís del Garraf i les seves conseqüències medi ambientals. Nou mesos després de l'inici del llançament d'escombraries, l'informe dels espeleòlegs els dona la raó al contaminar-se les aigües de la surgència de la Falconera. 50 anys després la contaminació continua.

És possible que el Garraf, al ser un paisatge agrest, no va cridar l'atenció dels estudiosos que van executar el Regional Planning, perquè no constava en la documentació. Tampoc, en un inici, el va incloure la Diputació de Barcelona en el catàleg de parcs. Ho va fer posteriorment.

El gener de 1975 es fa el Congrés de Cultura Catalana que es va estructurar en vint seccions. La protecció dels espais naturals depenia de l'ordenació del territori. Hem de destacar que un dels documents va ser "El llibre blanc de la gestió de la natura", que ja tenia un perfil propi abans del Congrés.

Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac

Un dels antecedents de protecció del massís de Sant Llorenç, com he comentat anteriorment, és el denominat "Regional Planning" dels germans Rubió i Tudurí el 1932.

Mapa esquemàtic de la proposta del Pla Especial de 1972.
A la superfície del Parc (2.655 hectàrees) s'hi ha d'afegir les 4.500 hectàrees de la zona de pre-parc.

Tarrasa: UN «SAFARI-PARQUE» EN LA MONTAÑA DE «SANT LLORENÇ DEL MUNT»

En el recinto, debidamente cercado, habitarían fieras de raza africana

El propietario de la montaña de Sant Llorenç del Munt tiene el proyecto de instalar en aquel paraje un «safari-parque» al estilo de los que funcionan en otros muchos países del mundo, dotándolo principalmente de fieras de raza africana, que se hallarían en plena libertad dentro del recinto debidamente cercado y protegido con muros y zarzajas a fin de que la existencia del zoo-parque no pueda ofrecer peligro alguno a los terrenos y poblaciones colindantes o cercanos.

Las noticias que hasta el momento se tienen al respecto, es que el «safari-parque» sería instalado en la zona comprendida entre la masía denominada «Can Robert», y el «Cavall Bernat», ocupando una extensión de varios kilómetros. Para su instalación los promotores del proyecto se han puesto en contacto con una empresa inglesa especializada en el montaje de parques de este tipo, de los cuales ha instalado ya varios en diversas partes del mundo, habiéndose demostrado que su existencia ofrece toda garantía de seguridad y a la vez un gran aliciente para los aficionados a las fieras. Este motivo proporcionaría a la montaña de Sant Llorenç del Munt, y a toda la comarca de Tarrasa, un nuevo atractivo turístico que a la vez podría incrementar el conocimiento de sus otros valores históricos, artísticos y culturales, como el propio cenobio románico situado en «La Mola» del macizo de Sant Llorenç, el conjunto de iglesias visigótico-románicas de San Pedro de Egara, el Museo Provincial Textil, etcétera.

Construcción de un embalse

No se conoce aún si las negociaciones entre los propietarios de la montaña de Sant Llorenç del Munt y la empresa inglesa que debe cuidarse de la instalación del zoo-parque han cuajado en un pleno acuerdo. De ser positivas las gestiones, se espera que antes de un año podría verse culminada la realización.

De todos modos, la empresa no es fácil. Nadie ignora que la montaña de Sant Llorenç del Munt fue declarada en su día paraje pintoresco y que, además, está declarado Parque Natural Provincial por la Diputación de Barcelona y, por lo tanto, sometido a una serie de condicionamientos que garantizan su conservación y pureza del paisaje. No obstante, el proyecto del propietario de la montaña no se contradice, en principio, con la idea de la creación del Parque Provincial, puesto que en él se incluía ya la posibilidad de dotarlo de cierta fauna, si bien es de considerar que en aquel caso se refería a especies no peligrosas, propias de las montañas catalanas.

A pesar de todo esto, si bien no se tienen noticias concretas al efecto, se cree que el propietario de los terrenos habrá realizado las oportunas gestiones cerca de la Administración para obtener el oportuno permiso de instalación del proyectado «safari-parque». Se sabe, no obstante, que el Servicio correspondiente de la Confederación Hidro-

gráfica del Pirineo Oriental ha efectuado los oportunos estudios y comprobaciones sobre el terreno para que en el recinto del zoo-parque sea construido un gran embalse destinado a proporcionar a las fieras que allí sean instaladas los necesarios medios para saciar la sed y atender sus necesidades higiénicas y de refresco y solaz de sus cuerpos.

Un nuevo atractivo

De llegarse a realizar este proyecto, es indudable que la montaña de Sant Llorenç del Munt, a pesar de ver reducida una buena parte de sus terrenos para el disfrute libre de los excursionistas y los amantes de aquellos parajes, se vería totalmente revalorizada en el ámbito nacional e internacional, ofreciendo un nuevo atractivo que habría de beneficiar a las poblaciones cercanas y muy posiblemente también, como apuntábamos más arriba, al conocimiento y difusión de las otras bellezas artísticas que posee la comarca. — R.M. WENNBERG.

Per la seva banda, el catàleg de parcs de la Diputació va ser aprovat pel Ministeri de la Vivienda el 1963, a l'empara de la legalitat urbanística de la llei de 1956.

Degut a la proliferació d'operacions urbanístiques que no solament ocupen les parts baixes del massís, sinó que s'enfilen muntanya amunt, per la singularitat del paisatge i per l'afectació a les poblacions vallesanes, la Diputació, el 1969, inicia la seva actuació en defensa del massís. Dona compliment a l'acord de la Comissió Provincial d'Urbanisme del 13 d'octubre, iniciant els estudis adreçats a la redacció d'un pla especial per l'ordenació del massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac.

Aquest pla especial, fonamentat en la llei urbanística d'un règim dictatorial, va frustrar les expectatives urbanístiques. Amb la proposta de delimitació, s'entrava en confrontació amb dues urbanitzacions. Ens referim concretament a «Mas de la Mata», i a «Faldes del Montcau», situades al coll d'Estenalles, i per conseqüent dins la zona a preservar.

Alguns intentaven protegir el massís. Tenim constància de l'editorial de la Circular per als socis de la nostra entitat, defensant la muntanya, amb un títol tan suggeridor com «Aquella muntanya de Sant Llorenç del Munt» (juliol de 1969), que recull un article de Joan Santamaria, Soci d'Honor del Centre, que per la seva bellesa recomano llegir. Tota la circular està dirigida a la

protecció de Sant Llorenç del Munt.

Així mateix la Circular del gener de 1970, núm. 135, amb el títol “De nou”, reflecteix l’amor al massís amb una mena de principis que reclamen, no sols per l’excursionista, sinó per “els que intervenen en l’estructuració del parc...”.

El desembre de 1971 trobem altre article amb el títol “El nostre paisatge s’ennruna”, fent una defensa de la mare natura, i en referència a altres editorials de les Circulars del Centre. També voldria mencionar a aquells que pensaven en el seus negocis.

El setembre de 1971, un propietari de la muntanya de Sant Llorenç del Munt, proposa instal·lar un “safari-parque”, en un sector comprès entre la masia de Can Robert i el Cavall Bernat. El projecte el desenvolupa una empresa anglesa especialista en el muntatge de parcs d’aquest tipus. Copiat directament de la notícia: “Ofrece toda garantía de seguridad, a la vez un gran aliciente para los aficionados a las fieras. Esto proporcionará a la montaña de Sant Llorenç del Munt y a toda la comarca un nuevo atractivo...”.

El 25 de maig de 1973 es publica una carta a la Vanguardia en contra del projecte firmat pel Centre Excursionista de Terrassa.

Un cop iniciada la tramitació del pla especial, el 9 de juliol de 1970, el Consell de Ministres, reunit a Pedralbes, va promulgar un Decret que, a proposta de la Direcció General de Belles Arts del Ministeri d’Educació, declarava “Paratge Pintoresc” el massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l’Obac, d’acord amb la delimitació prevista al pla especial en curs i, alhora s’interessava la seva declaració com a Paratge Natural d’Interès Nacional, per part del Ministeri d’Agricultura, declaració que no arribà a produir-se.

El 25 de juny de 1971, el Ple de la Diputació va aprovar un dictamen que proposava l’aprovació inicial del pla especial. El 6 d’agost de 1971 es publica en el BOP la notificació de l’aprovació inicial del Pla i s’inicia la fase preceptiva d’informació pública.

Durant aquesta fase d’al·legacions formulades davant el període d’informació pública, audiència municipal i informes emesos per organismes oficials, es van presentar sis escrits d’al·legacions de diversos propietaris.

El 24 de juliol de 1972, una resolució del Ministeri de la Vivienda aprova el Pla Especial, el primer Parc Natural creat com a tal a l’estat espanyol i a Catalunya. Aquest contemplava una zona de parc de 2.655 ha situada genèricament en cotes superiors als 800 m, i també una zona de pre-parc de 4.500 ha situada a “grosso modo”, entre cotes de 400 i 800 m.

Amb el Pla inicialment aprovat,

DOMINGO, 30 SETIEMBRE 1973 LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

BARCELONA

TARRASA: Inánime oposición al tendido de una línea aérea de alta tensión en la montaña de Sant Llorenç del Munt

Corporaciones y entidades afectadas han comparecido en la fase de información pública del proyecto formulando sus impugnaciones

La protesta por el intento de instalar una línea aérea de alta tensión a través del maso de Sant Llorenç del Munt y Sierra de l'Obac se ha ido generalizando y, sobre todo, ha ido teniendo fuerza legal por medio de sucesivas aprobaciones de oposición al proyecto de Fuerzas Eléctricas de Cataluña, expuestas a información pública por la Delegación Provincial de Industria.

El pasado día 4 del presente mes se publicaba al respecto de apertura del información pública del proyecto de Fuerzas Eléctricas de Cataluña, S.A. para la instalación de un tendido de línea aérea entre E. R. Puente Nueva y E. R. Puente Sur a tensión de 300 Kv. y capacidad potencial de 1.320 MVA en cada circuito, elevación a los términos municipales de Seneç, Castell del Val, Matadepere, Terrasa, Viveritoles, Olesa de Montserrat, y Saguerpau. Las características que se especificaban en el anuncio eran de una línea de 300 Kv., tendido aéreo, dos circuitos directos, diez subestaciones de alimentación de 543 milivatios cuadrado. Con una longitud total de la línea de 29.144 kilómetros y un presupuesto de 145.775 millones. La solicitud se acompañaba a la descripción de la instalación y del trazado de utilidad pública.

Allegaciones presentadas

La oposición al proyecto la inició el Ayuntamiento de Terrasa, por anuncio del plan celebrado el día 8, en el sentido de comparecer en el inicio del procedimiento de información pública y de formular alegaciones de oposición a la instalación de la línea eléctrica de alta tensión que se pretende, a través de la montaña de Sant Llorenç del Munt en sentido Oros-Est. Acción que, asimismo, inició la sucesiva aprobación del Consistorio.

Posteriormente sabemos que han sido presentados nuevos escritos de oposición al citado proyecto. Concretamente una de las entidades terrasanas que de un modo más rotundo se oponen a este importante proyecto es el Centro Excursionista de Terrasa que, por su propia peculiaridad, se erige en defensor de la naturaleza que rodea a la ciudad y de un modo muy especial de esta zona de Sant Llorenç del Munt y de l'Obac por las que tanto como alientan los tendidos por las que se trata de un tendido muy especial sea su trazado y de un modo muy especial los asuntos del movimiento. En consecuencia, la Junta directiva del Centro Excursionista local, según en su último reunión, presentar ante el Comité de oposición al proyecto de FECSA. También han presentado escritos de oposición a este proyecto otros Ayuntamientos afectados directamente y que como los de Sabadell y Terrasa formo parte de la Comisión Gestora creada por la Diputación de Barcelona para la defensa del Parque Provincial de Sant Llorenç del Munt.

La Diputación también se opone

Finalmente ha sido la propia Diputación Provincial de Barcelona la que, en la sesión plenaria celebrada el pasado martes día 28, en el orden del día complementario, presento un dictamen proponiendo comparecer en el trámite de información pública abierto en el expediente iniciado por Fuerzas Eléctricas de Cataluña (FECSA) ante la Delegación Provincial de Industria para la instalación de la línea eléctrica de alta tensión de 300 kilovatios, que afecta al Parque Provincial de Sant Llorenç del Munt y Serra de l'Obac. El dictamen mesado también a

aprobación del pleno provincial y representa la conclusión y el resumen de la noticia de todos los afectados de forma directa o indirecta, de aquellos asentamientos representativos de las zonas afectadas y de cuantos creen deban ser defendidos aquellos puntos de cualquier atentado contra la naturaleza y contra su belleza que merece ser preservada. Con este fin fue declarado la zona Paraje Artístico e Histórico y convertida posteriormente en parque natural, no justificándose en absoluto la instalación a una obra de interés público, cuando ya bien sabido que aún cuando el trazado de la línea pueda resultar gravada económicamente, puede recurrir por obra ajena a los que no perjudicaría estéticamente ni en otra forma alguna.

Como podrá verse, la oposición al proyecto de FECSA es unánime. Es pues, de esperar que sea atendida por la Delegación de Industria y se otorgue la resolución pertinente. — R.M. WENNERG.

MINISTERIO DE LA VIVIENDA

DIRECCION GENERAL DE URBANISMO

SUBDIRECCION GENERAL DE PLANEAMIENTO
Y REGIMEN DEL SUELO

SECCION JURIDICA DE PLANEAMIENTO
Y REGIMEN DEL SUELO

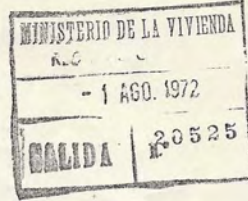
DIPUTACION PROVINCIAL
DE BARCELONA
REGISTRO GENERAL

3 72

ENY

A U

12740

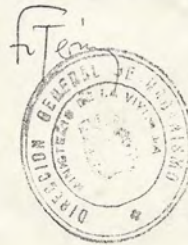
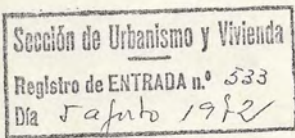
Excmo. Sr.:

Para su conocimiento y como notificación, adjunto le remito copia diligenciada de la resolución del Excmo. Sr. Ministro de fecha 24 de julio de 1972 adoptada en relación con el Plan de Ordenación Especial del Ma cizo de San Llorenç del Munt i Serra de L'Obac.

Contra esta resolución cabe la interposición en el plazo de un mes -a contar de la fecha de notificación de la presente-, del recurso de reposición; y en su día, el contencioso - administrativo, que habrá de interponerse ante el Tribunal Supremo, en el plazo de dos meses contados desde el día siguiente a la notificación del acuerdo resolutorio del recurso de reposición si es expreso, o si no lo fuere, en el plazo de un año a contar de la fecha de interposición del recurso de reposición.

Dios guarde a V.E. muchos años.

Madrid, 27 de Julio de 1972
EL SUBDIRECTOR GENERAL,

Excmo. Sr. Presidente de la Excmo. Diputación Provincial de BARCELONA.

FECSA va voler fer passar una línia de 380.000 volts pel mig de Sant Llorenç del Munt. Aquest projecte, la línia Esparraguera-Sentmenat, es presenta a informació pública el setembre de 1973. Preveuen que les torres passin pel cim del massís. El comentari de la premsa incideix en que es parteix en dos la visual del massís, i que la proposta del restaurant al cim de la Mola quedava afectada. Els nombrosos recursos, entre ells el del CET i la Diputació, van aconseguir baixar de nivell les torres, i actualment passen properes a Can Torras.

El 30 de setembre de 1973, a la Vanguardia es publica una notícia en la que es recull l'aparició de la línia, i es presenta el Centre com "se erige en la defensa de la naturaleza, y de un modo especial de estas sierras de Sant Llorenç del Munt i l'Obac". Aquest mateix article recull que la Diputació també s'oposa a la línia.

Adquisició de finques

Des de l'inici, la política de consolidació del Parc va ser l'adquisició del territori comprès dins de la seva àrea. Això va comportar llargues negociacions, i que en la majoria dels casos es van fer realitat el gener de 1973; altres es van allargar uns anys després, i algunes no van poder ser adquirides donat que els propietaris van establir un llarg contenciós, demanant unes fortes compensacions econòmiques. Amb el transcurs dels anys, al final, per manca de pagaments hipotecaris als bancs, s'han acabat comprant. En aquesta fase inicial de compra, les finques adquirides pertanyien a 11 propietaris. Del total del Parc, que tenia una superfície de 2.655 ha, es van poder adquirir 1.842 ha, pagant-se a 35.000 pessetes ha.

L'1-02-77, L'INUR cedeix a la Diputació de Barcelona les mencionades finques, publicant-se en el BOE (12/05/77) un Reial Decret de 28/03/77 del que cal remarcar alguns articles. En l'article 2 "La Diputación de Barcelona, deberá aceptar dicha donación...", i a l'article 3 es determina l'ús de les finques: "El destino de dichos terrenos será el de parque natural, no pudiendo variar su uso y destino..."

El "Patronato-Consorcio"

Un altre capítol força interessant d'aquest període, va ser la discussió de la figura jurídica per tirar endavant la gestió.

Cap a mitjans del mes d'abril de 1973 s'elabora un projecte d'"Estatutos del Patronato de la Montaña de Sant Llorenç del Munt", que constava de 28 articles, en els que es definien la personalitat del patronat, els òrgans de gestió i govern, els recursos econòmics, la seva gestió econòmico-financera, el règim jurídic i les aprovacions, modificacions i dissolució. El domicili s'instal·lava a la seu de la Diputació de Barcelona. Eren objectius primordials del Parc la seva promoció turística i paisatgística, la xarxa de comunicació, etc.

Es creava una Junta rectora formada per un president, dos vicepresidents, els alcaldes dels municipis, incloent Sabadell, que eren vocals, així com diversos representants de les delegacions ministerials. L'article 19 preveia la constitució d'una Comissió Consultiva, entre entitats econòmiques, culturals i esportives.

A l'Arxiu del CET del mes d'octubre de 1975, en la seva editorial, es fa la pregunta de si "arribarà a formar part de la Junta Gestora del Parc Natural", i recull alguns articles publicats en que es demanava la presència del Centre en el Patronat.

Així, el Sr. Joan Soler i Tramunt, en nom del CET, presenta una instància, el

Servicio de Parques Naturales
Registro de ENTRADA nº 064
Día 22-XII-75

DIPUTACIÓN GENERAL
TIMBRE DEL ESTADO
REPT. GENERAL

E 8309620

ENVIADO A LOS SERVICIOS DE
PARQUES NATURALES
16ª CLASE
NATURALES
SERVICIOS DE
AMBIENTE

LETRE. SR:

EL QUE SUSCRIBE, JUAN SOLER TRAMUNT, MAYOR DE EDAD, EN POSESION DEL D.N.I. Nº 39.050.141, EN SU CALIDAD DE PRESIDENTE DEL " CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA ", RADICADO EN TARRASA CALLE SAN PEDRO, 36 BIS, ATENTAMENTE Y CON EL MAYOR RESPETO Y CONSIDERACION A V.S. ACUDE Y

E X P O N E :

Que esta Entidad CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA, desde 1.910 viene dedicándose a fomentar el estudio, conocimiento y respeto de la naturaleza y por su proximidad geográfica ha dedicado preferente atención a la cordillera de la que forma parte Sant Llorenç del Munt y Serra de l'Ubac. Ya en 1.936 este Centro Excursionista editó la " Guia Monográfica de Sant Llorenç del Munt " consistente en un libro de 280 páginas y que es un estudio exhaustivo de geología, tectónica, hidrología, meteorología, espeleología, fauna, flora, prehistoria, historia, descripciones del cenobio, ermitas, castillos y masías, leyendas, comunicaciones e itinerarios, realizado todo ello por equipos de especialistas en las diferentes disciplinas. Junto con el libro se editaron dos mapas a escala 1:15.000 y 1:33.000 con la señalización de los caminos de acceso, itinerarios, senderos excursionistas, etc. En la actualidad dicha guía y subsiguientes mapas todavía son de uso cotidiano por los excursionistas.

También este Centro Excursionista de Tarrasa, colaboró activamente junto con otras entidades y Amics de Sant Llorenç del Munt en el adecentamiento y reconstrucción del cenobio benéfico de la Mola. Se celebran anualmente en dicho cenobio diversas efemérides y conmemoraciones.

En varias ocasiones a lo largo de tantos años ha sido solicitada nuestra colaboración para realizar algún salvamento o localizar algún grupo de excursionistas extraviados ya que en buena lógica se ha pensado que quienes mejor conocían y podían ayudar eran los excursionistas del Centro Excursionista de Tarrasa.

En la actualidad, cuando parece ser ya un hecho la constitución del Parque Natural de Sant Llorenç del Munt, creemos que por servicios a esta montaña en tantos años de dedicación y esfuerzo, este Centro Excursionista debería formar parte del órgano rector del Parque, en la creencia de que nuestra

colaboración con este organismo sólo beneficios comunes podría aportar. Creemos que ya es imprescindible la indicación de nuevos caminos racionalmente trazados, la vigilancia, conservación, la limpieza para los cuales creemos que nuestra colaboración, podría ser muy efectiva.

Por otra parte parecería una incongruencia que nuestra entidad que tanto se ha preocupado por esta montaña y de su protección quede ahora al margen de Juntas y Patronatos sin tener representación ni participación en estos órganos rectores.

Por todo lo cual a V.S.

S U P L I C A:

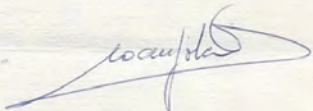
Que teniendo en cuenta los méritos y razones y la voluntad de servicio que concurren en este Centro Excursionista de Tarrasa, se digne tomar en consideración la petición que formulamos de tener una representación efectiva en los organismos rectores del Parque de Sant Llorenç del Munt.

Es gracia que espera alcanzar del recto proceder de V.S. cuya vida guarde Dios muchos años.

En Tarrasa, a dâce de Diciembre de mil novecientos setenta y cinco.

CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA

Presidente

Excmo. Sr. Presidente de la Diputación Provincial de Barcelona.

22/12/1975, demanant al president de la Diputació de Barcelona, que el Centre Excursionista de Terrassa “debería formar parte del órgano rector de Parque...”

En les actes de la Junta rectora i en les ordres del dia, cal destacar algunes qüestions que, pel seu interès o anecdotari les transcrivim:

En la del dia 11 de maig de 1974, presidint la mateixa el Ministre de la Vivenda, Luis Rodríguez de Miguel, és nomenat secretari de la comissió Lluís Paluzie i Mir, i com assessor tècnic Francesc Gurri i Serra. En aquesta reunió es constitueix una comissió redactora d'estatuts, es demana més vigilància per a la prevenció d'incendis, i s'estudia la possible instal·lació a la Mola d'un observatori astronòmic per part de l'Agrupació Astronòmica de Sabadell. En el següent apartat, el Governador Civil, Pelayo Ros, sol·licita al Ministre la construcció d'una “Hospedería” i d'un col·legi major per a la secció femenina.

En la reunió celebrada el 4 de juliol de 1975, es dona compte de la finalització de les obres de la pista d'accés al Coll d'Eres. S'informa que manquen alguns ajuntaments que ratifiquen els estatuts del consorci “Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac”. Es torna a parlar de l'observatori a la Mola. L'accés i la propietat privada són els principals obstacles. Queda constància de que diverses entitats de Terrassa i Sabadell demanen la seva inclusió a la Comissió Consultiva del Consorci. També s'aprova recordar als ajuntaments que la pràctica del “trial” està prohibida dins l'àrea del Parc Natural.

I per últim, en la reunió del 22 de desembre de 1975 es van tractar, entre d'altres, els següents temes:

- Una jornada de neteja realitzada per la UES.
- Una petició de prospecció d'aigües a La Mata.
- Un informe sobre la necessitat de la carretera d'enllaç nord.

El permís per la prospecció d'aigües a la Mata, al meu entendre, era per poder potenciar la urbanització. La situació de la prospecció es troba entre el torrent del Sot de la Teula i el torrent dels Traginers. El pou existeix i les mesures que en el seu moment es van fer deien que el nivell d'aigua es trobava a uns 60 metres de profunditat.

El Pla del 1982

Amb l'aprovació del Pla Especial del 1972, que protegia el casquet culminant de la muntanya, no es van parar les ànsies urbanístiques dels propietaris del massís. Els plans urbanístics Mas de la Mata i Faldes del Montcau, eren els més avançats. La delimitació del pla en cotes de nivell era difícil de gestionar. Cal tenir en compte els mitjans topogràfics de que es disposava en aquella època.

Es va iniciar un moviment social per l'aplicació del Parc Natural. El 12 de febrer de 1974, un grup de professors de la Universitat de Barcelona va enviar un escrit al president de la Diputació, demanant-li l'ampliació del Parc. Des d'un punt de vista legislatiu, la revisió de la llei del sòl del 1975, i altres textos del 1976, oferien un nou marc urbanístic.

Van passar els anys i les conquestes socials també volien arribar a la protecció dels espais naturals. El juliol de 1977, la Diputació de Barcelona aprova el Pla Especial del Parc Natural del Montseny, sector Barcelona.

L'any 1978 es crea la Coordinadora per a la salvaguarda del massís de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac, formada per entitats excursionistes, culturals i ecologistes de Sabadell i Terrassa. El 25 de setembre d'aquest any es dona a conèixer l'Associació per

la propietat privada a Catalunya i del Foment Forestal del massís Sant Llorenç del Munt, que editen un opuscle amb el títol “Blanc i Negre”, a través del qual s’assegura que la propietat pública del massís, és sinònim de destrucció de la seva massa forestal, i també de la fauna. Darrera aquesta associació hi ha propietaris i promotors d’urbanitzacions amb clars interessos a la zona.

També la societat civil es mou el 19 de novembre de 1979. Es mobilitzen unes 4.000 persones al Coll d’Estenalles demanant la paralització de les urbanitzacions i l’ampliació del Parc.

Mentre, el 31 d’agost de 1979, la Diputació de Barcelona acorda iniciar el procés de revisió del Pla Especial de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l’Obac, i el 28 de febrer de 1980, conjuntament amb els ajuntaments implicats, prenen mesures molt importants, con la suspensió de llicències de parcel·lació. Un any després, el nou pla es sotmet a l’aprovació inicial, i el 4 d’octubre de 1982 arriba l’aprovació definitiva.

El primer que cal ressaltar del nou Pla és l’ampliació de la superfície protegida a 9.638 ha, amb la incorporació de la zona de preparc del Pla del 1972. La delimitació es fa seguint criteris geogràfics i no de cota, la qual cosa significa una millor gestió del territori. S’establien tres zonificacions, i la dotació pressupostària va comportar més bona gestió, sobretot per a la incorporació de personal, guardes, manteniment, tècnics. L’octubre de 1987 es nomena un director.

El Parlament de Catalunya va aprovar la llei Catalana d’Espais Naturals (12/1985),

Instal·lació d'un cartell al parc (al Coll d'Estenalles) el 1982. El posa la colla de manteniment del Montseny. Sant Llorenç del Munt encara no tenia personal propi.

i en base a aquesta llei, aprova el Decret 106/1987 de 20 de febrer, que declarava Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac, corresponent-li l'administració-gestió a la Diputació de Barcelona.

El Pla Especial establia dos òrgans de participació. Un era el Consell Coordinador, compostat per les administracions: ajuntaments, Diputació, Generalitat i el Consell Consultiu, format per la societat civil: propietaris, entitats esportives, culturals, científiques, etc. El Consell Coordinador es constitueix a Terrassa el 12 d'abril de 1983, i finalitzant la reunió, els assistents pugen a la Mola.

M'ha semblat interessant explicar la fase final de l'adquisició de la finca de la Mola. El 16 de març de 1983 surt a subhasta pública un total de 264 ha de terreny de propietat privada, que va des de Can Pobla fins els Òbits passant per la Mola. La subhasta està gravada amb una hipoteca d'una entitat financera.

La Diputació de Barcelona fa acte de compareixença a la subhasta amb la voluntat de fer-se amb les 264 ha i puja fins a 31,2 milions de pessetes, quantitat que és considerada, des de la Diputació, suficient per adquirir aquella porció de sòl del massís. Malgrat això, un particular, puja fins a la quantitat de 140 milions de pessetes. És el Sr. E. S. Més tard es descobrirà que tot plegat és un muntatge i l'objectiu de la puja no era altre que obligar a la Diputació a pagar més diners dels 31,2 milions oferts.

El 17 de març s'obre un període d'especulacions sobre la destinació final dels terrenys subhastats i adjudicats, provisionalment, al Sr. E. S. El president de la Diputació, Antoni Dalmau, fa unes declaracions en el sentit que la Diputació no puja més de 31,2 milions de pessetes en la subhasta per "criteris de justesa i de moderació en l'ús de l'erari públic".

El 28 de març, la Diputació afirma que la subhasta celebrada el dia 16 és nul·la davant el fet que el Sr. E. S. no ha dipositat els 137 milions de pessetes restants per adjudicar-se els terrenys de la Mola. Es confirma així la tesi del muntatge per obligar a la Diputació a pagar més del preu just per les 264 ha.

El jutjat de primera instància núm. 3 anuncia que serà convocada una nova subhasta. La Diputació manifesta la seva voluntat de concorre-hi, malgrat dir que té l'esperança de poder assolir un acord amb el senyor José M. Cuadras abans que aquesta es celebri. Al setembre, la Diputació de Barcelona negocia i arriba a un acord amb el Sr. Cuadras l'adquisició de les 264 ha, abans que surtin novament a subhasta pública.

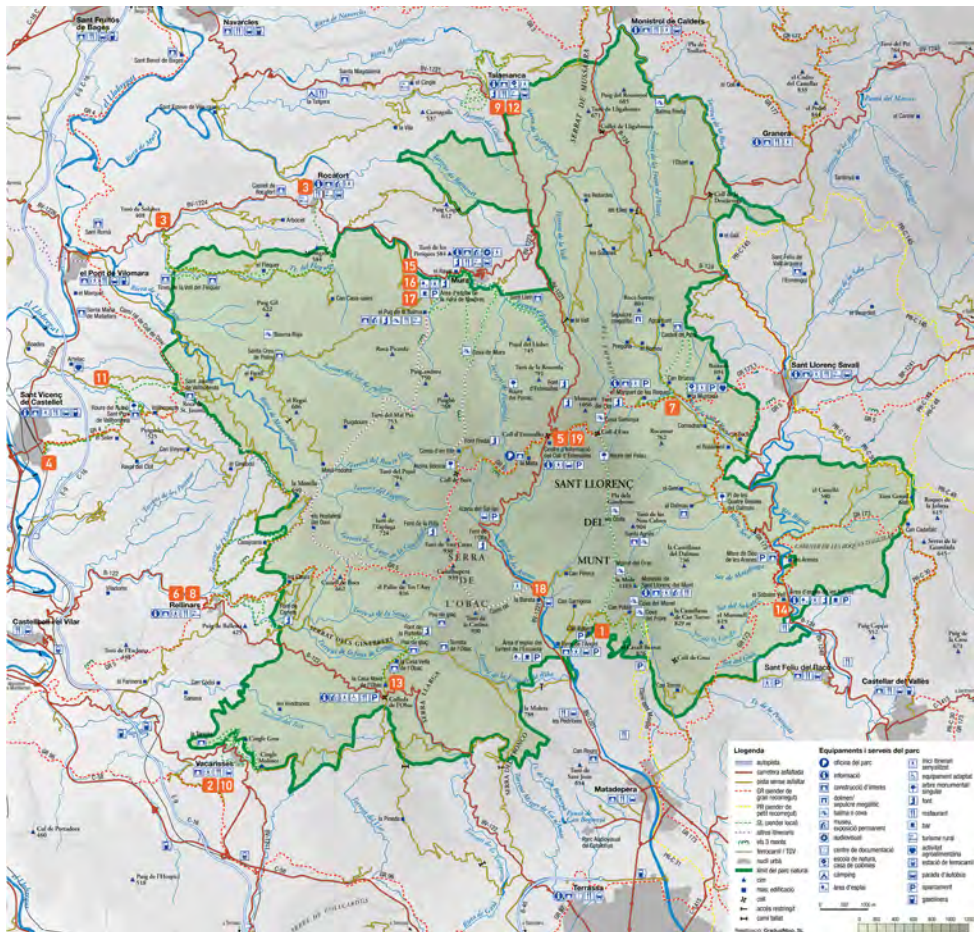
L'adquisició de la finca comporta també uns acords amb la propietat sobre la utilització del camí d'accés a Can Pobla i als aparcaments de Can Robert i Can Pobla.

El Pla del 1998

La tercera ampliació del Parc es va iniciar el 1993. Aquí, la gran majoria dels ajuntaments van manifestar-se a favor, sobretot en el sector del Bages. Segurament l'anunci d'un macro projecte de cementiri a la finca de La Vall, entre els termes de Mura i Talamanca, va ser premonitori per l'inici d'aquesta revisió.

Recordarem satisfactòriament aquesta actitud, doncs a l'ampliació de 1982, els ajuntaments van actuar indiferents o contraris. Inclús alguns que no hi eren, com els de Talamanca, Monistrol de Calders i Granera, van demanar ser-hi.

La tramitació no va ser fàcil. Els ajuntaments, con ja he exposat, estaven força a favor, però els grups naturalistes i les entitats excursionistes es mostraven totalment en contra. Es posaven en dubte els objectius de conservació, així com la construcció de

Mapa actual del Parc. Des de l'any 1998 la superfície és de 13.694 hectàrees.
(Procedència: fulletó informatiu del Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona).

l'eix viari nord, que uniria les carreteres de Monistrol de Calders amb la de Talamanca (és bo recordar que aquest eix ja estava programat per la Generalitat Republicana en el seu pla de carreteres de l'any 1932). Un dels objectius de l'ampliació era la dinamització econòmica, sobretot en el vessant nord, per intentar transvasar una part dels visitants provinents principalment del sector sud al nord.

Va ser significatiu que aquestes entitats no sols no es plantejessin temes medi ambientals, sinó que qüestionessin el model de gestió, dient que aquesta hauria de passar per la Generalitat, administració que no es caracteritzava per la seva disponibilitat econòmica a cap del seus espais protegits, que estava molt per sota dels estàndards pressupostaris de la Diputació.

Durant el transcurs de la modificació del Pla especial del Parc Natural de 1998, ja es va tenir en compte l'existència de diversos elements geològics i/o paisatgístics que s'haurien de protegir. Inclús pel fet de constituir un hàbitat per determinades espècies vegetals o animals.

El 1999 el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, i la Universitat Autònoma de Barcelona, van signar un conveni per la realització del projecte d'**inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya**. Arran d'aquest conveni, els responsables em van demanar la realització dels estudis pertinents de geotop/geozona del massís de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac.

La fitxa d'identificació del geotop/geozona vinculats a:

- La Mola i el modelat.
- El Montcau: cova Simanya, cova del Triangle; fenòmens càrstics.
- Cova del Drac; les falles de desplaçament vertical.
- Riera de les Arenes: quaternari.
- Les Pedritxes: el basament del massís.
- El Paller de Tot l'Any; el modelat.
- Font de Carlets, el carst; surgències.

El desembre de 2001 és aprovat el primer Inventari d'Interès Geològic de Catalunya, incloent Sant Llorenç del Munt i l'Obac a la conca de l'Ebre amb el núm. 223.

El pla de 1998 va ser aprovat per la Diputació de Barcelona amb el vot en contra de Iniciativa per Catalunya, que recollia la sensibilitat dels grups ecologistes que s'oposaven al mateix. El Departament de Medi Ambient de la Generalitat es va pronunciar en contra amb unes argumentacions legalistes i, fins i tot, ideològiques, més que de caràcter proteccionista.

Davant aquestes posicions la Diputació va necessitar fer més negociacions amb tots els implicats: ajuntaments, entitats conservacionistes, inclús la Generalitat, el que va significar una més gran participació de tots. No es van provocar grans canvis, però sí la percepció participativa. Per fi, el 19 de juny de 1998, va ser aprovada definitivament la modificació del Pla pel Departament de Política Territorial de la Generalitat.

Com a anècdota mencionaré que s'incorporava l'agulla del Cavall Bernat que havia quedat fora de les anteriors ampliacions.

Algú es podrà preguntar, hi haurà més ampliacions? Segur que sí. Ja s'hi treballa, des de fa temps, per anar cap a Montserrat per Sant Salvador de les Espases, i per anar cap al Montseny pels Cingles de Bertí, els denominats inicialment corredors biològics.

Ara complim el 50è aniversari d'aquella primera declaració. Ha canviat molt la forma d'entendre el medi natural i la seva protecció; hem passat de les 2.655 ha inicials a les 13.694 actuals, i han vingut noves lleis que ja formen part de tots nosaltres. Crec que és bo per a la ciutadania i pels socis del CET que, sabent que tenim un espai natural a protegir al costat nostre, que sigui coneixedora d'una mica de la seva història (recollida aquí bastant sintetitzada), i que es pugui valorar, encara més, el Parc Natural.

BIBLIOGRAFIA

Àrea d'Espais Naturals. Memòries dels Parcs Naturals de varis anys. Diputació de Barcelona.

Boada, Martí i Rivera, Monica. "L'origen dels espais naturals protegits". Revista Medi Ambient, tecnologia i cultura, 27. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya. Novembre 2000.

Castelló i Vidal, Ignacio. "El patronat de la muntanya del Montseny entre 1928 i 1959". Monografia del Montseny núm. 11. Viladrau 1996.

Centre Excursionista de Catalunya. "El bosc del Gresolet". Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. Barcelona. Agost 1921.

Centre Excursionista de Terrassa. "Guia Monogràfica de Sant Llorenç del Munt". Terrassa 1935.

Centre Excursionista de Terrassa. Diversos butlletins i Arxius de 1960 a 1973. Terrassa.

Fernández, Joaquim i Pradas, Rosa. "Historia de los Parques Nacionales Españoles: la administración conservacionista (1896-2000). Serie histórica. Madrid. Organismo autónomo de Parques Nacionales. Ministerio de Medio Ambiente. 2000.

Mata-Perelló, JM. "La minería y la mineralogía en el Geoparc de la Catalunya Central". Actas del XIV Congreso Internacional sobre patrimonio minero, pàgs. 173-186. Castrillón, Asturias 2013.

Folch i Guillèn, R. "Ecologisme, ús i abús". Revista del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, núm. 20 (1998).

Institució Catalana d'Història Natural. "Natura, ús o abús?" Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans. Editorial Barcino. Barcelona 1976.

Pérez de Pedro, Pau. "25 anys de Parc Natural". III Trobada d'estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Barcelona 1999.

Pérez de Pedro, Pau i Santamaria, Joan. "La protección de elementos geológicos en el Parque Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac" III Reunión Nacional de la Comisión de Patrimonio Geológico de España. Girona 1999.

Pérez de Pedro, Pau. "El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac" Inventari d'espais d'interès geològic. VI Trobada d'estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Barcelona 2007.

Pérez de Pedro, Pau. "Olor de podrit. El despropòsit del Garraf" . Barcelona 2008.

Pérez de Pedro, Pau. "Cinquanta anys de Parc Natural" Diari de Terrassa. Juliol 2022.

Rubió i Tudurí, Nicolau Maria. "El Pla de distribució de zones del territori català (1932). Revista Novatècnia. Barcelona 1976.

Memòria d'activitats 2023

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA

Durant l'any 2023 la Secció de Fotografia ha continuat realitzant la seva activitat, que consisteix en:

- Reunions setmanals (dilluns).
- Projeccions de Fotografies.
- Preparació i control LXXXIII Concurs de Fotografia.
- Sortides entre setmana.
- Durant aquest 2023 s'han realitzat sortides al delta de l'Ebre, Flix, Barcelona, Blanes, a la Vall d'Ordesa i a la Vall d'Aran.
- Pernilada Nadalenca.

SECCIÓ INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES (SIS)

Durant l'any 2023 la Secció de Fotografia ha realitzat la següent activitat:

- Gener:
 - 1 de gener: Avenc de Can Prat, avenc de roques Blanques i avenc de Can Torrella. (Cicle Nadalenc)
 - 6 de gener: Avenc de les Ermínies, Sense Nom i de les Vinyes Velles. (Cicle Nadalenc)
 - 8 de gener: Avenc de l'Aguilar. (Cicle Nadalenc)
 - 14 i 15 de gener: Avenc Montserrat Ubach i Bòfia del Port del Compte. (Cicle Nadalenc)
- 29 de gener: Taller d'espeleologia: Maniobres avançades impartit pel Monty.
- Febrer / Març: del 28 al 19 de març 62e Curset d'iniciació a l'Espeleologia nivell 2 amb 9 participants.
- Abril:
 - Diferents avencs de l'Illa de Mallorca.
 - Diferents avencs de l'Arieja.
- Maig: Taller de barranquisme: Maniobres avançades impartit pel Monty.
- Juny: Sortida col·lectiva de Barrancs a la zona de Bujaruelo.
- Juliol: Dimarts a la fresca:
 - 27 de juny: Avenc de l'Endaló.
 - 4 de juliol: Avenc de les Piques.
 - 11 de juliol: Avenc de la Serra del Gall.
 - 18 de juliol: Avenc de la Canal de les Teixonerres.
 - 25 de juliol: Avenc de la Falconera.
 - 1 d'agost: Avenc de Can Torras.
- Setembre:
 - Sortida col·lectiva al massís d'Arbas (França) on es realitzen diferents travesses.
- Octubre: 12, 13, 14 i 15 d'octubre: Cantàbria: Cueva del Toyo – Cuvón de Pruneda.
- Novembre:
 - 4 i 5 de novembre: Sortida col·lectiva al parc natural dels Ports on es duen a terme diferents cavitats.
 - Del 7 al 26 de novembre: 63e Curset d'iniciació a l'espeleologia nivell 1 amb 9 participants.

- Desembre: Sortida col·lectiva a Múrcia per visitar diferents cavitats de la zona.

TRAVESSADES FAMILIARS

La vocalia de Travessades Familiars, planifiquen excursions en els cicles anuals que es comprenen entre els mesos de setembre a juny, amb dues modalitats: la de caminadors i la culturals.

Durant l'any 2023 S'han fet un total de 10 sortides, que inclouen excursions per als caminadors i visites guiades i caminades per al grup de Culturals, que inclouen un dinar de restaurant. En total han participat 485 persones, amb una mitjana de 48,5 persones per sortida, i una mitjana d'edat de 73 anys. Un 88% son Caminadors i un 12% son Culturals. També s'ha projectat l'audiovisual del Cicle 2022/2023.

Relació de sortides travessades familiars 2023:

2023	CALENDARI	COMARCA	DISTÀNCIA
Gener	Caminadors: Pals - Quermany Gros	Baix Empordà	8,5 km
	Culturals: El Xiulet de Pals		
Febrer	Caminadors: Tamariu - Aigua Xelida	Baix Empordà	7,5 km
	Culturals: Museu del Suro de Palafrugell		
Març	Caminadors: Collsuspina - Sant Cugat de Gavadons	Osona	14 km
	Culturals: Coves del Toll		
Abril	Caminadors: Sitges - Vilanova i la Geltrú	Garraf	9,5 km
	Culturals: Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú		
Maig	Caminadors: Castellfollit de la Roca - Baumes de Caixurma	Garrotxa	12 km
	Culturals: Castellfollit de la Roca		
Juny	CLOENDA Andorra	Andorra	5 km/5 km
	Caminadors: Sorteny i Tristaina		
Setembre	Culturals: Jardí Botànic de Sorteny i Ordino		
	Caminadors: Salts de la Ribera del Catllar	Ripollès	11 km
Culturals: Cossi d'en Batlló			
Octubre	Caminadors: Sant Vicenç d'Aladernet	Bages	12 km
	Culturals: Castell de Balsareny		
Novembre	Caminadors: Roques encantades - Bolet de Toia	Garrotxa	10 km
	Culturals: Mare de Déu del Far		
Desembre	Caminadors: Monestir - Santa Cova - Sant Miquel - Monestir	Anoia / Bages	7 km
	Culturals: Monestir de Montserrat		

SENDERS - GR

Dels mesos de gener a juliol de 2023 vam fer 8 etapes del Sender de Gran Recorregut GR 5, "El Sender dels Miradors", una travessa per les serralades del Litoral i Prelitoral, entre Sitges i Canet de Mar, tot passant per Montserrat i el Montseny. Ja vam començar aquesta travessa el mes de setembre del 22, i a partir del gener vam fer les etapes següents:

- Gener, de Gelida a Collbató, amb 25 participants
- Febrer, de Collbató a Rellinars, amb 24 participants
- Març, de Rellinars a Sant Llorenç Savall, amb 21 participants
- Abril, de Sant Llorenç Savall a Sant Miquel del Fai, amb 26 participants
- Maig, dues etapes, de Sant Miquel del Fai a Fogars de Montclús, amb 25 i 20 participants

- Juny, de Fogars de Montclús a Sant Celoni, amb 24 participants
- Juliol, de Sant Celoni a Canet de Mar, amb 18 participants

Dels mesos de setembre a desembre de 2023 vam fer 4 etapes del Sender de Gran Recorregut GR 171, "Trescant pel sud de Catalunya", des del Refugi de Caro al Santuari de Pinós, que són les següents:

- Setembre, del Refugi de Caro a Paüls, amb 29 participants
- Octubre, de Paüls a Prat de Comte, amb 28 participants
- Novembre, de Prat de Comte a Vall de la Torre, amb 25 participants
- Desembre, de Vall de la Torre a Garcia, amb 26 participants

En aquestes 12 sortides programades del 2023 van participar a la Vocalia de Senders un total de 291 persones, que fan una mitja de 24 persones per sortida.

MUNTANYA INCLUSIVA

S'han fet un total de 19 activitats, una coordinada amb la Secció de Natura del CET, una altra amb la secció de marxa nòrdica. També hem organitzat una activitat conjuntament amb el Centre Excursionista Rellinars i una altra amb el Centre Excursionista Viladecavalls.

També s'ha participat a la Vallès Drac Race (1ª edició inclusiva) i dues sortides d'alta muntanya. Hi han participat un total de 102 persones amb ceguesa i/o sordceguesa, 306 guies voluntaris/es (total 408 persones). I a banda de les 19 excursions, hem fet presentacions de la nostra secció a l'Escola Airina i als Amics del Camí de Sant Jaume.

						TOTALS:102 306 408 2 6 8						
						COOR				B1		
						DINAD				/B		
						OR	B1/B2	G1/G2	2	G1/		
									02	G2		
ANY	MES	DIA	DIA SET.	TIPUS ACTIVITAT	DESTINACIO							
2023	GENER	21	DISSABTE	SORTIDA	LLACS DE LA PEPA I LA LOLA	NEUS	3	10	13	-	-	-
2023	GENER	26	DIJOUS	SORTIDA	TURO ROQUES BLANQUES	PERE	2	11	13	-	-	-
2023	FEBRER	7	DIMARTS	PRESENTACIO	PRESENTACIO SECCIO A L'ESCOLA 5e - 6e ESO	MARC	-	-	-	1	2	3
2023	FEBRER	9	DIJOUS	SORTIDA	TORRENT DE GOTELLES	NEUS	4	10	14	-	-	-
2023	FEBRER	18	DISSABTE	SORTIDA	RELLINARS BOADES I CASES	MARC	6	25	21	-	-	-
2023	FEBRER	26	DIUMENGE	SORTIDA	VALLES DRAC RACE 5KM INCLUSIV#	MARC	4	12	16	-	-	-
2023	MARÇ	18	DISSABTE	SORTIDA	TURO DE TRES CREUS	MARC	4	11	15	-	-	-
2023	MARÇ	22	DIMECRES	PRESENTACIO	ALBERG VALLPARADIS.	XAM	-	-	-	1	4	5
2023	MARÇ	23	DIJOUS	SORTIDA	ETAPA II ANELLA VERDA	PERE	5	12	17	-	-	-
2023	ABRIL	13	DIJOUS	SORTIDA	TURO DE L'HOME	MARC	5	11	16	-	-	-
2023	ABRIL	30	DIUMENGE	SORTIDA	4ª JORNADA INCLUSIVA CECS CAT + XINO-XANO	XAM	6	13	19	-	-	-
2023	MAIG	4	DIJOUS	SORTIDA	SECCIO NATURA - NARCISUS POETICUS	MARC	5	13	18	-	-	-
2023	JUNY	10	DISSABTE	SORTIDA	TASTET DE MARXA NORDICA	DANI	5	15	20	-	-	-
2023	JUNY	22	DIJOUS	SORTIDA	CLOENDA TEMPORADA TORRENT DE L'ESCAIOLA	PERE	7	16	23	-	-	-
2023	SETEMBRE	23	DISSABTE	SORTIDA	VIA VERDA DEL LLOBREGAT	NEUS	9	15	24	-	-	-
2023	OCTUBRE	19	DIJOUS	SORTIDA	LAMOLA PER CANAL DE L'ABELLA (PLA B)	NEUS	7	16	23	-	-	-
2023	OCTUBRE	28	DISSABTE	SORTIDA	TASTET DE MUNTANYA INCLUSIV#	XAM	3	38	41	-	-	-
2023	NOVEMBRE	9	DIJOUS	SORTIDA	LA BALMA BLAVA	NEUS	7	20	27	-	-	-
2023	NOVEMBRE	25	DISSABTE	SORTIDA	TAGA	MARC	5	18	23	-	-	-
2023	DESEMBRE	14	DIJOUS	SORTIDA	VILADECAVALLS - ULLASTRELL	XAM	7	20	27	-	-	-
2023	DESEMBRE	23	DISSABTE	SORTIDA	ELS OBITS	PERE	8	20	28	-	-	-

FEMALPI

Aquest any han estat a càrrec de la vocalia la Gemma Franco, el David Galí i l'Eva Cervelló, fins al juliol la Ma José Cano i la Conchi Pérez, i iniciant temporada la Berta Trullàs. L'activitat de l'any 2023 ha estat el següent:

- Febrer: Pic de Segre i Puigmal fent circular buscant la neu, sortida d'un dia.
- Març: Valliberna, fent la circular passant pel pas de cavall i el cim de Culebras.
- Abril. La Gran Facha (3.001 m) a Sallent de Gállego, va ser sortida de cap de setmana.
- Juny. Circular fent Comapedrosa i Baiau per la cresta i dormint al refugi, sortida de 2 dies.
- Juliol: Circular fent Gabietos, occidental i oriental, Taillón, Bretxa de Rolland, i tornant pel refugi Serradets, Port de Bujaruelo fins al refugi.
- Setembre: Pic Cataperdis (2806m), pic Arcalís (2.776m) i Pic Argonella, per Andorra crestejant, sortida d'un dia.
- Octubre: Pic del Carlit (2.921m) per la cara nord i llac de Lanoux, i tornada pel camí dels Enginyers, circular d'un dia.
- Novembre: Pic Alba (3.136m), Dent d'Alba (3.136m). No es pot fer cim, per l'estat de la neu, dificultant moltíssim la marxa i es torna enrere. Sortida de cap de setmana.
- Desembre. Puig de Tirapits per la cresta. Però pel fort vent tirem enrere i pugem al cim pel Coll de Tirapits, amb el vent bufant fort. Sortida d'un dia.

Normalment tanquen inscripcions amb 20 persones inscrites i algunes a la llista d'espera. Segons el nivell tècnic de la sortida s'acaben afegint.

L'ambient que hi ha en el grup és maco, molt col·laborador entre tots, la gent s'adapta molt bé als canvis que puguin sorgir, tothom espera i s'ajuda mútuament, i fa que tot sigui molt més fàcil.

La mitjana d'edat està entre els 30 i 40 i també hi ha un grup més reduït que supera la cinquantena. S'intenta fer sortides amb un punt d'aventura, com ara una grimpada senzilla o un plus fent algun cim per altres vies diferents, i si podem fem circulars, que sempre agrada més.

A l'hivern intenten fer cims que es puguin fer amb raquetes i amb esquís, d'aquesta forma van junts a la pujada i a la baixada es fan dos grups per agilitzar la sortida.

TRESCADES - PASSEJADES PEL PARC

Durant aquest 2023 l'activitat del programa ha estat la següent:

ACTIVITAT	Zona	PARTICIPANTS
Les Fogueroses. Encavalcades i Agulles de les Fogueroses	Sant Llorenç	27
Balma dels Debanadors i Pins Cargolats de l'Era dels Enrics	Mura	15
La Calcina, el Cau del Solitari i la cova d'en Capablanca	Obac	31
L'Ocell de Pedra o la Trona del Gegant	Mura	19
Pujol del Llobet i Pujol de la Mata	Mura	26
La Pola, els Castellots de Tanca i el Racó Gran	Mura/Obac	42
Camí del Cargol, el Castellot, avenc i balma dels Codolosos i salt de la	Mura	17
Torrent de la Guineu, Cavall Bemat de la Vall i el Queixal Corcat	Mura/Montcau	27
Torrent dels Abadals	Castellvell i el Vilar	24
Faig de les Teixoneres i Roure de les 16 besses	Sant Llorenç	36
Vall d'Horta, Castell de Pera	Sant Llorenç Savall / Vall d'Horta	37
11 activitats	8 Zones	301/27'36
Font de l'Hort, font Freda i font dels Confits	Mura/Obac	32
Volta per Agulles i Freres Encantats	Montserrat/regió d'Agulles	30
Canterelles, Roca del Corb i Punta dels Caus Cremats	Obac, Terrassa-Matadepera	32
Les Vendranes, El Leonard i Can Còdol	Vacarisses	29
Les Espases de Sant Salvador	Olesa de Montserrat-Esparraguera	26

BICICET

Durant l'any 2023 el programa de sortides en bicicleta de muntanya BiciCET ha

continuat oferint una proposta de sortides en bicicleta de muntanya aptes per a tots els públics amb un mínim de preparació:

- 4 de març del 2023 – Festival de Murals: Tornabous-Ivars d’Urgell-Estany d’Ivars-Penelles-Lo Pilar d’Almenara-Tornabous. 45,1 km i 277 m de desnivell positiu. 27 assistents.

- 22 d’abril de 2023 – L’Alt Empordà, entre el Mediterrani i el Canigó: Castelló d’Empúries-Pedret i Marzà-Garriguella-Roses-Castelló d’Empúries. 49 km i 144 m de desnivell positiu. 29 assistents.

- 03 de juny de 2023 – El tren Pinxo de Banyoles: Palol de Revardit-Banyoles-Palol de Revardit. 40 km i 265 m de desnivell positiu. 29 assistents.

- 16 de setembre de 2023 – El Penedès per vinyes i rierols: Sant Sadurní d’Anoia-Lavit-Sant Pere de Riudebitlles-Sant Quintí de Mediona-Sant Sadurní d’Anoia. 30 km i 400 m de desnivell. 26 assistents.

- 18 de novembre de 2023 Entre fagedes i volcans: Sant Esteve d’en Bas-Els Hostalets d’en Bas-Les Preses-Sant Martí del Corb-El Croscat-Olot-Sant Esteve d’en Bas. 40 km 385 m desnivell. 26 assistents.

També es va col·laborar amb la Diada de Germanor 2023, a Can Amat de les Farines, amb l’organització d’una volta en BTT, que sortint de Terrassa va portar-nos a Ca n’Amat de les Farines-Bellaterra-Sant Quirze del Vallès i Ca n’Amat. 27,63 km 453 m. 15 assistents.

MARXA NÒRDICA

Durant l’any 2023 la vocalia de Marxa Nòrdica ha realitzat 29 sortides de divendres (de 18:00 a 20:00) amb una mitjana d’assistència de 28 persones per sortida, una distància mitjana de 7,5 km i un desnivell mitjà de 213 metres.

També s’han realitzat un total de 8 sortides mensuals de dissabte matí amb la possibilitat de quedar-se a dinar segons la següent relació:

- 21/1 Banyoles (37 assistents + monitors)
- 18/2 Tossa de Montbui (29)
- 16/3 Ruta de les Mentides (31)
- 20/5 Sant Pau d’Ordal (22)
- 17/6 Bagà (16)
- 15/9 Sopar Can Pobla (35)
- 21/10 Garriguella – Mas Llunes (31)
- 25/11 Cantonigròs – Sant Corneli (39)

La mitjana de participants per sortida ha estat de 32, la distància mitjana de totes les sortides de 13,6 km i el desnivell mitjà de totes les sortides de 312 metres.

Durant l’any 2023 s’han celebrat 2 cursets (13-14/1 i 8-9/6) consistents en una classe teòrica de 2 hores el divendres i una sortida de formació i pràctica de 4 hores el dissabte següent al matí, i que ha comptat amb 19 assistents.

KAMES KIDS

Durant l’any 2023 han comptat amb una participació de 201 nens i joves entre 4 i 18 anys, assistits per un equip tècnic de 27 monitors/es: 16 tècnics/ques i 11 auxiliars, i desenvolupen les seves activitats a les poblacions Viladecavalls, Vacarisses i Rellinars (Vallès Occidental).

Durant l’any 2023 han participat a:

- Curses infantils de trail, amb 192 participants.
- 12 curses, diferents podis

- Flama del Canigó - sortida atlètica per a portar la Flama de St. Joan a Viladecavalls (58 participants)

- Sortides familiars (Serra de l'Obac, Coves de Viladecavalls)

- Entrenaments en caps de setmana

- Pràctica de Canicross i Orientació

- Participació en la campanya Let's Clean Up

- Entrenaments personals per adults i joves

- Representació en el Comitè Català d'Escoles de Trail de la FEEC (en representació de les 25 escoles de trail de Catalunya)

Durant l'any 2023 han organitzat:

- Febrer: Vallès Drac Kids (Circuit Català Escoles de Trail FEEC) - 205 participants.

- Juliol: El Gran Joc de Viladecavalls (gimcana de proves) - 190 participants.

- Desembre: Curses de Viladecavalls per la Marató (Cursa infantil + 2 curses d'adults 5/10 km) - 248 participants.

També han rebut el reconeixement honorífic en la Gala de l'Esport de l'Ajuntament de Viladecavalls.

VOCALIA DE CIÈNCIES NATURALS CET (engloba Botànica, Entomologia i Geologia)

La secció ha treballat per millorar el tema de sortides i el que volíem anar a veure, pensades per gaudir de la flora, dels insectes, de la geologia, tant de les zones més properes a Terrassa com de les més allunyades, amb l'objecte de trobar una diversitat natural més variada. Combinant rutes llargues amb rutes curtes i així anar adquirint nous espais d'aprenentatge.

Les sortides, que estan limitades a un grup de 25 persones, es realitzen el 2n diumenge de mes, i es tret d'una sortida de cap de setmana que serveix per a cloure el curs.

Aquest any hem encetat una nova modalitat a nivell de grup, que inclou la possibilitat de quedar-se a dinar de restaurant prèvia reserva i/o dinar de motxilla. Lliure elecció.

Durant l'any 2023 han realitzat les següents sortides:

Any 2023	Calendari de sortides-activitats	Comarca
Gener	Jardins de Bcn (Botànic i Històric)	El Barcelonès
Febrer	A la recerca del lliri de neu	El Moianès
Març	1r tram de la Sèquia de Manresa	El Bages
Abril	Ruta de l'ermita de les Arenes a la Castellassa del Dalmau	El Vallès Occidental
Maig	Insectes del P. N. St. Llorenç - Can Robert-Matadepera	El Vallès Occidental
Juny	Andorra el país dels Pirineus	
	Cap setmana- Vall de Sorteny (dissabte) i diumenge (Vall d'Incles)	Andorra
Juliol	Ulldeter	El Ripollès
Agost	Vacances	-
Setembre	Visita al Marimurtra -Blanes	La Selva
Octubre	Ruta: Diada de Germanor. Can Amat de les Farines -Rubí.	El Vallès Occidental
Octubre	Mura (les fonts i falguera llengua de cérvol)	Bages
Novembre	Pla de l'Espinal- La tardor al Montseny	Montseny
Desembre	Memorial seccions C. N. Pica-pica	-
Desembre	Vall d'horta - S. Llorenç Savall	El Vallès Occidental

ORNITOLOGIA

La vocalia d'ornitologia continua amb la seva activitat, després de la seva reformulació de l'any anterior, ara les sortides son més esporàdiques però permet preparar-les millor i també es pot fer més difusió. Així es col·labora amb altres entitats en què s'aconsegueix un gruix de persones que venen a les sortides proposades. També es segueix fent treball de camp fent seguiments de fauna.

Els seguiments al llarg de l'any s'han centrat en; participació en el II mostreig de l'Atlas de mamífers de Catalunya, en què aquest any s'ha realitzat per la zona de Rellinars, Vacarisses i Can Palet de Vistalegre. Aquest mostreig s'ha fet en col·laboració amb l'ADENC de l'abril a juliol de 2023.

També s'han fet a partir de juliol de 2023, el primers mostreigs de grup amb voluntaris en dos protocols de seguiment de ratpenats, a l'avenc de Castellsapera (Quirorefugis), i a partir de setembre a la canal de Les Teixoneres (Quirohàbitats -bioacústica), aquests censos es componen del treball de camp amb l'adquisició d'un enregistrator d'ultrasons i posterior anàlisi de les dades videogràfiques i dels sons. Les dades obtingudes es cedeixen a la plataforma ratpenats.org en col·laboració amb el Museu de ciències naturals de Granollers.

El Projecte Orenetes de l'ICO (Institut Català d'Ornitologia) ha seguit amb el cens pels barris de Terrassa per setzena vegada consecutiva amb el seguiment d'oreneta cuablanca (*Delichon urbicum*). Es fa una jornada oberta de mostreig (9 de juny), i per primera vegada es fa servir l'aplicació de mòbil per anotar les dades de nius.

S'han fet diverses assemblees obertes de la Plataforma Tu ets entorns Terrassa, en què el grup d'ornitologia del CET hi ha participat en organitzar-les, s'ha estat participant ; participació a la manifestació contra el quart cinturó (26 de febrer) a Sabadell, també les entitats ecologistes, formant part de SOS Vallès van convocar una manifestació contra el macro-projectes (4 de març) a Barcelona.

El més destacat però és la presentació d'allegacions contra la construcció del polígon Els Bellots II, en què el grup d'ornitologia hi presenta el recull de dades d'observacions d'ocells a la zona i que per la seva rellevància en anys de seguiment es fa esment en diversos informes, presentats en els annexos de les allegacions dins la Plataforma tu ets entorns Terrassa.

Resum d'activitats portades a terme

- 18 de febrer: Sortida conjunta amb l'ADENC pels entorns de terrassa-anella verda de Terrassa a Matadepera. Itinerari: Can Petit - Can Montllor - Font de l'Espardenyera (Terrassa). 30 persones aprox.

- 26 febrer: Participació a la manifestació contra el quart cinturó a Sabadell.

- 4 de març: participació a la manifestació contra macroprojectes amb SOS VALLÈS.

- 11 de març: participació a la trobada de voluntaris de seguiment de ratpenats al Museu de Ciències Naturals de Granollers.

- 18 de març: sortida divulgativa a Montcada i Reixac donant suport al manifest camins fluvials dels rius de la comarca.

- 6 de maig: sortida commemorativa del 20è aniversari del grup d'ornitologia als espai naturals del delta del Llobregat.16 persones aprox.

- 9 de juny: Participació al projecte orenetes a Terrassa. Jornada oberta de mostreig amb els voluntaris al barri del Segle XX. 10 persones aprox.

- 13 de juny: tradicional sortida + sopar "enganyapastors" al Pont de Vilomara i Rocafort. 8 persones aprox.

- 27 de juny: participació a l'assemblea oberta Salvem Els Bellots, organitzada pe la Plataforma Tu Ets Entorns Terrassa!
- 6 juliol: Roda de premsa de presentació de les al·legacions al projecte del polígon Els Bellots II - Plataforma tu ets entorns Terrassa!
- 17 de setembre: la migració de papallones i ocells al Turó de Montcada, amb l'Associació ACER.
- 1 d'octubre: participació a la Diada de Germanor del CET, amb l'organització d'una petita ruta ornitològica pels voltants de Can Amat de les Farines.
- 18 de novembre: Sortida per l'anella verda de Terrassa amb ADENC a la Serra de Galliners (terrassa – Sant Quirze del Vallès). 14 persones aprox.
- 13 de desembre: trobada anual de la Secció de Ciències Naturals “Memorial Toni Farreras”. Projectió d'imatges de natura i resum de l'any.
- 16 de desembre: Sortida temàtica “Pelaroques” al Montcau-Coll d'Eres.

BIBLIOTECA I ARXIU

Al mes de setembre es produeix canvi de responsable del servei de biblioteca i arxiu, tasca que passa a ser exercida per en David Hernández Hernández. En Martí Puig continua col·laborant amb el servei, en la part del manteniment del Visor de Llibres de Registre Històrics d'Escalada de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, el portal de tracks i de l'Heremoteca del Catàleg Col·lectiu de Biblioteques Excursionistes de la FEEC.

Durant l'any 2023 s'han produït els següents ingressos per donació:

- De la FEEC en el marc del programa de “Suport a les biblioteques de les Entitats”, un lot de mapes de l'editorial Cossetània.
- Diversos llibres, mapes, revistes i publicacions de muntanya, fotografia, ornitologia, etc. de les següents persones:

Data	Contingut	Donant
26/01/23	Registre Agulla Albert Zanini (Montserrat)	Gemma Franco
02/02/23	Documentació de la XXIX Marxa Regularitat Els Tossals organitzada pel CET	Francesc Estrada
16/02/23	Col·lecció nombrosa de llibres de muntanya, alpinisme, escalada, esquí i mapes	Margarita Ribes Vives
23/02/23	Llibre de registre Agulleta de la Foradada del Morral d'en Bens (2005-2022)	Albert i Òscar Masó
09/03/23	Diverses publicacions de temàtica espeleològica i documents relacionats amb la SIS	Eduard Vives Noguera
29/06/23	Cims de Sant Llorenç del Munt	Albert Masó
28/07/23	Diversos llibres de temàtica espeleològica i geològica. Vies ferrades.	Gemma Pirla
28/07/23	Diversos llibres de temàtica BTT, Cims d'en Jacint Verdaguer i del Pirineu	Julia Fosas
12/09/23	24 llibres d'espeleologia i de la SIS	Xavier Salamanca
03/10/23	Llibres de registre de l'Agulla de la Font de l'Om	Martí Borràs

Durant l'any 2023, entre la Biblioteca i Arxiu del CET i a la Biblioteca de la Secció d'Investigacions Subterrànies, s'han rebut aproximadament un total de 46 consultes sobre els seus fons bibliogràfics i documentals, majoritàriament presencials però també per correu electrònic.

També s'han efectuat 16 préstecs de mapes i llibres a les persones associades.

Portal de tracks del CET

Posat en marxa al mes d'abril de 2017, és un compte de Wikiloc amb llicència ORG.

A finals de l'any 2023 hi havia carregats 173 tracks.

A nivell d'estadístiques, des de desembre del 2023 el nombre de seguidors és de 1.133 persones permanents. Durant l'any 2023 hi van haver 4.596 visualitzacions i 1212 descàrregues de tracks.

Durant el 2023 aquests van ser els tracks Top Ten de descàrregues.

Nom de ruta	Activitat	Visites
VALLÈS DRAC TRAIL 2023	Running	2230
HALF DRAC RACE 2024	Running	2175
ESQUENA DRAC 2024	Trail Running	2053
Bonvilar - Torrent de Botelles - Sant Julià d'Altura - Sant Vicenç de Verders - Bonvilar	Senderisme	1316
DRAC PARC 2024	Trail Running	719
Caminada Solidària 2022 - Anella Verda de Terrassa	Senderisme	681
Tornabous-Ivars d'Urgell-Estany d'Ivars-Penelles-Lo Pilar d'Almenara-Tornabous	BTT	185
Els camins secrets del Sant Greal - Etapa 1: Terrassa - Monestir de Montserrat.	Senderisme	181
Entre fagedes i volcans	BTT	151
Avenç de les Pinasses o de la Pinassa (-58 metres)	Espeleologia	141

Durant l'any 2023, el CET també ha realitzat les següents activitats:

ESCOLA DE MUNTANYA

Un total de 13 cursos i una participació de 103 persones.

- * emcet tastets 2023 iniciació a raquetes de neu
- * emcet cursos 2023 orientació amb gps
- * emcet tastets 2022 iniciació a progressió amb piolet i grampons
- * emcet tastets 2022 iniciació a progressió en corredors de neu
- * emcet tastets 2023 iniciació a l'esquí de muntanya
- * emcet cursos 2023 esquí de muntanya nivell i
- * emcet tastets 2023 via ferrada
- * emcet tastets 2023 barranquisme
- * emcet tastets 2023 iniciació a l'escalada en via llarga
- * emcet tastets 2023 tècniques bàsiques d'orientació
- * emcet taller suport vital bàsic en muntanya i dea gener
- * emcet taller suport vital bàsic en muntanya i dea febrer
- * emcet tastets iniciació a la progressió en crestes

MISCEL·LÀNIA

VALLÈS DRAC RACE

26 i 27 de febrer de 2023, amb 8 proves de trail que se celebraren en dos dies.

1.492 **participants** han gaudit d'aquesta edició en el clima ens ha ofert pluja en els inicis, neu a les cotes altes del parc Natural i finalment el sol en un dia radiant.

El parc de les Nacions Unides va acollir la sortida i l'arribada de la novena edició de la Vallès Drac Race. Dissabte es van dur a terme les curses infantils, mentre que diumenge es van celebrar les quatre curses d'adults: la Vallès Drac Trail (49 quilòmetres), la Half Drac Trail (24 quilòmetres), l'Esquena del Drac (11 quilòmetres) i la Drac Park (5 quilòmetres).

La **Vallès Drac Trail**, ha tingut com a guanyadors **Pau Moreno** i **Marta Molist**. En la categoria masculina, el vigatà **Pau Moreno** s'ha adjudicat la victòria amb un magnífic temps de 3 hores, 55 minuts i 26 segons. La segona posició ha estat per al terrassenc Pol Malgosa (IRWL), que ha signat un temps de 4.05'55". La tercera posició ha correspost a Sau Domènech, de La Garriga, amb un temps de 4.06'00". En categoria femenina, la victòria ha estat per a l'atleta de Folgueroles **Marta Molist**, de l'equip Crazy, amb un temps de 4.38'52", seguida d'Aida Pérez (Salomon), amb 4.48'34". Ha completat el podi Alba Ribera (CA Manresa) amb un temps de 5.15'53". La guanyadora, Marta Molist es va proclamar campiona d'Espanya d'Ultratrail l'any 2021.

La **Half Drac Trail**, ha començat a la localitat bagenca de Mura. Els atletes han cobert una distància de 25 quilòmetres i 950 metres de desnivell entre Mura i Terrassa. El guanyador ha estat **Ferran Barceló** (Ashi Team), amb un temps de 2.13'17". Lluís Marquès (CE Mura) ha estat segon amb 2.16'02". Santi Pérez (Maximer) ha acabat tercer amb els mateixos 2.23'22" que Carles Carvajal (Maximer). En la prova femenina, la

Marta Molist, guanyadora de la Vallès Drac Trail. Foto: Eduard Peremateu.

guanyadora ha estat **Giorgina Gabarró** (Merrel) amb un registre de 2.36'15". Raquel Picón, de Castellar del Vallès, ha acabat segona amb 2.39'27". Ha completat el podi la terrassenca Amélie Solanilla, amb un temps de 2.58'27".

A l'**Esquena del Drac** (11 quilòmetres i 350 metres de desnivell positiu), s'ha imposat el terrassenc **Raül Cruz** (Kames Kids) amb un temps de 44'57". Albert Soler (CE Llorençà), menor de 18 anys, ha estat segon amb un registre de 45'27". El tercer ha estat Jordi Gallego, amb un temps de 45'57". En categoria femenina, la terrassenca **Mireia Hernández** (Kames Kids) s'ha imposat amb un registre de 51'02", seguida de la lleidatana Maria Benito, amb 54'20" i Queralt Riba, tercera amb 57'03"

Drac Parc, cursa inclusiva i accessible a tothom. Té 5 quilòmetres i 150 metres de desnivell positiu. Està pensada per als corredors més ràpids, caminadors i corredors amb animals. Deu el seu nom al fet que rodeja les instal·lacions del Parc Audiovisual. El terrassenc **Fernando Chamorro** (Los Martes con Dios) ha estat el guanyador amb 19'21", seguit per Aleix Ferrero (Avinent Manresa) amb 19'29" i l'egarenc Alain Abad (Los Martes con Dios) amb 19'52". En categoria femenina ha guanyat **Airina Guillén** (Los Martes con Dios) amb 21'55", seguida de Núria Ginjaume, amb 25'10" i Raquel Castañé, amb un registre de 25'30".

La línia de meta s'ha instal·lat, com és habitual, al **Parc de les Nacions Unides**, on els participants han compartit una fideuà just abans de l'entrega de premis.

VALLÈS DRAC KIDS

Amb l'objectiu de fomentar la participació dels més joves a les curses per muntanya, enguany, la Vallès Drac Kids torna a entrar al Circuit Català d'Escoles de Trail.

Aprofitant la celebració del centenari de la FEEC es va crear aquest circuit que naixia amb la voluntat que els més menuts, participin en curses per muntanya traient pes al vessant més competitiu.

Vam disputar el dissabte les quatre curses per les diferents categories:

- Vallès Drac Kids (sub-6) · 1 km
- Vallès Drac Kids (sub-8) · 1,5 km
- Vallès Drac Kids (sub-10) · 2,5 km
- Vallès Drac Kids (sub-12 i 14) · 3,2 km

II MILLA MODERNISTA 2023

6 de maig de 2023.

En el marc de la Fira Modernista de Terrassa 2023, fruit de la col·laboració entre el Centre Excursionista de Terrassa, el Consell Esportiu del Vallès Occidental, la Unió Atlètica de Terrassa i l'Ajuntament de Terrassa, s'organitza la segona edició d'aquesta cursa d'exhibició en la qual es representa l'emblemàtica distància atlètica de principis de segle XX: la Milla.

Amb sortida i arribada al Museu de

II Milla Modernista 2023. Foto: Eduard Peremateu.

la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (MNACTEC) va comptar amb 72 participants.

La cursa, de caràcter popular i no competitiu, proposava com a objectiu fer una mirada al passat i representar les curses de l'època modernista, amb les seves vestimentes i l'equipament esportiu de les primeres proves atlètiques diputades al nostre territori.

INAUGURACIÓ DEL BAR-RESTAURANT L'AVENC

El dia 21 de juny de 2023, es va celebrar l'acte d'inauguració de nou bar-restaurant del Centre, que porta el nom de l'AVENC. L'acte consistí en donar a conèixer aquest flamant espai de restauració, situat a la planta baixa del recent edifici adquirit pel CET.

Els parlaments es van fer davant mateix del Centre, a la plaça del Vapor Ventalló, i van anar a càrrec

Aleix Pons, Maria Rosa Boladeras, Xavi Busom, Eduard Peremateu i Hernán Tovaruela, a la presentació del nou bar-restaurant l'Avenc. Foto: Salvador Vives.

Socis i simpatitzants del CET, a l'acte d'inauguració del bar-restaurant. Fotos: Jordi Albareda.

del president del Centre Xavier Busom, de la regidora de l'ajuntament de Terrassa Maria Rosa Boladeras, del president de la Fundació Privada Arxiu Tobella Aleix Pons, acompanyats del Director Tècnic del CET Eduard Peremateu i del responsable del bar-restaurant Hernán Tovaruela.

75è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA 2023

Del 30 de juliol al 13 d'agost. 75è aniversari dels campaments! Enguany als Alps italians a la zona de la Vall d'Aosta, al Parco Nazionale del Gran Paradiso.

Hem sigut un total de 171 persones i alguns visitants esporàdics al Camping Gran Paradiso.

75è Campament Social d'Alta Muntanya. Foto: Jordi Albareda.

També s'ha fet un acte commemoratiu al Centre Excursionista i la samarreta del 75è aniversari de campaments.

Acte commemoratiu dels 75 anys de Campaments. Foto : Jordi Albareda.

Memòria d'ubicacions dels campaments:

1 – 1932 – Sant Maurici	26 – 1974 – Hospital de Benasque	51 – 1999 – Ailefroide
2 – 1933 – Las Maladetas	27 – 1975 – Piedrafita de Jaca	52 – 2000 – Gran Paradiso
3 – 1934 – Estany negre	28 – 1976 – Vegabaño	53 – 2001 – Val d'Azun
4 – 1935 – Pla de Boet	29 – 1977 – Bal de Pineta	54 – 2002 – Pinzolo
5 – 1943 – Sant Maurici	30 – 1978 – Vallibierna	55 – 2003 – Vall Ferret
6 – 1944 – Las Maladetas	31 – 1979 – Sant Maurici	56 – 2004 – Valpelline
7 – 1945 – Estany Negre	32 – 1980 – Chistén	57 – 2005 – Corsica
8 – 1946 – Bal d'Ordesa	33 – 1981 – Bal de Bujaruelo	58 – 2006 – Izaba
9 – 1947 – Ball d'Estós	34 – 1982 – Plan de Senarta	59 – 2007 – Slovenija
10 – 1948 – Pla de Boet	35 – 1983 – Bal d'Ansó	60 – 2008 – La Alpujarra
11 – 1949 – Sallent de Gállego	36 – 1984 – Plans Loseron	61 – 2009 – Innsbruck
12 – 1960 – Viadós	37 – 1985 – Valle de Valdeón	62 – 2010 – Val di Zoldo
13 – 1961 – Estany de Ratera	38 – 1986 – Pla de Buiro	63 – 2011 – Valle Gesso
14 – 1962 – Val d'Echo	39 – 1987 – Sallent de Gállego	64 – 2012 – Samoëns
15 – 1963 – Conangles	40 – 1988 – Viadós	65 – 2013 – Val de Pineta
16 – 1964 – Ball d'Estós	41 – 1989 – Vall de Boi	66 – 2014 – Val di Sole
17 – 1965 – Plans de Boavi	42 – 1990 – Mampodre	67 – 2015 – Benia de Onís
18 – 1966 – Bal de Pineta	43 – 1991 – Plans de Boavi	68 – 2016 – Cautarés
19 – 1967 – Marcadau	44 – 1992 – Bal d'Aisa	69 – 2017 – Bal de Aisa
20 – 1968 – Llanos de Àvila	45 – 1993 – Valle de Torrestio	70 – 2018 – Samoëns
21 – 1969 – Vallibierna	46 – 1994 – Sierra de Gredos	71 – 2019 – Urbasa
22 – 1970 – Bal de Bujaruelo	47 – 1995 – Ailefroide	72 – 2020 – Pont de Suert
23 – 1971 – Zinqueta de la Pez	48 – 1996 – Val Louron	73 – 2021 – Benia de Onís
24 – 1972 – Aiguamòg	49 – 1997 – Valle de la Pernia	74 – 2022 – Selva de Oza
25 – 1973 – La Bérarde	50 – 1998 – Bessans	75 – 2023 – Gran Paradiso

JOCS AL CARRER 2023

7a setmana de Jocs al Carrer. Del 12 al 15 de setembre de 2023.

Activitats fetes a la Plaça del Vapor Ventalló de Terrassa, amb la programació habitual de jocs tradicionals i actuals, contes, tallers de joguines. Tots els dies en un horari de 2/4 de 5 a les 7 de la tarda.

Com a novetat, el divendres dia 15 s'ha fet una activitat de ball: els jocs dansats per a totes les edats en horari de vespre, de 20.00 a 22.00 h.

Hem pogut gaudir àmpliament de tota la proposta lúdica que gràcies a la col·laboració de persones sòcies i voluntàries amb qui tenim la sort de comptar edició rere edició.

Han participat activament entitats culturals de Terrassa com ara: El Centre Cultural el Social, el Drac de Terrassa, el Ball d'en Serrallonga, el Centre de Normalització Lingüística, Prodis, l'Associació Stas Tarat, Llibreria l'Andròmina, Escacs Terrassa, Treure ball, la biblioteca Central de Terrassa, entre d'altres. S'ha dut a terme una exposició a la sala Salvador Alavedra d'Amics de les Arts i Joventuts Musicals, del 2 al 17 de setembre a càrrec de la Terrassenca de Jocs- VADEJOC i amistats col·laboradores. El seu títol ha estat: «CUINETES» i ha mostrat joguines d'arreu elaborades amb diferents materials: el fang cuit, la llauna, la fusta, el plàstic...

DIADA DE GERMANOR 2023 A CAN AMAT DE LES FARINES

L'1 d'octubre de 2023 s'ha dut a terme la Diada de Germanor a la masia de can

Amat de les Farines, a la serra de Galliners. Un total de 125 inscrits a les activitats i a l'arrossada popular.

Les diferents seccions i vocalies van proposar activitats de senderisme, botànica, ornitologia, bicicleta, cultura i la SIS a les Escletxes de Papiol.

Hora del dinar a la Diada de Germanor 2023 a Can Amat de les Farines. Foto: Jordi Albareda.

CAMINADA SOLIDÀRIA 2023

Aquest any el Centre Excursionista va organitzar la Caminada Solidària en benefici de Microcrèdits Solidaris per l'Àfrica @microcreditsafrica, una associació terrassenca formada per un equip de voluntaris que treballa en projectes al barri de Sam-Sam, al Senegal, on actuen en favor de l'educació escolar, la formació professional i universitària, la igualtat de gènere i l'empoderament de la dona, la salut i l'alimentació.

La Caminada Solidària es va realitzar el diumenge 29 d'octubre de 2023, amb sortida i arribada des del Centre d'Informació Ambiental Bonvilar. Es va fer un recorregut per l'Anella Verda de Terrassa, a la zona del torrent de Botelles, Sant Julià d'Altura fins a Can Déu. Gràcies als col·laboradors, voluntaris i participants!

Un grup de 31 voluntaris, van fer una gran feina: logística, marcatges (a peu i en bicicleta), acompanyaments, avituallaments, escombres, etc.

En aquesta caminada es podia triar entre dos recorreguts amb sortida des de:

La curta, de 5 km: Centre d'Informació Ambiental Bonvilar, torrent de Botelles,

Sant Julià d'Altaura i tornar.

La llarga, de 10 km: Centre d'Informació Ambiental Bonvilar, torrent de Botelles, Sant Julià d'Altaura, Can Déu i tornar.

Des del Centre Excursionista de Terrassa agraïm molt efusivament, la vostra participació en la Caminada Solidària 2023 en benefici de l'ONG Microcrèdits Solidaris per l'Àfrica.

Gràcies a la vostra col·laboració i participació, un any més, hem pogut realitzar aquesta iniciativa. Per nosaltres, és molt reconfortant dur a terme activitats solidàries i volem agrair-vos, la vostra participació.

En aquesta edició hem tingut 218 participants. Estem molt satisfets d'haver aconseguit la recaptació total de 2.304 €.

En nom del @ceterrassa i @microcreditsafrica, GRÀCIES!!

Lliurament del donatiu de la Caminada Solidària de 2023.

ACTE DE RECONeixEMENT ALS SOCIS

El 23 de novembre de 2023, a la Sala d'actes Àngel Casanovas, vam fer el lliurament de medalles la fidelitat dels nostres amics durant tants anys. Són poques les entitats que poden lliurar medalles de 25 i 50 anys de soci o sòcia i encara més difícil quatre medalles de 75 anys.

A tots, moltíssimes gràcies!

75 anys:

Ramon Armengol Rodó, Isidre Puig Gassó, Anna Fitó Larroya i Maria Ribalta Blesa.

50 anys:

Joan Pallisé Clofent, Antoni Bros Busquet, Rafel Pérez Pérez, Jordi Martí Badiella, Damià Prat Segura, Jordi Planchat Bellés, Josep Malapeira Marquès, Jordi Centelles Jover, Manuel Cajide Plaza, Josep Puig Cabeza, Joan Molins Duran, Joan Montfort Ferran i Pedro Torrella Masip.

El president del CET Xavi Busom junt amb Anna Fitó, Isidre Puig, Maria Ribalta i Ramon Armengol.
Foto: Jordi Albareda.

25 anys:

Jordi Torrella Cardús, Joan Llobet Rusiñol, Adrià Feiner Prat, Antònia Pujol Vinyals, Florenci Macias Bayés, Pere Solà Ferrera, Teresa Segura Coma, M. Teresa Bitrià Busqueta, M. Rosa Camon Fabrés, Josep Turon Valls, Armando Massana Colet, Quica Solé Comasolivas, Rosa Maria Josa Armengol, Núria Vintró Morera, Oriol Herrerias Comellas, Miquel Garcia Clapé, Jordi Guillemot Marcet, Mireia Tutusaus Alcaraz, Roc Castañé Garrigó, Queralt Castañé Garrigó, Montserrat Garrigó Fullola, Joan Brugueras Garcia, Carme Torrella Martin-Pint, Sílvia Brugueras Torrella, Jan Brugueras Torrella, Miquel Rallo Capdevila, Dolors Vila Llivina, Núria Rallo Vila, Eric Vela Marchuet.

EXTRAESCOLAR, NATURA I ESPORT

De setembre a juny, amb 32 participants i dos monitors que coordinen l'activitat amb l'objectiu de fomentar el joc i el lleure com a entreteniment. Jocs cooperatius, cohesió i treball en equip. Practicar esports que es poden fer a la natura, en l'entorn més proper. Els alumnes també poden conèixer la nostra ciutat i els parcs urbans i, sobretot, aprendre a respectar la natura.

EXTRAESCOLAR ESCOLA DE TRAIL KAMES KIDS

De setembre a juny, Kames Kids és una activitat esportiva i de lleure, adscrita a FEEC i sense ànim de lucre, coordinada pel Centre Excursionista de Terrassa. Hi van participar un total de 225 infants, ubicats en 3 seus diferents: Viladecavalls, Vacarisses i Rellinars, de dilluns a dijous repartits en diferents grups de treball segons les edats dels infants.

Fora dels horaris d'activitats també promovem la participació voluntària en curses, amb presència de monitors. Fem entrenaments puntuals en caps de setmana (grup de

Trailrunning), sortides familiars i l'organització de la Vallès Drac Kids (febrer). Curses Solidàries de la Marató (desembre), el Gran Joc de Viladecavalls (juliol) i la participació a l'acte de la Flama del Canigó (23 de juny).

Kames Kids. Foto: David González.

ACTIVITATS INFANTILS I JUVENILS D'ESTIU

CASALS D'ESTIU

Del 26 de juny al 28 de juliol de 2023.

Ubicats al IES Montserrat Roig, hem realitzat 5 setmanes de Casals Aventura't a la Muntanya. Excursions, escalada, activitats esportives, piscina i tot amenitzat amb un eix d'animació d'allò més divertit. 176 participants.

Una de les excursions del Casal d'Estiu. Foto Ester Serra.

COLÒNIES DE MUNTANYA

Del 2 al 22 de juliol de 2023, 118 participants repartits en 3 setmanes de Colònies de Muntanya.

Refugi els Erols – Castellar de N'Hug.

Hem fet orientació, gimcanes, jocs de nit, activitats de natura, tallers, piscina...

Colònies de Muntanya. era del refugi Els Erols. Foto: Marta Ribera.

ESPLAI MATINAL D'AGOST

Del 31 de juliol a l'11 d'agost de 2023.

Sota el lema, "A l'agost no et quedis a casa!" hem dut a terme 2 setmanes d'esplai amb 28 infants, en les quals hem fet activitats de lleure divertides i molt variades: Jocs, activitats d'orientació, tallers de natura, jocs d'aigua, gimcanes multiesportives...

PRESENTACIÓ DEL PRIMER VOLUM (1910-1960) DEL LLIBRE DEL CENTENARI DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

A l'Editorial del present ARXIU ja us fem ressò de l'important esdeveniment que ha estat pel Centre l'aparició del primer volum de l'esperat llibre del Centenari (1910-1960), escrit pel nostre recordat consoci Manuel Planchat Villacampa. La presentació es va fer el 12 de desembre de 2023 a la nostra sala d'actes i va anar a càrrec de dos dels membres de l'equip editor, en Martí Puig i la Montse Trullàs. A l'acte també intervingueren els germans Albert i Òscar Masó que parlaren de la importància del llibre i també sobre l'autor.

Presentació del llibre del Centenari del CET (1r volum, 1910-1960). Foto: Jordi Albareda.

CASAL DE NADAL PER A INFANTS

Del 21 de desembre de 2023 al 5 de gener de 2024. 28 infants de 5 a 12 anys van participar d'aquesta iniciativa amb seu al Centre Excursionista de Terrassa.

Entre diferents activitats de lleure variades i relacionades amb la natura i l'esport, vam visitar el poble de Mura al gener, situat al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Per Nadal, el poble es guarneix dels tradicionals tions.

UN NAIXEMENT A L'AVENC DEL MONTCAU

Com cada any a la Nit de Nadal, la Secció d'Investigacions Subterrànies col·loca un Naixement a una cavitat de Sant Llorenç del Munt. En aquesta ocasió l'escollit fou l'avenc del Montcau. No cal dir que, un cop fora de la cavitat, es feren les típiques restolines amb cava i torrons.

QUINTO AL CET!

Com ja ve sent costum els darrers anys, durant les festes nadalenques se celebra al nostre local el tradicional joc del Quinto, amb força participació per part dels associats i simpatitzants. Volem recordar que les sessions de Quinto es van iniciar el Nadal de 2014 i any rere any la participació va en augment.

El Julià Fossas fent de lloro al Quinto del CET.

83è CONCURS DE FOTOGRAFIA (2023)

Reunits a la seu social del Centre Excursionista de Terrassa, el dia 24 de novembre de 2023 els membres del jurat qualificador del 83è Concurs de Fotografia, format per Vicenç Semper, Josep Manel Requena i Jordi Chamagué, acordaren atorgar els següents premis:

Premi Àngel Casanovas a la col·lecció de 3 fotografies amb unitat temàtica:
LAS ESTRELLAS DEL DRAGÓN. SERMHIN. SUNSET IN SOCOTRA. Autor: Ramiro Torrents.

Primer premi Muntanya:
LLUMS I OMBRES. Autor: Javier Camacho Gimeno.

Menció d'Honor premi muntanya:
OSOGNA. Autor: Diego Caballero.

Menció d'Honor premi Muntanya:
FITZ ROY VALLEY. Autor: Marcio Brasília.

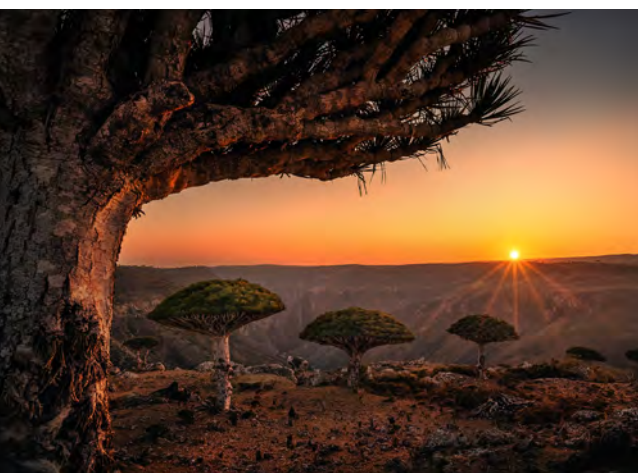
Primer premi Flora i Fauna:
GENTOO PENGUINS IN THE SANDSTORM. Autor: Eero Hauta-Aho.

Primer premi tema lliure:
BALANCED. Autor: Adam Neuba.

Primer classificat soci del CET:
DESEMBRE A FINLÀNDIA 3. Autora: Cristina Uroz Grané.

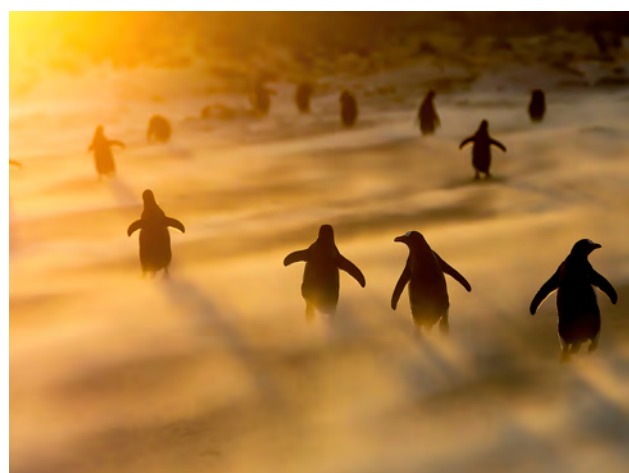
Fitz Roy Valley. Foto: Marcio Brasília.

Las estrellas del dragón, Sermhin, Sunset in Socotra.
Foto: Ramiro Torrents.

Osogna. Foto: Diego Caballero.

Gentoo penguins in the sandstorm. Foto: Eero Hauta-Aho.

Balanced. Foto: Adam Neuba.

Llums i ombres. Foto: Javier Camacho Gimeno.

Desembre a Finlàndia. Foto: Cristina Uroz Grané.

EXPOSICIONS

Gener: Expo ART 7.

Febrer: Quim Pérez. EXPERIMENTACIONS.

Març-Abril: Mª Antònia Campins i Magda Riba.

Maig: Floreal Soriguera.

Setembre: A. Ruiz, M. París, J. Albareda, M. Vallès, JM Prat, C. Torras. PIRINEU ARAGONÈS.

Octubre: David Millán. LA IMPERFECCIÓ DE LA LLUM.

Novembre: Vigili Vera. L'AMIC FOTÒGRAF.

**Centre Excursionista
de Terrassa**

centre@ce-terrassa.cat
www.ce-terrassa.cat

